

науково-методичний журнал

Педагогічний вісник

ПОДІЛЛЯ

2(2022)

У цьому випуску «Педагогічного вісника Поділля», ініційованому Департаментом освіти, науки, молоді та спорту облдержадміністрації та Хмельницьким ОІППО, ідеться про роботу органів управління, навчальних закладів, волонтерських організацій у доленосний період спротиву російській військовій агресії проти України.

Окремий розділ присвячений пам'яті подільських освітян, які в лавах ЗСУ загинули на полі бою. Розповідається в журналі і про колега-земляків, котрі зі зброєю в руках чинять опір ворогові у гарячих точках.

Діяльність Хмельницького ОІППО в умовах воєнного стану

Враховуючи правовий режим воєнного стану, діяльність інституту, як і всіх комунальних закладів освіти області, з перших днів російської агресії була зосереджена, окрім своєї безпосередньої діяльності, на наданні посильної допомоги Збройним силам України, силам територіальної оборони, вимушеним переселенцям та усім, хто таку допомогу потребує в цей нелегкий час.

Працівники інституту здійснюють активну волонтерську діяльність у складі різних волонтерських груп як за місцем проживання, так і гуртуючись за окремими напрямками та інтересами. Наші працівники збирають гуманітарну допомогу та перераховують фінансові ресурси на підтримку армії, допомагають в підготовці продуктових наборів та в організації харчування, в розміщенні біженців, займаються активною підтримкою та наданням кризової фахової психологічної допомоги дорослим і дітям. Вони долучилися до формування стратегічного запасу крові, до виготовлення необхідних армії швейних виробів, здійснюють активну боротьбу в інформаційному просторі, запрошуючи до неї усіх, хто бажає працювати в цьому напрямі (блокування інформаційних ресурсів окупантів, інформаційна підтримка, активний та пасивний кіберзахист тощо).

Налагоджено постійний канал комунікації з ГО «Захист» – працівники освоїли нові види діяльності та виготовляють маскувальні сітки для потреб війська.

Наймасовіша діяльність працівників інституту зосереджена в рамках волонтерської групи «Освіта – 2», яка працює у м. Хмельницькому спільно з Центром естетичного виховання учнівської молоді профтехосвіти за адресою вул. Кам'янецька, 57.

Інститут, продовжуючи свою волонтерську діяльність, не припиняє роботи за основними напрямками. В рамках партнерської взаємодії з територіальними громадами та центрами професійного розвитку педагогічних працівників проводяться семінари, вебінари, тренінги, круглі столи і форуми, здійснюється освітній процес та консультаційна діяльність. Заходи проходять переважно у дистанційному форматі. Надано можливість безкоштовно підвищити кваліфікацію з використанням технологій дистанційного навчання (google classroom, google meet) педагогічним працівникам з інших областей України та педагогам-вимушеним переселенцям (<https://hoippo.km.ua/?p=5342>). Для навчання їм необхідно лише бажання, доступ до мережі Інтернет та зареєстрований гугл-акаунт (пошта gmail).

Куємо спільно перемогу нашої України!

Педагогічний вісник ПОДІЛЛЯ

2 (2022)

Засновник:

Хмельницький обласний інститут
підсвідомої педагогічної освіти

Голова редакційної колегії
ОЧЕРЕТЯНКО В.І.,
кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник

Редакційна колегія:

Берега В.Є., доктор педагогічних наук, професор
Білошицький С.В., доктор політичних наук, доцент
Блажевич Ю.І., кандидат історичних наук, доцент
Вашеняк І.Б., кандидат історичних наук, доцент
Галус О.М., доктор педагогічних наук, професор
Гіджеліцький І.К., перший проректор Хмельницького ОІППО
Гільберг Т.Г., кандидат географічних наук, доцент
Гладуняк І.В., кандидат юридичних наук
Гулеватий А.О., кандидат психологічних наук, доцент
Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Ковальська О.П., кандидат педагогічних наук
Маркова С.В., доктор історичних наук, доцент
Омельчук О.М., доктор юридичних наук, професор
Потапчук С.М., доктор психологічних наук, професор
Пулатова Л.Й., кандидат філологічних наук
Соболик Т.А., президент Асоціації керівників інноваційних закладів освіти
Соловей М.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Педагогічний вісник Поділля. ХОІППО. №2 (2022).
73 с.

Видавець: Хмельницький ОІППО

Адреса: м.Хмельницький, вул.Озерна, 14, ХОІППО

E-mail: majbuttya@gmail.com

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
Серія ХМ № 880/367Р від 28.02.2019 р.

Думка редакції не завжди збігається з думкою авторів журналу.
За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв
та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Редакція залишає за собою право
редагувати та скорочувати текст

У номері:

Героям слава!

О.Шнира. Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній.....	2
Л.Семенов, В.Синюк. Життєві уроки Ігоря Русого.....	3
Ж.Цабека. За покликом сумління.....	5
В.Климчук, Л.Новак. "Універсальний" вчитель і солдат.....	7

Освітній фронт Хмельниччини

Н.Підгурська. Освітній Хаб Хмельниччини: успішний старт.....	10
В.Байдич. Перемогу наближаємо спільно.....	13
О.Запка. Адапуємося до реалій.....	15
Л.Мельник. У кожного – свій фронт.....	16
О.Василець. Чужих дітей не буває.....	17
С.Вачіка, І.Шевчук, Т.Яворина. Біда об'єднує і згуртовує.....	18
Л.Войтюк. Тепло і розуміння.....	19
І.Олійник. Прийняли як рідних.....	20
С.Никитюк. Тримаємо культурний фронт.....	21
О.Колоднюк, Т.Сокальська, М.Стафеева. Живий контакт, відчуття.....	23
С.Багрий. Якщо взятися разом.....	24
Д.Музика, Л.Барткова. Милосердя не буває багато.....	25
Т.Кравчук. Борщик для захисників.....	26
О.Островська. Зрозуміти, навчити, розрадити.....	27
М.Поліщук. Почувайтесь, як удома.....	28
І.Задерейко. Працюємо дружно і злагоджено.....	29
Л.Бабак, О.Дмитрук. Як єдина родина.....	29
Н.Дармограй. Інформований – теж озброєний.....	30
М.Пилипак. У ритмі воєнного часу.....	30
О.Чуба. Консультуємо, рятуємо, готуємо.....	31
О.Бобіна. Допомогаємо адаптуватися.....	31
Г.Давиденко. "Соняшник" зцілює і надихає.....	32
О.Філюк. Лікуємо переселенців.....	34
Л.Пістряга. Літо надії і віри.....	35
Н.Вакалюк. "Дюймовочка" – острівець спокою і затишку.....	35
З.Любицька. Крок за кроком – до перемоги.....	38
А.Шпилюк. У вирі воєнного лихоліття.....	39
Е.Мітькевич. Розслаблятися ніколи.....	41
Ю.Штефанко. Звернулися до наших витоків.....	42
В.Льницька. Зустріли, прихистили, заприятелювали.....	44
О.Штанько. Злагодженість – запорука успіху.....	45
С.Бурчак, А.Підкова. Форми різні, мета одна.....	46
О.Кенц. Добро має конкретну адресу.....	47
А.Івановська. Нагорода – посмішка на дитячому обличчі.....	48
А.Степанюк. Мова єднає серця.....	48
В.Мисюра. Сад перемоги – сад майбутнього.....	49
Н.Поворозник. Передова для психолога.....	50
В.Селізар. Майстровиті руки – на вагу золота.....	51
А.Гаман, О.Панасюк. Пишемо свою сторінку.....	51
О.Мазур. Камертон сільської школи.....	53
Т.Кірик. "Дідько" для снайперів.....	53
О.Сивицький. Як одна громада.....	54
О.Шелелюєва. Страхи війни переборемо.....	55
І.Гарук. У тісній координації.....	55
С.Стремечька. Усіх почули і зрозуміли.....	57
Н.Сташевська. У "Території щастя" – конкретна мета.....	58
І.Мінчук. Поділились житлом і харчами.....	58
С.Пус. Смуток переріс у рішучість.....	59
К.Дзьобань, С.Зарудзей. Прийняли, як рідних.....	59
Б.Мисик. Турбота проявляється у всьому.....	60
Т.Максимчук. Мов злагоджений механізм.....	61
О.Гурська. У добра – два крила.....	61
О.Романова, С.Бриндзак, Т.Ковбасюк. Даруємо надію і віру.....	62
Л.Гравовська, С.Цвіркун. Будні "кухарського батальону".....	63
С.Мартинчук. Запалюємо особистим прикладом.....	63
В.Довгань. Що маємо, тим ділимося.....	64
Т.Кондратюк. Маршрут – землякам, на передову.....	64
Н.Поморова. І коштами і продуктами.....	65
Л.Шиголь. Зрання – і до смеркання.....	66
М.Краснопортко. Зігріти дитячі серця.....	66
А.Роговська. Гуртуємося задля спільної справи.....	67
І.Олійник. Залучили місцевих і переселенців.....	67
А.Парфенюк, Н.Зелінська, К.Загороднікова. "Милосердя" не знає спочинку.....	68
Л.Заокотнюк. "Малятко" притягує і розраджує.....	69
Л.Василькова. Наш волонтерський оберіг.....	69
Л.Лис. За покликом душі.....	70
І.Івашко. Підставили дружнє плече.....	71
Л.Слободенюк. У кожного своя "зброя".....	71
Л.Гундерук. Разом наближаємо перемогу.....	72
Н.Вороньська. Розраджували і годували.....	73
Г.Гура-Богославець. З дому – до школи.....	73
В.Стецюк. Прилетіла "Бджілка-трудівниця".....	73

Олег ШНИРА,
методист Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній...

«Немає нічого небезпечнішого, ніж підступний ворог, але немає нічого отруєнішого від удаваного друга». Це слова великого українського філософа Григорія Сковороди. 24 лютого ми зрозуміли цю істину, коли удаваний друг розпочав проти України війну.

Це війна не двох армій. Це війна двох світоглядів. Варварів, які обстрілюють музей Сковороди й вірять, що їхніми ракетами можна знищити нашу філософію. Вона їх дратує. Вона їм чужа. Вона їм лякає. Вона полягає в тому, що ми – вільні люди, які йдуть своїм шляхом. На цьому шляху сьогодні ми ведемо війну й нікому не віддамо ані клаттика своєї землі, ані клаттика своєї історії.

З вірою у світле майбутнє України 25 лютого 2022 р. наш колега, методист науково-методичного центру професійного розвитку педагогічних працівників з охорони праці, безпеки життєдіяльності, здоров'язбережних технологій та

цивільного захисту Хмельницького ОІППО Назаренко Анатолій Петрович став на захисті державного суверенітету і територіальної цілісності України.

З перших днів мобілізації Назаренко А.П. призначений командиром частини. Завдяки організаторським і фаховим військовим здібностям, за короткий час зумів сформувати артилерійський підрозділ, який вже на початку березня виконував бойові завдання на сході України.

Важко було усвідомити рідним, друзям, колегам, знайомим, що 28 березня 2022 року Анатолій Петрович отримав смертельне поранення під час виконання бойового завдання в м. Ізюмі, що на Харківщині.

«Це був справжній командир: вольовий, грамотний. Він організував нашу бойову роботу так, як потрібно. Сам був попереду. Він був дуже професійним, підготовленим, мужнім, героїчним офіцером, патріотом нашої країни», – каже боець військової частини Петровича.

Міністерством оборони України підтримано клопотання Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти щодо присвоєння підполковнику Назаренку А.П. чергового військового звання ПОЛКОВНИК (посмертно).

Народився Анатолій Петрович 08 червня 1968 року. У 1989 р. закінчив Хмельницьке вище артилерійське командне училище, а в 2002 р., – Національну академію оборони України. До 2006 р. проходив службу в Збройних Силах України на командних та штабних посадах. Подальшу долю присвятив національно-патріотичному вихованню української молоді.

Упродовж останніх років Анатолій Петрович Назаренко як досвідчений педагог здійснював у Хмельницькій області науково-методичне забезпечення викладання предмета «Захист України», керував службою цивільного захисту Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, очолював інститутську профспілкову організацію, був активним членом вченої та науково-методичної рад. За період методичної діяльності Анатолія Петровича з предмета «Захист України» військово-патріотичне виховання в області відзначається потужним імпульсом розвитку. Він творчо реалізовував новітні організаційні форми співпраці закладів загальної середньої освіти та позашкільних освітніх установ з громадськими організаціями, вищими навчальними закладами та військовими формуваннями.

Професіоналізм, ініціативність та енергійність Анатолія Петровича сприяли високому рівню організаційного та

методичного забезпечення проведення на Хмельниччині Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), фестивалю «Нащадки козацької слави», волонтерських загонів, благодійних акцій «Милосердя», «Пам'ять», регіональних та обласних змагань зі стрільби, військово-польових зборів старшокласників.

До заслуг Назаренка А. П. варто віднести його вагомий внесок у забезпечення активної діяльності гуртків військово-патріотичного виховання; педагогічних спільнот викладачів предмета «Захист України»; залучення педагогів-військовослужбовців до Всеукраїнського конкурсу педагогічної майстерності «Джерело творчості» та конкурсу рукописів навчальної літератури. Діяльність Назаренка Анатолія Петровича була дієвим чинником у формуванні національно-патріотичного світогляду молоді Хмельниччини, розвитку її інтересу до військової професії та служби у Збройних Силах України.

Анатолій Петрович відбувся як військовий професіонал, яскравий педагог та взірцевий громадянин. Захист України – його доля, його безцінний подвиг та свідоме самопожертва задля Української держави.

Людмила СЕМЕНЮК,
заступниця директора з навчально-виховної роботи Пасічнянського ліцею
Старосинявської ОТГ,
Валерій СИНЮК,
заступник директора з навчально-виховної роботи Антонінського ліцею
Антонінської селищної ради

Життєві уроки Ігоря Русого

Людська свіча життя у кожного горить по-своєму... Вона випромінює багато світла і тепла в часі й просторі земного буття... Саме такою світлою і яскравою є історія життя вчителя з села Пасічна Ігоря Петровича Русого - Людини, Громадянина, Воїна, що власним жертвним подвигом явив яскравий приклад служіння Богом даній українській землі.

«Все на світі можна вибрати, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину»... Вона обрала Його, і Він пішов її боронити...

Все своє життя Ігор Петрович працював на благо людей та підростаючого покоління – був директором Пасічнянської школи, начальником районного відділу освіти та головою Старосинявської районної державної адміністрації. Останні роки свого життя присвятив рідній школі та улюбленій справі – працював учителем історії у Пасічнянському ліцеї.

З ініціативи Ігоря Петровича у 1996 році в школі засновано Дитячу громадську організацію «Гарт». Він започаткував міжнародне співробітництво за програмою «Педагоги за мир і взаєморозуміння», реалізував освітні проекти: «Безперервна освіта. Дистанційне навчання», «Обдарована дитина», «Почесний вчитель». Уперше на теренах України на базі сільської школи у 2002 році відкритий локальний пункт дистанційної освіти від Хмельницького національного університету.

Ігор Петрович був ініціатором, розробником і реалізатором обласного освітньо-модульного проекту «Стежками

козацької звитяги». Школа козацького гарту в Пиляві – це також його дітище, це його втілення ідей! За сприяння Ігоря Петровича у Пасічнянському ліцеї було створено козацький клас, розроблено освітньо-модульний проєкт «Славу козацьку повік не забуваєм», до реалізації якого залучено представників Українського козацтва в Хмельницькій області, Міжнародних козацьких організацій, зокрема козацтва української громади в Латвії. А згодом навчальний заклад став Школою козацької педагогіки.

Завдяки Ігорю Петровичу, школа стала переможцем Всеукраїнського конкурсу «100 кращих шкіл України» у номінації «Школа - соціокультурний центр села», призером обласного конкурсу «Панорама творчості» у номінації «Школа – соціокультурний центр села», лауреатом Всеукраїнського конкурсу «Флагмани сучасної освіти України» (керівник отримав Управлінський оскар).

Всі, хто знав Ігоря Петровича, назавжди збережуть в пам'яті його безмежну любов до рідного краю та історичної і культурної спадщини нашої держави, її людей. Він завжди вирізнявся своєю енергійністю, працездатністю і зарядженістю на позитивний результат.

Педагог став організатором краєзнавчої роботи, розробником туристичних маршрутів, археологічних розвідок у Пасічнянському ліцеї. Матеріали пошуку були покладені в основу створення Музею села Пасічна та Музею знатних земляків, науково-дослідницької роботи з історії навчального закладу.

Чим би він не займався за покликом долі, яку б справу не розпочинав, завжди досягав позитивного результату та доводив все до логічного завершення. І в організації роботи у державному управлінні, і в освітніх заходах, і в спорті, і в улюбленій краєзнавчій та науковій роботі - всюди мав вагомі здобутки – як особисті, так і своїх учнів. Успіхам останніх радів чи не найбільше. У своєму недовгому, але насиченому житті, в нього їх було чимало.

Русий І.П. був членом Національної спілки краєзнавців України, Почесним членом Центру дослідження історії Поділля.

Ініціював проведення Міжнародної науково-краєзнавчої конференції «Антонінський край у просторі й часі».

Ігор Петрович часто друкувався у педагогічній періодиці. Його наукові праці «Речовий інвентар з розкопок черняхівського поселення в урочищі Горбок», «Особливості національно-визвольного руху на теренах Хмельницької області у 1945 – 1953 роках», «Дослідження етапів національно-визвольного руху на Старосинявщині (1943 – 1952рр.)» не залишилися непоміченими серед вітчизняних істориків. Він був ініціатором видання часопису «Освіта Старосинявщини», співавтором книги «Старосинявщина в історії та документах». автором книги «Шлях довжиною у чверть століття». Мріяв видати книгу про навчальний заклад, якому присвятив життя, про село, де прожив більшу частину свого життя.

Він – професійний менеджер, творча особистість,

здатна долати стереотипи і знаходити нетрадиційні шляхи розв'язання поставлених перед школою завдань.

Педагог здійснював активну діяльність щодо участі навчального закладу у Всеукраїнському експерименті за темою «Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл» на базі Пасічнянського НВК.

А ще Ігор Петрович був незмінним тренером спортивного клубу «Самсон», підготував 6 кандидатів у майстри спорту. Саме він став розробником і реалізатором міжнародного проекту «Сила. Краса. Здоров'я», що дало змогу залучити кошти Корпусу Миру і обладнати в школі сучасний тренажерний зал.

Русий І.П. неодноразово обирався депутатом Пасічнянської сільської та Старосинявської районної рад.

Бог покликав Ігоря Петровича до себе. Він у нашій пам'яті назавжди! Залишив світ, але і світлу пам'ять про себе... Колеги любили його за добре серце, мудрі поради, захоплювалися його ерудованістю і поважали за всесторонню обізнаність і любов до книги. Багатьом учням він подарував часточку себе, багатьох виховав людьми з щирим серцем і відкритою душею! На жаль, словами важко загоїти на серці страшну рану від втрати рідної людини, проте залишаться світлі спогади про того, хто чесно і гідно прожив життя, залишивши після себе плоди добрих справ, які завжди будуть сильнішими за смерть.

Коли відходить у вічність Вчитель, залишається світло... Світло в очах учнів, у яких він запалив жагу пізнання. Коли відходить у вічність Вчитель, залишається тепло... Тепло, яке він так щедро дарував усім. Коли відходить у вічність Вчитель, залишається пам'ять...

Його учениця Олеся Гнатишко згадує:

– Що означає любити Україну? - запитав мене мій учитель історії в десятому класі.

– Шанувати, бути патріотом, - сказала я.

– Гнатишко, любити Україну - означає знати її, знати минуле свого народу, за що стояв і за що боровся. Без історії ніколи не зможеш зрозуміти свій народ і діяти на його благо.

Так запам'яталися мені ці слова Русого Ігоря Петровича. Він дуже добре знав Україну, тому так сильно її любив. Любив до останнього подиху, захищаючи від ненависного ворога...

Неможливо повірити, неможливо прийняти. Вічна пам'ять найкращому вчителю, наставнику, славному сину України! Пишаюся, що була Вашою ученицею.

Йому було 57. Він свій останній урок провів в окопах у містечку Золоте Луганської області. Урок безмірної любові до України. Урок, до якого готувався усе своє життя. Урок, який вартував життя.

Вічна пам'ять Герою і Всім Героям, які віддали життя за волю та Незалежність України!

Жанна ЦАБЕКА,

вчителька української мови та літератури Славутського НВК, учитель-методист

За покликом сумління...

Наша держава з давніх-давен славиться вільними і мужніми, сильними та самостійними українцями. Українці – це не тільки велика і могутня нація, це одна величезна родина. А у будь-якій родині добробут та гарні стосунки будуть лише тоді, коли кожен буде відданим своїй справі на благо країни. Якщо ми хочемо відбутися як нація, то найвища мета – Україна, її незалежність. Будівництво цивілізованої європейської України неможливе без опори на головні постулати Шевченкової національної ідеї. В їх основі – братолюбство, щирий патріотизм, зневага до національного зрадництва, відповідальність перед майбутніми поколіннями – це не просто слова, а життєве кредо Олександра Степанюка.

Військовий інженер, сапер, люблячий син та батько, чудовий чоловік, прекрасний дідусь, досвідчений учитель.

Народився Олександр у мальовничому місті Славута, в родині службовців. Природа й атмосфера Славутчини на все життя прищепили йому любов до рідної землі, до її історії, культури, традицій. В отчому краї він і сьогодні черпає наснагу, тут джерело його натхнення і творчого неспокою. У родині Олександра Вікторовича завжди шанували традиції, звичаї та обряди, прищеплювали любов до Батьківщини. Тож патріотизм та національна свідомість у нашого героя закладені з дитинства.

Початкову освіту здобув у ЗОШ №2 (зараз НВК), з 5

класу навчався в ЗОШ №5. Учителі згадують: «Учень був старанною, відповідальною особистістю, дуже серйозно ставився до ведення щоденника та зошитів. Цікавився точними науками, спортом, любов до якого прищепив йому батько. Особливо захоплювався футболом, паралельно багато читав, цікавився історією, улюблений предмет – математика. Вчасно виконував усі домашні завдання, але при цьому встигав знаходити час для додаткових активностей». Сам Олександр зазначає, що саме навчання в школі допомогло йому сформувавши дуже крутий ресурс – це вміння розпоряджатися власним часом, нести особисту відповідальність щодо виконання поставлених задач та найважливіше – завжди мати позитивний результат.

Глибоко в душу і серце Олександра Вікторовича ще в дитинстві запали слова мами: «Немає нічого дієвішого для досягнення успіху, ніж зосередженість і дисципліна, вміння переживати короткочасні поразки». Саме ця материнська настанова допомогла Олександрові визначитися з вибором професії. Він став військовим. Здобув освіту в Кам'янець-Подільському вищому військово-інженерному командному училищі імені Харченка, за спеціальністю інженер з експлуатації військової техніки. Після закінчення училища був направлений для проходження служби в м.Славута, на посаду командира взводу технічного обслуговування. У 2003 році призначений на посаду командира інженерно-технічної роти. У 2004 році звільнений з лав Збройних сил України у зв'язку з реформуванням військової частини у званні капітан. Знання та практичний досвід, які отримав під час служби, були неоціненними, тому з 2005 року вирішує ділитися своїм професійним та життєвим досвідом з молоддю, розпочинає працювати вчителем предмета «Захист України».

Олександр Вікторович стверджував, що головним фактором процвітання нашої держави є свідома, патріотично налаштована молодь. Власними прикладом показував старшокласникам, що важливо робити те, що ти

любиш, у що віриш. Щоб стати сильним духом, успішним, потрібно працювати над собою. Неодноразово зазначав, що патріотизм – це любов до Батьківщини. Прищеплював учням почуття гордості за свою Батьківщину і свій народ. Під час роботи на освітянській ниві Олександр Вікторович постійно вдосконалював свою професійну майстерність, шукав нові підходи у вирішенні проблем навчання. Брав активну участь у роботі шкільного та міського професійних об'єднань, семінарів. Свідченням високої майстерності вчителя є те, що педагог посів 2 місце в міському етапі конкурсу «Вчитель року – 2019».

Про патріотизм Олександра свідчать його вчинки. Любов до Батьківщини є виявом гордості за свою рідну землю, за її матеріальні й духовні надбання. Це готовність захищати насамперед інтереси країни, а не власні. Саме це спонукало Олександра Вікторовича у 2014 році стати учасником неоголошеної війни на Сході України. З вересня 2020 року і донині Олександр мужньо стоїть на захисті нашої країни.

Його успішна трудова і громадська діяльність, активна життєва позиція відзначені численними заохоченнями на державному та регіональному рівнях. Олександр має статус учасника бойових дій за розмінування в мирний час.

Не можна не згадати й про улюблене заняття пана Олександра. Свій вільний час він присвячує вирощуванню рослин. Подвір'я Олександра Вікторовича вражає великою кількістю різноманітних квітів, дерева, посаджені вмілою рукою господаря, дарують смачні плоди його родині та друзям.

Спілкуючись із сім'єю Олександра Вікторовича, відчуваєш беззаперечну роль батька і чоловіка у сім'ї. Посправжньому пишається своїм татом син Олександра, він також вирішив стати військовим.

Як бачимо, Україна – це земля, де живуть сильні і сміливі чоловіки, віддані і сильні духом жінки, де прапор має два кольори світу – небесний та сонячний.

Боже, збережи Україну!

*"Україно наша, Україно-мати,
За що ж тебе, милая, прийшов гвалтувати
Отой ворог з Московити, оті недолюдки?
За що принесли стільки горя й смутку?"*

*Дітей наших убивають без жалю і болю,
Які встали боронити нашу честь і волю.
Проклинають у всім світі придурка і ката,
Який змусив росіян до рук зброю взяти..."*

*Їм у голову втілюєш казки про нацистів,
З народу власного зкроїв неофашистів!*

*Схаменіться, схаменіться! Що ж ви нарobili?
Немовляток з мамами ви, скоти, убили...*

*Потроцили щент міста рідні й села...
Лине пісня над ними сумна-невесела.
Плачуть наші долини, і поля, і кручі,
Стогне матінка-земля, її ворог мучить.*

*І кривамими слізьми вода в ріці лине...
Боже, рідний, збережи нашу Україну!
Богородиця, зглянися, накрий омофором,
Щоб ворожий супростат не вбив людей мором!*

*Щоб отрута не лилась в наші серця й душі,
Щоб захищені були з моря ми і з суші!*

Тетяна Аколішнова

Василь КЛИМЧУК,
заступник директора Хмельницького ОЦТКУМ,
Любов НОВАК,
заступниця директора з виховної роботи Голосківського ліцею Меджибізької селищної ради

«Універсальний» вчитель і солдат

Володимир Новак, або для своїх – Олександрович, він же просто Новак – педагог-новатор, вчитель біології та хімії Голосківського ліцею Меджибізької селищної ради, керівник гуртка юних орнітологів ХОЕНЦУМ, зараз наш воїн-захисник російсько-української війни, який разом з однодумцями-патріотами протистоять ворогу-окупанту, вбивці й агресору.

Володимир Олександрович Новак (01.10.1967 р.н.), переконаний природолюб, вихований на красі мальовничого поліського краю Рівненщини, після закінчення біологічного факультету Львівського державного університету ім. Івана Франка, працює на Хмельниччині учителем хімії, природознавства, біології та екології у Голосківській загальноосвітній школі I-III ступенів Летичівського району (нині – Голосківський ліцей), очолює Подільський клуб любителів птахів «AVES» та гурток юних орнітологів.

Майбутній педагог-новатор ще в 90-ті роки, будучи молодим і перспективним вчителем, глибоко усвідомлював важливість екологічної грамотності учнів і їх позитивно-емоційного ставлення до природи та прогресивність для системи освіти і культурного простору українського суспільства швидкого розвитку сфери електронних інформаційних технологій.

Оскільки молодий, духовно багатий та інтелектуально спроможний до інноваційної педагогічної творчості вчитель проявив себе в педколективі як всебічно розвинена особистість, що вміє адаптуватися до вимог часу й успішно засвоювати інший досвід педагогічної праці, дирекція закладу без вагань та після додаткового навчання й закінчення В.О.Новаком спеціальних курсів, доручає йому викладати в школі також інформатику та образотворче мистецтво.

З 2019 року, за відсутності дипломованого вчителя історії (доручено читати години історії філологу), Володимиру Олександровичу ввіряють підготовку до ЗНО і викладання історії та громадянської освіти в 11 класі, оскільки він цікавиться, знає, багато читає, володіє достовірною історичною інформацією поза підручником. Така практика себе виправдала і знайшла продовження і в наступні роки. На запитання учнів: «Як ви це все знаєте?», він скромно відповідає: «Я завжди багато читав і читаю. Це ж цікаво». Тому серед учнів і батьків Володимир

Олександрович отримав заочне неофіційне звання «універсальний вчитель», оскільки до нього біжать з питаннями біології, хімії, географії, історії, питаннями з краєзнавства, з проханням допомоги намалювати, зробити ескіз.

Його технологія інноваційності у процесі навчання та вміння добре орієнтуватися в освітньому просторі спиралася насамперед на особисті запити самоосвіти й самовдосконалення педагога (з дитинства захоплювався природою і її пізнанням, птахами зокрема), які були акумульовані й спрямовані на формування в учнів духовно-ціннісних орієнтацій щодо довкілля, залучення учнів до дитячих наукових екологічних досліджень на рівні Всеукраїнського і міжнародного формату.

Раціонально поєднуючи в освітньому процесі вивчення природничих наук з використанням інформаційних технологій і практичною природоохоронною роботою, В.О.Новак не лише вміло зацікавлював, заохочував своїх учнів до пізнавальної діяльності, а ще й вмотивовував їх до самостійного пошуку тематичної літератури, джерел інформації в мережі Інтернет і здобування нових знань, поглибленого вивчення навчальних предметів та окремих напрямків наук в галузях біології, екології, хімії, природознавства, сільського й лісового господарства, раціонально використовуючи для цього можливості новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Залишаючись не байдужим до стану навколишнього природного середовища, у своїй педагогічній праці він опирався на розвиток в учнів інтересу до вивчення природних явищ і процесів як рушійної сили навчання й здобування нових знань, що, з часом, певною мірою ставало внутрішнім мотивом їх пізнавальної діяльності і самостійності. Тому, паралельно з уроками, В.О.Новак особливу увагу став приділяти гуртковій юннатівській роботі в позаурочний час, де його юні природолюби мають можливість вивчати флору і фауну, отримують додаткові знання і практичні вміння під час навчальних занять гуртків, природничо-краєзнавчих екскурсій, походів, експедицій та участі у проведенні різноманітних еколого-натуралістичних заходів, природоохоронній і природозаповідній діяльності.

З самого початку своєї участі у юннатівській роботі Володимир Олександрович приділив багато уваги творчій і тісній співпраці з педагогами-натуралістами Хмельницького ОЕНЦУМ, методичною службою Хмельницького ОІППО та організації (ще з 1994 р.) у школі діяльності гуртків юних орнітологів, навчальні заняття в яких з цікавістю відвідували голосківські школярі, де під його вмілим керівництвом виконували орнітологічні спостереження й дослідницько-експериментальні роботи, з котрими згодом стали активними й успішними учасниками конкурсів-захистів своїх індивідуальних робіт на різних етапах Малої академії наук України.

В.О.Новак разом зі своїми школярами організував Подільський клуб любителів птахів «AVES» і став його незмінним керівником упродовж двадцяти п'яти років, видаючи при цьому ще й Інформаційний вісник клубу «AVES».

Педагог-новатор, творчий ентузіазм якого викликає захоплення і повагу, власним прикладом наукового пошуку

й дослідництва на практиці розкриває для дітей цікавий та багатий світ рідної природи, навчає їх любити його і оберігати. Будь-якої пори, у будні, після уроків чи на вихідні, його гуртківці завжди готові податися разом зі своїм наставником на орнітологічну екскурсію, у турпохід чи екологічну експедицію.

Живе спілкування з природою, яке підсилює інтерес учнів до пізнання, Володимир Олександрович, як учитель хімії, образно порівнює з каталізатором, що має здатність полегшувати і прискорювати розумові реакції, реалізуючи при цьому право дитини здобувати знання з радістю і особисто відчувати зростання своїх інтелектуальних можливостей. Отримані таким чином знання, за переконанням педагога, сприяють розширенню і поглибленню зацікавленості до навколишньої дійсності.

На навчальних теоретичних і практичних заняттях гуртка юних орнітологів він забезпечує створення комфортних умов усім гуртківцям: хто хоче займатись дослідженнями – будь-ласка, хто хоче навчитися орієнтуватися в рослинному та тваринному світі – завжди раді, хто просто вміє спостерігати і ділитись враженнями від побаченого – до нас, хто спритний і любить мандрувати – теж тут, хто фотолюбитель, турист – знайде для себе улюблене заняття, адже керівник гуртка уважний до всіх і подбає про кожного гуртківця. А ще він хорошиий фотограф і вміє вдало використовувати для гурткової роботи фотосправу, долучаючи до неї юних орнітологів, адже майстерно зроблені ними яскраві й виразні фото – важливий ілюстративний матеріал в орнітології та під час оформлення альбомів, тематичних рефератів, виконання й підготовки до конкурсу-захисту індивідуальних науково-дослідницьких робіт, тематичних публікацій у засобах масової інформації.

Під керівництвом Володимира Олександровича мають змогу проявити свої здібності навіть ті учні, кому не під силу добре опанувати точні чи мовознавчі науки, бо ж він твердо переконаний: природа – найкращий учитель, а він лише творчо допомагає їй навчити дітей. Заняття, які проходять в атмосфері взаємодовіри і взаємодопомоги, дають можливість учням робити відкриття для себе нового, усвідомлювати важливість здобутих знань і навичок. Практично кожен похід чи екскурсія юних орнітологів підсумовується фотозвіттом на сторінці гуртка й клубу «Авес» у соціальній мережі Фейсбук (https://www.facebook.com/VovaAves/?modal=admin_todo_tour).

Як учителю-предметнику і керівнику еколого-натуралістичного гуртка, йому вдається гармонійно поєднувати організацію екологічного навчання та національно-патріотичного виховання учнів юннатівськими формами роботи, формувати духовно-моральні орієнтири сучасної молоді.

Як справжній майстер своєї справи, Володимир Олександрович – більше організатор пізнання учнями нового, але він – також невичерпне джерело знань для них, бо, окрім природничих наук, ще й добре обізнаний з історією України і її географією, постійно цікавиться тематичною літературою і приділяє багато часу опрацюванню її, дбає про фахову самоосвіту і наполегливо працює над підвищенням рівня педагогічної майстерності.

Як людині, котра обрала собі життєвий шлях – навчати інших, йому притаманні такі риси, як урівноваженість, демократичний стиль спілкування, адекватна самооцінка. Серед професійних рис особистості Володимира Олександровича слід відзначити широку ерудицію, загальну та спеціальну грамотність, вміння організувати дитячий колектив і захоплювати його новою ідеєю та корисними справами.

Колеги називають В.О.Новака талановитим учителем, бо він не просто розповідає, пояснює, показує, вчить спостереж-

ливості, витримки, а й надихає своїх учнів до навчання. Власним прикладом сумлінної й успішної праці педагог доводить мудрість слів давнього народного прислів'я про те, що не місце прикрашає людину, а людина – місце.

Педагог-натураліст В.О.Новак – багаторічний носій передового досвіду та інноваційних ідей екологічної освіти, навчання і виховання неповнолітніх, який часто ділиться ними зі своїми колегами під час методоб'єднань на рівні району й області під час профільних семінарів-практикумів, науково-практичних конференцій Хмельницького ОЕНЦУМ та науково-методичних заходів Хмельницького ОІППО, надійно утримує особистий статус педагога-новатора і позитивно впливає на колективний імідж педагогів у своєму Голосівському ліцеї, ОТГ, районі й області (більш детально про діяльність педагога-новатора В.О.Новака див. за посиланням: http://hoencum.km.ua/?page_id=834).

За відданість улюбленій справі, повагу до людей, педагогічний хист у роботі з дітьми та учнівською молоддю й активну життєву позицію шанують Володимира Олександровича у вчительському, учнівському і батьківському колективах школи та в сільській громаді. А він, залишаючись рядовим сільським учителем, творчо навчає великому, мудрому, вічному і прекрасному своїх учнів, не полишаючи свою улюблену науково-дослідницьку роботу у сфері орнітології та екології.

Завдяки здобуткам наполегливої науково-дослідницької діяльності та частим запрошенням до участі в наукових форумах, сільський педагог-натураліст з Летичівщини В.О.Новак став добре званою людиною в наукових колах, адже як постійний і активний член Західноукраїнського орнітологічного товариства та Українського товариства охорони птахів, багато років поспіль активно й плідно співпрацює з науковцями Інституту зоології ім.І.І.Шмальгаузена НАН України, Київського, Львівського та Кам'янець-Подільського національних університетів, Інституту зоології м.Халле (Німеччина), Інституту екології Карпат (м.Львів), Мензбірівського орнітологічного товариства (РФ), Товариства охорони птахів Білорусі та інших установ.

Під авторством В.О.Новака та його дружини-сподвижниці Л.М.Новак вийшли методичні посібники («Орнітофауна Хмельницької області», «Пізнай світ птахів», «Календар орнітолога», «Свято пізнання»), збірки напрацьовань («Пташина вікторина», «Екологічне виховання і образотворче мистецтво», «Екскурсії як елемент наукових досліджень») для учнів, учителів біології, екології та природознавства, керівників гуртків. Видана Хмельницьким ОЕНЦУМ «Орнітофауна Хмельницької області» надійшла в кожен заклад освіти регіону, а її оцифрований варіант нині є загальнодоступним в електронній бібліотеці Національного ЕНЦУМ.

Крім цього, дані наукових досліджень педагога-натураліста В.О.Новака були частково використані під час написання Червоної книги України (2009), Атласу гніздових птахів Європи (1996, 2006, 2018).

У своєму творчому активі він має більше 150 наукових публікацій у збірниках наукових-практичних конференцій, журналах, каталогах, газетах.

Розроблена ним у співавторстві з Новаком Володимиром Володимировичем (сином, колишнім вихованцем гуртка юних орнітологів, а нині – викладачем Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського) авторська навчальна Програма гуртка «Юні орнітологи» (2014) отримала схвалення комісії Міністерства освіти і науки України й опублікована у Збірнику НЕНЦ «Навчальні програми з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку: еколого-біологічний профіль» (2018) та викорис-

товується в практичній роботі керівниками орнітологічних гуртків у закладах освіти України.

Вчитель допомагає своїм вихованцям-послідовникам виконувати власні дослідження й напрацювання та оформляти їх для участі в конкурсах-захистах науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України. Під його керівництвом голосківські здобувачі освіти написали уже 39 науково-дослідницьких робіт різної тематики в області екології, охорони довкілля і раціонального природокористування, зоології й ботаніки. На районному етапі конкурсу-захисту МАН усі роботи його учнів здобували перші місця в обраних ними секціях, що уже стало для освітян Летичівщини звичним і традиційним явищем.

За результатами участі в обласних етапах конкурсів-захистів робіт МАН України його учні також відмічалися: Дипломом I ступеня – 2 учасники, Дипломом II ступеня – 9, Дипломом III ступеня – 14 учасників. Усього 25 переможців-призерів, найрезультативнішими серед яких були Новак В. (2006, 2007), Фортов Б. (2011, 2013), Чучвера Я. (2013, 2014), Фортов І. (2015, 2016), Чучвера І. (2016, 2017, 2018), Дмитрієва О. (2017, 2018), Григор'єв О. (2021), Грушко С. (2019).

Вихованці Володимира Новака щорічно виборюють призиви місця в різноманітних природоохоронних конкурсах юних екологів регіону: «Мій рідний край - моя Земля», «Смарагдові перлини Хмельниччини», «Парки - легені міст і сіл», «В об'єктиві натураліста», обласних зборах юних зоологів, ботаніків, тваринників, а також беруть активну участь у міжнародних, всеукраїнських та обласних еколого-натуралістичних і наукових програмах.

Найактивніші юні орнітологи Володимира Олександровича – учасники і призери IV (Біла Церква, 2016), VI (Харків, 2018) і VII (Черкаси, 2019) Всеукраїнського збору юних зоологів. Стання гуртківців Бортника Богдана, Дмитрієвої Оксани, Грушка Сергія, Пірожкова Євгенія, Білана Дмитра та Чудіновського Олександра були відзначені організаторами зборів: I (Біла Церква) і II (Черкаси) загальнокомандні місця, грамоти «Кращий орнітолог», «Кращий ентомолог», а також – за I (Харків) і II (Черкаси, Біла Церква) місця у конкурсі фотографій рідної природи.

Завдяки ініціативі Володимира Олександровича і його дружини-сподвижниці Любові Новак Голосківська ЗОШ I-III ступенів (нині – ліцей) стала учасником Міжнародної освітньої програми «Лелека». В Україні вона діє з 2005 року. За результатами участі у цій Програмі за 2013 рік юні орнітологи Голосківського ліцею (на той час ЗОШ I-III ст.) удостоїлися I місця в Україні, а за проведеною роботою з вивчення та охорони білого лелеки були нагороджені Дипломом міжнародного фонду Sisonia за підписом його голови – принца Ліхтенштейну.

Із трьох шляхів, які за словами китайського філософа Конфуція ведуть до знань: шлях роздумів – найблагородніший, шлях наслідування – найлегший, шлях дослідження – найважчий, Володимир Олександрович, не вишукуючи для себе легких шляхів, обрав не найлегший і продовжує вивчати, досліджувати, відкривати та навчати цього своїх учнів.

Для збагачення й розвитку своєї педагогічної культури та академічної доброчесності, він щорічно бере участь у наукових конференціях орнітологічного, зоологічного, природоохоронного чи історико-краєзнавчого напрямку.

В.О.Новак двічі був переможцем районного та учасником обласного етапів Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року», крім того, постійний учасник і дипломант обласної педагогічної виставки «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування» (Дипломи II й III ступеня). В різні роки фото Володимира Олек-

сандровича (2006, 2014) і Любові Миколаївни (2004, 2010) прикрашали Дошку пошани Летичівського району.

Педагог-новатор В.О.Новак – сучасний, досвідчений і висококваліфікований, але дуже скромний сільський вчитель, який ніколи не працював і не працює й нині заради нагород. Однак його результативна вчительська праця не залишалася непомітною, і дирекція школи та районне керівництво намагалися його вчасно відзначити, завдяки чому він заслужено має вищу кваліфікаційну категорію, звання «вчитель-методист», нагрудний знак «Відмінник освіти України» і грамоти Міністерства освіти і науки України та Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (7), грамоти Хмельницького обласного управління освіти і науки (15), Диплом II ступеню у номінації «Кращий вчитель області, який проводить активну роботу з охорони і збереження довкілля», грамоти районного рівня.

Проживаючи на Хмельниччині, він вивчав цей край, сховався і з'їздив його дорогами, проводив дослідження сам, зі своїми вихованцями, з колегами-орнітологами з Києва, Кам'янець-Подільського, Дніпра, Вінниці, Хмельницького, яких гостинно приймає в себе і ділиться цікавинками в орнітології. Ще не кожен, хто народився і виріс на Поділлі, знає про цей край стільки, скільки Володимир Олександрович, який уже 30 років захоплюється його краєвидами.

Важливим показником багаторічної творчої педагогічної діяльності педагога-натураліста Володимира Олександровича Новака є стабільна успішність і визнання, які означають, що результативність його діяльності давно перевірена часом і сьогодні його ім'я добре знане в освітянському й науковому середовищі Хмельниччини та далеко за її межами, а його сумлінна новаторська науково-педагогічна праця широко пропагується обласним ОІППО й ОЕНЦУМ у засобах масової інформації, на профільних науково-педагогічних і методичних заходах для вчителів і педагогів-позашкільників, поширюється в закладах освіти області.

А сьогодні Володимир Новак – приклад патріотичної, мужньої людини. Після повномасштабного вторгнення росії на територію України 24 лютого, він одразу ж відгукнувся на оголошену загальну мобілізацію і пішов (26.02.2022) добровольцем в ЗСУ. «Я їх (окупантів) тут чекати не буду, треба йти і боронити Україну, землю і її людей, гнати ворога зі своєї Богом даної землі», - збираючи наплічник, вголос висловлював свою думку. На стурбованість адміністрації закладу про навчання і виховання дітей, відповів: «Власний приклад – найкращий вчитель. А як інакше?». Змінюючи місце свого перебування як військового, зі смутком зауважив: «Не думав, що в такий спосіб і за таких обставин буде моя «подорож» Україною...». Не маючи офіцерського звання, він і в своїй новій команді має визнання і повагу: «Не знаєш чогось, то піди і спитай «Директора» (позивний В.О.). А «Директор» що на це казав?...». Тепер в бінокль видивляється не своїх пернатих друзів (як раніше це робив) в радість і захоплення, а ворогів-недругів з відразою і виправданою ненавистю. Вибирає не відкрите місце для спостережень, а навпаки. Крім наплічника, який змінив форму і наповнення, бронезилета, каски, іншої військової амуніції, незмінно поруч вода, блокнот і ручка (це ж Новак!).

Війна – страшний, важкий, але реальний урок, який має закінчитися перемогою України, перемогою Справедливості, чесними оцінками світового товариства на Людяність, екзаменом на стійкість і вірність цінностям із занесенням в книгу історії.

*Наталія ПІДГУРСЬКА,
бібліограф II категорії Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*

Освітній Хаб Хмельниччини: успішний старт

Реалізація дистанційного навчання здобувачів освіти усіх ланок під час епідемії вірусу COVID-19 у 2020-2021 роках – здавалася неабияким викликом для усієї системи освіти України. Вперше із такими труднощами зіткнулися в сі – управлінці та керівники, педагоги, батьки, студенти, учні і, навіть, наймолодші – дошкільнята. Попри складнощі, освітні процеси було організовано під девізом «всупереч труднощам учитися самому і навчати інших». І все вдавалося. Аж поки українська освіта, як і усе, що пов'язане з Україною та українцями, не постало перед новим викликом – потужною повномасштабною агресією з боку сусідніх держав.

У перші дні війни освіта, як і багато інших сфер життєдіяльності, взяла вимушену паузу. Потрібно було розуміти, що відбувається і де місце освіти у війні, у який спосіб продовжувати навчання та як навчати тих, хто втратив усі умови для цього. Та вже за кілька днів, коли уся країна стала на захист Батьківщини (хтось узяв до рук зброю, хтось поповнив ряди тероборони чи став рятувальником, сотні тисяч в той чи інший спосіб стали волонтерами), прийшло розуміння, що перемога за нами, але, окрім страшних руйнувань та жаклихив і безповоротних втрат, ми зіткнулися ще з однією проблемою – мільйони людей, серед яких значна кількість дітей, тікаючи від жахів війни, були вимушені залишити свої домівки та переїхати у західну частину України або до інших країн.

Такий масовий наплив внутрішньо переміщених осіб викликав певні труднощі з їх харчуванням, розміщенням, забезпеченням нагальних потреб життєдіяльності, але, разом з тим, виявилася не менш вартісна потреба – забезпечення емоційної підтримки та психо-соціального супроводу тих, хто вимушений був залишити свої домівки. Значна кількість переміщених зі сходу та півночі країни осіб транзитом проїжджали через нашу область, проте концентрація тих, хто залишався тут на тривалий період, на кінець березня досягла позначки майже 130 000 осіб. Такий стан подій вимагав швидких рішень і став потужним поштовхом для нових ініціатив.

Так, з квітня 2022 року у Хмельницькій області за спільної ініціативи начальника Хмельницької обласної військової адміністрації, Міністерства освіти і науки України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» та Асоціації інноваційної та цифрової освіти за підтримки Департаменту освіти, науки, молоді та спорту Хмельницької ОВА розпочав своє функціонування Освітній Хаб Хмельниччини. Цей соціальний проект з'явився за зразком Освітнього Хабу Києва, але дещо відрізнявся за цілями, які логічно впливали з реалій життя країни.

Освітній Хаб Хмельниччини, за словами координатора мережі Освітніх Хабів в Україні Станіслава Куценка, – це координаційний центр, який об'єднує в собі зусилля і можливості місцевих освітніх інституцій та онлайн-порталів.

Триєдину мету проекту Освітній Хаб Хмельниччини означив заступник керівника ОВА Володимир Юр'єв: це організація системних психологічних консультацій для населення (психологічна допомога), створення профорієнтаційно-консультативної системи для визначення здібностей до професійної діяльності та організація навчання переселенців і місцевих мешканців затребуваним професіям і навичкам, що дасть можливість швидко перекваліфікуватися та заробляти кошти на проживання у період війни та відбудови країни.

Для реалізації проекту організаторами було залучено велику кількість психологів, тренерів, педагогів та онлайн-ресурсів Асоціації інноваційної та цифрової освіти (Lingva.Skills, Дитячий садок-онлайн, Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри тощо). Партнерами проекту ставали заклади вищої та професійної освіти, приватні освітні установи.

З початком війни щодня зростала кількість людей, яким необхідна була допомога кваліфікованих психологів та які потребували емоційної підтримки. Саме тому Міністерство освіти і науки України ініціювало щоденні онлайн-зустрічі з сертифікованими психологами та відомими українцями, які під час прямих ефірів давали практичні поради цивільним громадянам, як емоційно правильно пережити жахи війни або розповідали про власні переживання, чим мотивували слухачів до дій, спрямованих на зняття емоційної напруги та забезпечення психічного здоров'я кожного. Всеукраїнський проект з емоційної підтримки українців став однією з основ Освітнього Хабу Хмельниччини.

З часом до роботи у Хабі долучилися дипломовані та практикуючі психологи, які надавали індивідуальні консультації, проводили психологічні заняття і тренінги з емоційної підтримки з місцевими жителями, внутрішньо переміщеними особами та дітьми. Також з'явився курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій». Цей курс із опанування навичок і технік першої психологічної допомоги та емоційної підтримки від міжнародних експертів для застосування під час навчального процесу було розроблено за моделлю змішаного навчання (blended learning), що включає в себе мультимедійні уроки у міжнародному форматі SCORM та практичний тренінг опанування техніки визначення психологічного стану дітей.

До послуг Хабу одразу було включено можливість безкоштовного надання усім охочим практичних навичок з медицини, необхідних кожному, особливо в умовах війни. Основи тактичної медицини, перша домедична допомога при невідкладних станах в мирний та воєнний час, домедична допомога при ураженні хімічною зброєю, домедична допомога з навичками загального догляду за хворими – цьому навчали викладачі та волонтери Хмельницького базового медичного коледжу.

Ринок праці з початком війни також значно змінився: деякі професії стали не актуальними, попит на інші, навпаки, різко зріс, тому значна кількість внутрішньо переміщених осіб зіткнулися не лише з проблемою працевлаштування, а й перекваліфікації. При цьому часу на це бракувало, а навчання у закладах освіти відбувалося дистанційно, навчальний рік наближався до свого закінчення.

На ініційованій Департаментом освіти і науки, молоді та спорту Хмельницької ОВА нараді з керівництвом закладів освіти було вирішено питання організації короткотермінових освітньо-практичних курсів для здобуття часткової кваліфікації внутрішньо переміщеними особами та мешканцями області, які втратили роботу внаслідок війни. Так, понад 20 закладів професійно-технічної освіти (що географічно покриває усю область) забезпечили безкоштовне навчання учасників Освітнього Хабу Хмельниччини близько 48 робітничим професіям. Першими такими партнерами проекту в обласному центрі стали Хмельницький професійний ліцей, Державний навчальний заклад «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг», Вище професійне училище №4, Державний навчальний заклад «Вище професійне училище №11», Вище професійне училище №25. У короткий термін було розроблено програми

курсів, підготовлено навчальні майстерні, визначено педагогів та майстрів, погоджено графіки навчання без відриву від дистанційної освіти студентів. Із середини квітня почали з'являтися перші заявки-анкети охочих пройти курси, а у травні за окремими спеціальностями Освітній Хаб уже мав перших випускників та, разом із керівництвом освітніх закладів, вручав сертифікати про здобуття кваліфікації.

До навчання затребуваним професіям долучилася провідна компанія у сфері IT-освіти Комп'ютерна академія «IT STEP», створивши безкоштовні курси з опанування сучасних комп'ютерних програм для внутрішньо переміщених осіб. Навчання слухачів першого набору було настільки успішним, що для слухачів другого набору концепцію короткотермінових курсів довелося змінити. Було розширено напрями навчання та, через велику кількість охочих опанувати IT-спеціальності, розроблено спеціальні курси, які демонструються на просторах YouTube, що дозволило залучити до навчання осіб з усієї області.

Разом із тим, на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії було організовано навчання вимушено переселених осіб та місцевих мешканців практичним умінням створення виробів ручної роботи (так звані hand made-курси). Навчання за напрямами флористика та дизайн подарунків, акварельний живопис, вишивка, вузликів плетіння (макrame) давали можливість відвідувачам із числа переселенців не лише емоційну підтримку, можливість інтегруватися у нове середовище, знайти спілкування у чужому місті, а й дозволяли перетворити набуті уміння на джерело прибутку.

Окрім коротких навчальних курсів для дорослих, Освітній Хаб Хмельниччини запропонував своїм користувачам унікальну методичку, розроблену Асоціацією

інноваційної та цифрової освіти, яка допоможе учням старшої школи спільно з батьками свідомо сформувати власну траєкторію подальшого навчання та успішної кар'єри, що стало особливо актуальним для випускників навіть у воєнний час. Всеукраїнський проєкт з профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії» дав можливість тисячам українських школярів (учням 7-11 класів) швидко і точно сформувати Інтерактивний Профіль Здібностей Учня та визначити перелік професій відповідно до індивідуальних здібностей кожної дитини. В основу цієї методики було покладено досвід профорієнтаційної системи Німеччини, а також вітчизняними фахівцями розроблено профорієнтаційне тестування на основі штучного інтелекту та створено Школу Кар'єрного Консультанта, аби профорієнтолог, психолог чи учитель навчального закладу могли ефективно освоїти принципи профорієнтації та швидко оволодіти навичками проведення психодіагностики учнів для надання їм кваліфікованої допомоги з професійного орієнтування.

Цікавою виявилася ініціатива проведення навчальних ігор з розвитку фінансової грамотності населення. Щотижня у рамках роботи Освітнього Хабу Хмельниччини два тренери-психологи проводять ділові ігри «Грошовий потік» та «Життєвий капітал», які в ігровому форматі дозволяють змодельовати реальне фінансове життя, набути навичок управління своїми коштами й отримати нові фінансові знання та досвід, що багатьом дає можливість поглянути на власне життя, професію, досвід користування грошми з іншого боку та відкоригувати прогалини за допомогою консультацій з тренерами.

У процесі роботи Освітнього Хабу постійно з'являлися нові партнери та долучалися нові послуги. Так, з початком війни і з появою на Хмельниччині значної кількості російськомовних українців виникла ідея проведення курсів української мови та історії України, де в режимах онлайн та офлайн слухачі різного віку, статусу, народностей та з різним рівнем володіння українською, мали можливість опанувати і вдосконалювати навички спілкування українською мовою, разом вивчати правила, пригадувати винятки, а ще відкривати для себе нові імена в українській літературі, історії, дискутувати на теми історичних персон та вивчати героїчне минуле нашого народу. Такі курси тривалістю 4 тижні було організовано у рамках проєкту «Центром професійного розвитку педагогічних працівників».

Ще одним вдалим кроком у роботі Освітнього Хабу Хмельниччини слід відзначити появу безкоштовного наймасовішого освітнього онлайн-проєкту України з вивчення англійської мови «Lingva.Skills». Оволодіння англійською мовою у проєкті відбувається за унікальною методикою поліглота та психолінгвіста Віталія Зубкова, в основі якої не зазубрювання правил, а інтуїтивне відчуття мови та вміння нею користуватися.

Діяльність Освітнього Хабу Хмельниччини швидко набула популярності, адже широко висвітлювалася у засобах масової інформації, на сайтах Хмельницької обласної військової адміністрації, Департаменту освіти, науки, молоді та спорту облдержадміністрації, закладів освіти, що співпрацювали з Хабом, популяризувалася у соціальних мережах, власному телеграм-каналі. Отож з часом анкети на короткотермінові навчальні курси почали надходити з різних куточків області й організувати

роботу територіально віддалену від обласного центру було дедалі важче. За ініціативи директора Департаменту освіти, науки, молоді та спорту Хмельницької обласної державної адміністрації Дарії Басюк, услід першому Освітньому Хабу почали з'являтися його філії у різних територіальних громадах області.

На сьогодні філії функціонують у Дунаєвецькій, Нетишинській, Полонській, Славутській, Старосинявській, Хмельницькій, Шепетівській територіальних громадах та у м.Кам'янці-Подільському. Важливими напрямками роботи Освітніх Хабів із внутрішньо перемішеними особами на місцях є: психологічна підтримка для дітей і дорослих в умовах війни, підтримка дітей з особливими освітніми потребами, розвиток освітнього і творчого потенціалу здобувачів освіти та їхньої рухової активності. Кожен із організованих на місцях Освітніх Хабів мають свою індивідуальність, що залежить від місця розташування, наявності та можливостей освітніх закладів, кількості внутрішньо переміщених осіб, культурної та історичної спадщини.

Ще одним беззаперечним успіхом Освітнього Хабу Хмельниччини став проєкт Освітній Хаб.Діти. За схожою структурою тут організовано простір для емоційного врівноваження, психологічної допомоги, розвитку навичок рухової активності та вдосконалення творчих умінь кожної дитини, незалежно від її віку. А головне – зберігається освітня складова. Вона децю завуальована – замаскована в ігрові формати, вкраплена у майстер-класи і тренінги, прихована у роботі з гаджетами, аби ненав'язливо продовжувати свою функцію, адже поряд із ціллю зберегти дитинство дітям Освітній Хаб.Діти передбачає цілковитий розвиток кожного учасника, спрямований на виконання основних законодавчих ініціатив, що регулюють та охороняють життєдіяльність дитини.

На початку літа Міністерством освіти і науки України Освітній Хаб Хмельниччини включено до офіційного переліку важливих подій під час війни – Хронології подій у сфері освіти та науки в умовах воєнного стану.

Услід цьому МОН України, в рамках реалізації концепції Навчання Впродовж Життя (Life Long Learning), ініціює створення мережі Освітніх Хабів у західних областях України з метою системної організації навчання внутрішньо-переміщених осіб працездатного віку актуальним на ринку праці професіям (короткотермінові програми навчання) та найзатребуванішим навичкам для підвищення конкурентоспроможності, сприяння працевлаштуванню, а також наданню комплексу освітніх та психологічних послуг дорослим і дітям. Слід зазначити, що цей проєкт визначений Урядом пріоритетним для реалізації під час воєнного стану в Україні.

Паралельно з розвитком мережі Освітніх Хабів в Україні, потужна команда її організаторів займається втіленням ідеї появи Українських Освітніх Хабів за кордоном – у 10 країнах світу, де сконцентровано найбільшу кількість осіб та дітей, що вимушено покинули Батьківщину через війну.

Війна... Таке жахливе слово, такі страшні події, стільки всього неможливо буде повернути. Але навіть тут, серед болю, страху, втрат і відчаю ми зуміємо зберегти свою ідентичність, завдяки чому завтра увесь світ знатиме – Україна – це ми!

Віктор БАЙДИЧ,
директор гімназії №2 м.Хмельницького

Перемогу наближаємо спільно

Освітні заклади Хмельниччини в умовах воєнного стану стали не лише джерелами здобуття освіти, а й осередками подолання моральних і психологічних проблем учнів, адже саме в єдності сила нашої нації. Незламність і віра зупинили рашистську навалу у перші дні війни, коли усі, як один, пішли на фронт: хтось на військовий, хтось – на волонтерський.

У нашій гімназії було створено волонтерський центр з плетіння маскувальних сіток. Щодня до школи приходили вчителі, мешканці мікрорайону, батьки гімназистів і до пізнього вечора працювали. З метою допомоги військовим та переселенцям продуктами харчування, одягом, медикаментами та засобами гігієни у гімназії працював пункт збору гуманітарної допомоги. Речі та продукти надходили у штаби міста, а потім гуманітарним потоком – у «гарячі точки» нашої держави.

Гімназистами та їх батьками зініційовано ряд волонтерських акцій: «Ми віримо в ЗСУ», «Великодній подарунок воїну», «Повертайся живим», «Ми єдині», які були проведені спільно з волонтерами БФ «Добриня» «Армія SOS». Не стояла батьківська та учнівська громади осторонь проблем військового шпиталю: у Великодні свята пораненим хлопцям доставили смаколики і паски. Неодноразово гімназійна родина долучалася до збору коштів на технічні прилади: спільно з організацією «Жінки у бізнесі» було проведено ряд волонтерських акцій, що сприяли вирішенню нагальних потреб військових.

Після проведення уроків педагоги долучалися до плетіння сіток у Хмельницькій гуманітарній академії, Хмельницькому національному університеті «Поділля», Хмельницькому медичному коледжі, закладах освіти міста, брали участь в акціях БО «Волонтери Поділля», БФ «Карі-

Коли виникла потреба приймати внутрішньо переміщених осіб зі сходу, у закладі облаштували центр прихистку для ВПО: поселення, гаряче харчування і теплі посмішки вчителів, які зустрічали переселенців – усе це маленька краплина у морі добрих справ закладу. Також для мешканців мікрорайону було підготовлено два укриття на території школи, проводилися зустрічі педагогів та громадівців із фахівцями щодо надання першої долікарської допомоги, протиміної безпеки, навчання діям у надзвичайних ситуаціях.

та», співпрацювали з товариством Червоного Хреста. Педагоги-чоловіки допомагали у приготуванні сухпайків для ЗСУ на базі заводу «Адвіс». Неодноразово передавалася допомога для маленьких дітей-переселенців, які перебували під опікою ГО «Хмельниччина без сиріт», особливо малеча раділа солодошам, іграшкам та книжкам.

Найбільшою мотивацією для захисників України були дитячі малюнки та листівки, які з щирими побажаннями перемоги та подякою за звитягу надсилали наші учні.

Вісім малюнків гімназистів потрапили на білборди Хмельниччини (спілка волонтерів та Національної поліції Хмельницької області оголосили акцію «Правильні білборди», у якій взяли участь юні художники).

Особливої уваги заслуговує творчість дітей, які декламували вірші, знімали відеозвернення «Закрити небо над Україною» рідною та англійською мовами (навіть мовою жестів), малювали плакати, писали пости у соціальних мережах.

Художня література українською мовою, розвивальні ігри та конструктори постійно передавались дітям, що вимушені були виїхати закордон, а учнівські патріотичні малюнки із закликком боротьби та незламності взяли участь в аукціоні, що відбувся на підтримку Збройних Сил України у Празі.

На жаль, війна розділила життя українських дітей на «до» і «після», і найбільші виклики приготувала доля учням-переселенцям. Вони потребували особливої уваги і психологічної підтримки: новий класний колектив, нові учителі, інші підручники, завдання, але одне незмінне – тепло й любов в очах учителів та однолітків, які запросили дітей у дружню класну родину. Учителі допомагали повторювати і узагальнювати матеріал, підтримували і надихали дітей під час зустрічей та класних годин, проводили онлайн-знайомства і теплі свята, ділилися позитивними новинами, раділи перемогам ЗСУ і сумували з поразок. Саме такого спілкування потребували знедолені учні. Також для дітей-переселенців міста та їх батьків вихованці гуртка «Історичне краєзнавство» провели екскурсії Хмельницьким, який став для них другою домівкою.

Нелегкими були будні класних керівників, адже потрібно було змінювати звичні формати взаємодії, щоденно контролювати ситуацію, надавати психолого-педагогічну допомогу дітям і дорослим. Бесіди з питань дій у надзвичайних ситуаціях, поширення пам'яток з протимінної безпеки, оповіщення дітей про сигнали повітряної тривоги, залучення батьків до участі у благодійних акціях на допомогу військовим та переселенцям – ось не повний перелік справ класних керівників. А найголовніше – це робота з учнями щодо інформаційної гігієни, адже створення умов, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього проце-

су фізичної, або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання останніми вимог чинного законодавства щодо кібербезпеки, стало основним завданням в умовах воєнного стану. На першому місці було проведення онлайн-уроків та практичних занять з використанням відеоматеріалів, ознайомлення учнів з правилами надання першої долікарської допомоги (пам'ятки, відеоінструктажі тощо) та робота з батьками з питань протидії тероризму.

Учителі суспільних дисциплін не лише залучали учнів до написання творів українською та англійською мовами, а й проводили інформаційно-роз'яснювальну роботу, викладали поезію про війну на сторінках соціальних мереж. Вони також учителі гімназії стали викладачами історії України для внутрішньо переміщених осіб (проведення таких курсів з української мови та історії було зніційовано Департаментом освіти і науки Хмельницької міської ради).

Оскільки в умовах воєнного стану особливого значення набуло вивчення англійської мови, зокрема оволодіння комунікативними навичками спілкування, педагоги гімназії розпочали впровадження нових практик надання освітніх послуг. Однією з таких є освітня практика вчительки Заклевської О.І. Причиною її запровадження стала велика кількість учнів, які почали здобувати середню освіту англійською мовою за кордоном, звернення Президента України до країн світу про допомогу, трансльовані англійською, звернення українців до громадськості у ЗМІ та соціальних мережах, суттєва підтримка британського прем'єр-міністра Бориса Джонсона, співпраця з волонтерами всього світу, зокрема Корпусом Миру в США. Як відомо, усі ці кроки здійснювалися англійською мовою, тому виникла необхідність змінювати тематику спілкування, оскільки пріоритетними видами завдань під час уроку англійської мови є комунікація. На уроках Заклевської О.І. головними героями тематичних бесід стали воїни ЗСУ, герої «Азовсталі», які віддано захищали кожен клаптик рідної землі, гурт «Kalush Orchestra», що приніс перемогу на конкурсі «Євробачення-2022»; актори, спортсмени, журналісти та інші люди мирних професій, котрі залишили свою улюблену справу і стали на захист Вітчизни.

Також з метою створення належного комунікативного середовища під час дистанційного навчання увага учнів спрямовувалась на мобільні інтернет-додатки, які можуть розширити здатність учнів комунікувати від простих телефонних дзвінків до написання електронних листів, створення і поширення мультимедійних повідомлень, використання англійської інформації із соцмереж.

Важливим і мотивуючим у процесі навчання є приклад учителя, адже учні схильні до наслідування свого наставника. З цією метою вчителька висловлює свою активну антивоєнну та проукраїнську мирну позицію, викладаючи stories у «Facebook», «Instagram», публікуючи posts, знімаючи і поширюючи відео про роботу волонтерів.

Олена ЗАГІКА,
директорка ВПУ №25 м. Хмельницького, кандидатка педагогічних наук

Адаптуємося до реалій

Колектив Вищого професійного училища №25 м. Хмельницького забезпечує професійну підготовку здобувачів освіти, активно долучається до волонтерства, захисту країни, допомагає внутрішньо переміщеним особам та місцевим мешканцям, які під час війни залишилися без роботи, здобути часткові професійні кваліфікації.

У закладі запроваджено дистанційну форму роботи. Тому педагогічний колектив постійно працює над розробкою освітнього контенту з предметів, опанування нових цифрових навичок, інформаційно-комунікаційних технологій. Велика увага приділяється STEM-освіті, адже це дозволяє педагогу урізноманітнювати освітній процес, формувати у здобувачів освіти критичне мислення, вдало комбінувати отримані знання.

У нашому училищі проводиться навчання внутрішньо переміщених осіб та місцевих мешканців з професій «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», «Діловод. Адміністратор».

У нинішніх умовах потребує особливого змісту, підходів виховна й соціальна робота, тому основними напрямками стали безпекова складова здоров'я особистості, її фізичне, психічне, соціальне і духовне благополуччя (активно працюють класні керівники зі здобувачами освіти щодо основ безпеки, правил дій у певних ситуаціях). Здійснюємо соціальний супровід дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування, проводимо індивідуальні заняття, консультації, бесіди тощо.

Особлива увага психологічної служби акцентується на різних аспектах моніторингу, адаптації та безпечно-го виходу із посттравматичних подій: це діагностична робота, яка дозволяє моніторити внутрішній стан учнів та планувати роботу з ними (за час воєнного стану було проведено діагностику 186 учнів), індивідуальні бесіди, які дають можливість дитині налаштуватися на свій внутрішній світ, пропрацювати його та відкритися повністю (звернулися 30 учнів), тренінгові заняття з використанням різних компонентів психологічної терапії. Завдяки таким заняттям дитина відчуває себе частиною групи, отримує підтримку, пояснення емоцій та реакцій на зовнішні події (щотижневі зустрічі) з психологічної підтримки «Україна єдина» (охоплення – 204 учні); заняття з адаптації та нормалізації емоційного стану учнів ВПУ №25 (64 учні).

Для попередження негативних психотравматичних явищ використовуємо тренінгові заняття для педагогів «Психологічне розвантаження», основа мета яких – розібратися у власних емоціях, озвучити їх та прожити без шкоди ментальному здоров'ю. Індивідуальні бесіди, під час яких використовуються метафоричні карти, методи асоціацій, розбір сновидінь, є надзвичайно дієвими для зняття небажаних психологічних феноменів (кількість звернень – 20).

У перші дні повномасштабної війни у закладі працівниками та радою учнівського самоврядування було створено волонтерський осередок. Небайдужі містяни привозять тканину, а волонтерський загін ВПУ №25 займається плетінням сіток для територіальної оборони та у зони проведення бойових дій. З початку війни виготовлено маскувальної сітки понад 2000 метрів квадратних. Частину сіток було відправлено у військові частини, передано формуванням територіальної оборони.

Колектив ВПУ №25 разом з волонтерами Центру збору допомоги у Хмельницькому національному університеті передали необхідні теплі речі хлопцям, які боронять Україну, наближають нашу Перемогу!

Громадська організація «Успішна молодь Поділля» нашого училища отримала гуманітарну допомогу з Іспанії: дитячі речі, медикаменти, дитяче харчування, одяг. Все це ми передали сім'ям, які приїхали зі Сходу і потребували допомоги.

З перших днів війни волонтери ВПУ №25 випікають пиріжки, солодощі для переселенців, хлопців з територіальної оборони, для поранених у військовій шпиталі, на передову.

Напередодні Великодня наші колеги-волонтери взяли участь у Всеукраїнській доброчинній акції «Великодній Кошик Воїну». Результат – понад 700 пасок, які відправили у бойові частини ЗСУ, військовий шпиталь, і не лише для воїнів, а й для дітей, які перебувають у регіонах, де тривають запеклі бої.

Педагогічний та учнівський колективи ВПУ №25 беруть активну участь у зборі коштів для потреб ЗСУ (допомагають у придбанні автомобілів, тепловізора, квадрокоптера тощо), творчих майстернях для дітей переселенців, благодійних аукціонах (продаж власних виробів декоративно-ужиткового мистецтва, картин), організованих випускниками закладу, волонтерськими організаціями у регіоні та за кордоном (професія «Живописець. Оформлювач вітрин, приміщень та будівель»).

Долучаються до волонтерської роботи наші колеги-психологи, вони надають психологічну допомогу військовослужбовцям, які зазнають найбільший негативний вплив війни, тому особлива увага приділяється роботі з ними: регуляція внутрішнього стану, пропрацювання посттравматичних розладів, повторна соціалізація, зняття тривожності та адаптація до мирного життя.

Лариса МЕЛЬНИК,

**заступниця директора з виховної роботи Хмельницького ліцею II-III ступенів
Хмельницької обласної ради**

У кожного – свій фронт

Початок війни... Страху за себе і за те, що буде далі, не було. Був інший страх: за вихованців-ліцеїстів, які проживають у гуртожитку.

Щоб зрозуміти, потрібно знати специфіку Хмельницького ліцею, закладу обласного значення, де навчаються 440 дітей, з них цілодобово перебувають 300 вихованців. Колектив закладу спрацював чітко: учні безпечно поїхали додому з батьками.

А далі життя поділилось на «до» і «після». Попередні три роки пандемії навчили нас працювати дистанційно, тому після вимушених канікул, з 14 березня, було відновлено навчання у дистанційному режимі.

Педагоги ліцею використовували усі можливі форми проведення занять, аби дати учням потрібні знання з предметів і таку необхідну психологічну підтримку. Титанічну роботу проводили практичний психолог Тетяна Стойник та соціальний педагог Ірина Каштанова. Саме до них найчастіше звертались учні й батьки. Потребували психологічної підтримки також і учителі. Війна — надзвичайно складний час для усіх, але діти потерпають від неї найбільше. За таких обставин ліцей став своєрідним осередком, що об'єднав учнів, учителів і батьків.

Освітній процес у ліцеї було побудовано так, щоб навчання не перевантажувало учнів та педагогів. Домашні завдання містили творчий і розвивальний характер. Перевага надавалась навчальним предметам, потрібним для підготовки до мультитесту, інтегрованим курсам релевативного характеру, підбору цікавих та корисних тем тощо.

Наш ліцей – сучасний освітній заклад з потужною матеріально-технічною базою, де є всі умови для успішного навчання та комфортного перебування учнів, але з початком війни він перетворився на об'єкт важливого стратегічного значення. Працівники всіх структурних підрозділів пройнялись почуттям відповідальності за доручену справу і розумінням подій, що відбувались. Головним завданням для учителів та вихователів залишався освітній процес, проведення уроків, психологічна підтримка наших ліцеїстів. Останньої учні потребували чи не найбільше, бо у багатьох батько, брат, сестра чи родич пішли на передову захищати рідну землю. Зранку – уроки, консультації, індивідуальні заняття, особисті спілкування, друга половина дня – робота для наближення Перемоги. У кожного був і є свій особистий фронт. Кожен із нас поставив собі запитання: «А що можу зробити я»?.. Відповідь була простою: «...можу допомогти, принести, перевезти, надати, порадити, підтримати...». А разом ми - сила. А вихователі Велико І.М. та Рудь О.В. вступили до лав добровольчого батальйону і сьогодні захищають Україну на передовій.

Наші педагоги опанували вміння плести маскувальні сітки: Рудницька Юлія, Філіпчук Катерина, Солярник Наталія, Сидоренко Олена, Журбіцька Ганна, Павлик

Світлана, а у вільний від уроків час, у вихідні дні плідно працюють над створенням засобів для захисту позицій наших військових на передовій. Роботу з організації збору коштів для придбання тепловізорів для ЗСУ провели Загородня Наталія, Кулик Раїса Філіпчук Катерина. Співпрацюють з волонтерськими організаціями «Захист», «Доброзахист» учителі Сидоренко Олена, Солярник Наталія, надаючи допомогу продуктами харчування і готуючи обіди для тимчасово переміщених осіб, бійців територіальної оборони. Фінансову допомогу та ліки для потреб переселенців і військових міста Старокостянтинова передала соціальний педагог Каштанова Ірина, яка також працювала при гуманітарному штабі ХНУ. Окрім того, вона з донькою Оленою організували збір дитячого одягу та книг для дітей, які з батьками через війну перебувають у скрутному становищі.

Педагоги та усі працівники ліцею переказали кошти для допомоги ЗСУ, працюють там, де це потрібно, опановуючи професії, не пов'язані з освітньою діяльністю. Так учитель інформатики Борис Гуцалюк власним автомобілем перевозить продукти і вантажі, доставляє ліки і обладнання. Вихователь Андрій Шеремета з перших днів війни особистим транспортом з друзями надає адресну допомогу продуктами харчування, ліками, засобами гігієни переселенцям та постачає вантажі на передову. Маючи друзів серед приватних підприємців, він долучився до організації роботи з пошиття бронжилетів з подальшою їх доставкою. Йому стали у нагоді знання англійської мови для спілкування з представниками закордонних ЗМІ, які не зовсім правильно розуміли ситуацію, що склалась у перші дні війни в Україні. Педагог-організатор Журбіцька Ганна налагодила зв'язки з міськими центрами гуманітарної допомоги, доставляючи продукти харчування, ліки, засоби гігієни для потреб військових. Ганна Василівна уміє шити, тож улюблене хобі стало потрібним при пошитті військової форми, медичних бандажів, безкаркасних нош тощо.

Пошуком житла для переселенців займалися волонтери, але й наші педагоги не стояли осторонь. Так Рудницька Юлія та Закалюкіна Ірина прийняли у себе переселенців з Ірпеня, Бучі, Києва, Миколаєва, Маріуполя, прихистили, допомогли адаптуватись до життя, надали моральну та матеріальну підтримку.

Учитель – не просто професія, це стиль життя, і для нього не буває теперішніх та колишніх учнів. Учитель завжди на зв'язку зі своїми вихованцями, особливо тоді, коли він був ще й класним керівником. Життям своїх випускників, їх турботами і радощами живе Закалюкіна Ірина, яка спільно з колишніми учнями організували збір коштів для ЗСУ. І таких прикладів безліч.

Оксана ВАСИЛЕЦЬ,
директорка Славутської гімназії №5

Чужих дітей не буває

У березні наша шкільна родина гостинно зустріла дітей з числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб, які долучилися до навчання у нашому освітньому закладі. Адміністрацією та педагогічним колективом у співпраці з членами учнівського самоврядування були проведені індивідуальні зустрічі з новоприбулими учнями з метою представлення закладу освіти як ефективного та безпечного освітнього простору. Під час проведення гімназійного міксу «Вчимося, мріємо, перемагаємо!» діти відвідали наступні локації: «Лінгвістичні смаколики», «Книга – мудрий, добрий друг», «Обличчя моєї України», «Смайлики», «Handmade». Відвідавши клас під відкритим небом, діти відповідали на питання літературної вікторини, ознайомлюючись з багатством українського фольклору та усвідомлюючи красу та різноманіття рідної мови. У локації «Обличчя моєї України» створили мапу вільної держави, яка перемаже всіх ворогів; господиня локації «Handmade» допомагала школярам виготовити паперові метелики, які принесуть мир і щастя кожній дитині; у локації «Смайлики» на дитячих щічках розквітли жовто-блакитні сердечка і прапори. Нагородою за правильні відповіді та виконані завдання були пам'ятні подарунки та оригінальні смаколики, які припали школярам до душі. Насамкінець учні склали пазл, який відображав Славутську гімназію №5, девізом якої того дня були слова: «Вчимося, мріємо, перемагаємо!»

Досвід дистанційної форми навчання при пандемії дозволив педагогічному колективу продовжити освітній процес школярів з використанням різноманітних засобів та способів навчання під час воєнних дій. Задіявши безкоштовну платформу Google Classroom, учителі організували інформаційний простір учнів 1-9 класів у синхронному та асинхронному форматах. Використання інтерактивної віртуальної дошки дозволило наситити інформаційним контентом уроки в Google Meet та Zoom. Опитування учнів відбувалося за допомогою онлайн-сервісів: Google-форми Learning apps, British council, esl-printable, iscollective, esl lab; опрацювання нового матеріалу здійснювалося за допомогою самостійно створених вчителями гімназії тестів, презентацій на платформах «На Урок» або «Всеосвіта». Ефективне використання відео- та аудіоматеріалів під час уроків дозволило «оживити» освітній процес, надало йому яскравості та динамічності.

Учні 5-6 класів взяли участь у спортивних змаганнях «Рух – це здорово». Свято вдалося на славу, адже подарувало школярам море позитиву, захоплення та справжнього переможного драйву. Цікаве й динамічне дійство неабияк захопило не лише учасників, а й уболівальників, адже команди «Динамо» і «Факел» запекло змагалися за перемогу. Показавши високий рівень фізичної підготовки, юні спортсмени отримали позитивні враження, неповторні емоції, призи і подарунки.

**Світлана ВАЧІКА,
Іванна ШЕВЧУК,
Тетяна ЯВОРИНА,**

вчительки початкових класів Хмельницької загальноосвітньої школи I ступеня №4

Біда об'єднує і згуртовує

Війна несе страждання для усіх. Страшні події залишають глибокі рани в душах і дорослих, і дітей. Ці «рани» проявляються тривогою, нічними жахіттями, моторошними спогадами, які непрохано виринають і викликають емоційний стрес. Чутлива турбота рідних та грамотна педагогічна підтримка допоможе цим «ранам» загоїтися, запобігти розвитку посттравматичного стресового розладу та інших, пов'язаних з психологічною травмою. На жаль, нині таких дітей є дуже багато. Тому вчителю початкових класів потрібно надати цим дітям належну підтримку. Цим переймаються вчителі нашої школи, виконуючи свої безпосередні професійні обов'язки: забезпечують право усіх наших дітей на освіту.

Для організації онлайн-занять в нашій школі використовуються цифрові платформи Zoom, Google Classroom, Padlet, групи у Viber, Telegram. Ми, вчителі, змінюємо і доповнюємо методи викладання нового матеріалу навчальними відеофільмами. Пропонуємо на уроках використовувати пізнавальні мультфільми виробництва телеканалу ПЛЮС ПЛЮС про цікаві факти, досягнення, відкриття та природні ресурси України (серія «Це – наше, і це – твоє»), цікаві факти про сьогодення нашої країни (серія «Дивомандри»), мовознавчі цікавинки (серія «Говоримо українською»), «Корисні підказки». Виконуємо спільні інтерактивні вправи і тестові завдання з математики та української мови на платформах Learningapps, Classtime, На Урок, Всеосвіта.

У нас тимчасово навчаються діти Київської, Харківської, Донецької, Луганської, Чернігівської областей з числа внутрішньо переміщених осіб, які забезпечені доступом до цих платформ та онлайн-сервісів. Вони одночасно приєдналися до учнівських груп в соцмережі, отримали потрібні матеріали для навчання. Юні хмельничани прийняли «новеньких» добре, допомагають їм у всьому. А ми, вчителі, намагаємось створити сприятливі психологічні умови навчання, максимально знімати психічне та емоційне напруження. Учні активно працюють, відповідають на уроках. Вони чуйні один до одного, кожен знаходять підтримку в однокласників. Під

час пошуково-дослідницької практики учні ВПО залучалися до створення проєктів «Сім чудес України», «Цифри – лідери в номерах телефонів учнів мого класу».

На сьогодні важливим завданням є створення простору безпеки, в якому би діти відчували підтримку, довіру, повагу зовсім незнайомих їй людей. Тому саме на інформаційно-профілактичному заході рятувальник розповідав школярам алгоритми поведінки під час виникнення пожеж, проведення евакуації, виявлення вибухонебезпечних предметів, повітряних тривог, можливих хімічних ураженнях, а також правил надання домедичної допомоги.

З метою емоційного розвантаження нами проводилися онлайн-тренінги за участю психолога. Варто зауважити, що тактильні відчуття мають вплив на психоемоційний стан. Відповідно до Концепції НУШ, сьогодні навчання з LEGO – це не лише творчість, креативність і технології, а це навчання допомогти дітям ВПО повернутися в стан спокою, захищеності. З'єднуючи цеглинки, діти створюють щось нове, а ігрові вправи формують впевненість у собі, у кожному дні. Учителі Вачіка С.І. і Яворина Т.В. взяли участь у проведенні тижня «LEGO об'єднує друзів» і представили власний досвід з використанням LEGO-цеглинок на заняттях для дітей ВПО, організоване консультантом «КУ ХМР "ЦПРПП" Ольгою Гуменюк.

Класні керівники багато часу приділяли морально-етичному та патріотичному вихованню учнівського колективу, формуванню культурної поведінки. Для цього провели ряд бесід, годин спілкування на дану тематику. Діти були досить активними та охоче брали участь у різноманітних конкурсах. Чимало заходів було проведено в напрямку національно-патріотичного виховання, це: година спілкування «Україна – європейська держава», бесіда «Я – громадянин-патріот незалежної Держави України».

Діти-переселенці взяли участь у створенні фотовиставки «Великоднє диво», малюнків та листів-подяк пораненим бійцям.

Людмила ВОЙТЮК,
директорка Пироговецького ліцею Хмельницької міської ради

Теплом і розумінням

Педагоги Пироговецького ліцею та Пархомовецької філії дбають не лише про навчання, проведення просвітницької та роз'яснювальної роботи, а ще й – про моральне і психологічне здоров'я своїх вихованців.

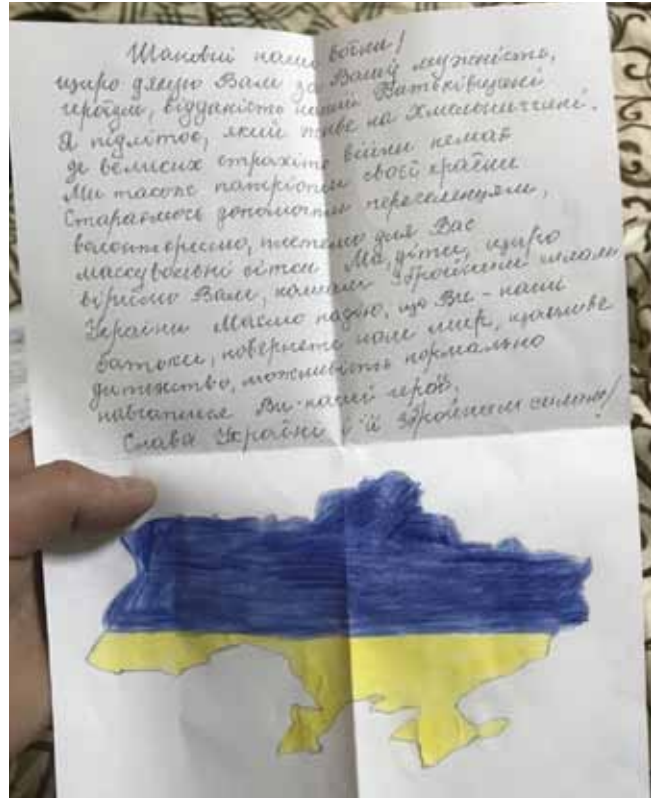

У Пироговецькому ліцеї та філії навчалося 15 дітей із числа внутрішньо переміщених осіб. Для здобувачів освіти були створені належні умови для комфортного отримання освітніх послуг з використанням технологій дистанційного навчання, діти забезпечені підручниками та необхідним обладнанням, а найголовніше – увагою педагогів та однолітків.

У вільний час ми плели маскувальні сітки, ліпили вареники, пекли пироги та паски на свято, діти випікали патріотичні смаколики. Все це передавалося захисникам у критичні точки нашої держави. Окремі педагоги і технічні працівники регулярно відправляють пакунки для військових медиків, воїнів, які лікуються у шпиталях в зоні бойових дій. Педагоги залучають дітей до написання листів, малюнків, виготовлення оберегів для захисників та військових медиків. Вони надихають, мотивують та дають сили у боротьбі і, звичайно, віру у Перемогу. У дитячих роботах воїни бачать та відчувають власних діток і рідних; в окопах, на лікарняних ліжках ці, на перший погляд, прості роботи зігривають їхні серця. Малюнки учениці 8 класу Пироговецького ліцею Костоусової Софії прикрашають кабінет одного із військових медиків у шпиталі далеко на Сході.

Чимало випускників різних років ліцею та філії захищають цілісність держави, надають медичну допомогу воїнам, цивільному населенню, діткам. Пишаємося усіма ними, відчуваємо гордість за кожного нашого воїна-захисника, воїна-медика, воїна-волонтера; кожного, хто тримає свій фронт.

Війна залишила багатьох без домівок. У ліцеї були облаштовані кабінети для перебування людей, які втратили житло. Наші працівники надають необхідну допомогу (моральну, матеріальну) для внутрішньо переміщених громадян, допомагають сім'ям у пошуку та облаштуванні житла. Спільно з друзями, які виїхали

до Польщі ще в мирний час, готуємо гуманітарні пакунки для цивільного населення у зону бойових дій. У вільний від занять час мали можливість допомагати військовим, які певний період проходили навчання в нашому регіоні.

Інна ОЛІЙНИК,
вчителька української мови та літератури Кам'янець-Подільської спеціальної школи
Хмельницької обласної ради

Прийняли як рідних...

Коли до Кам'янець-Подільської спеціальної школи прибули діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування із зон бойових дій, головним завданням нашого колективу стало створення сприятливих умов для дієвої реабілітації їх через налагодження побуту, залучення до навчання, надання медичної, психологічної, офтальмологічної допомоги.

За весь час у школі знайшли прихисток вже понад 300 людей – з Харківщини, Київщини, Чернігівщини, Сумщини, Донеччини, Луганщини та ін.

Спільно зі Службою у справах дітей Кам'янець-Подільської міської ради проведено анкетування опікунів для з'ясування потреб, зібрано дані, копії документів, які підтверджують статус дітей, опитування дітей для з'ясування їх інтересів.

– Оскільки всі дітки різного віку, – розповідає соціальний педагог школи І.Слободян, – проводиться як індивідуальна, так і групова робота з урахуванням особливостей і потреб. Це різноманітні вправи і техніки, спрямовані на емоційну регуляцію, музично-релаксаційні техніки, дихальні вправи, вправи для тіла, арттерапія, казкотерапія, перегляд різноманітних

мультфільмів. Проводити її взялися педагоги – вчитель музики (Н.Грушковська), праці (Т.Нерестюк), малювання (С.Кустлива), вчителі фізкультури (М. Лозінська та Н.Горячок), педагог-організатор (Ю.Печиного), психолог (Т.Думанська), логопед (Т.Ящук). На волонтерських засадах організовано творчі майстер-класи, спортивні розвивальні заняття, музично-ритмічні розваги. Педагоги школи і просто небайдужі одразу долучились як матеріально, так і морально, кожен прагнув зробити свій внесок на підтримку постраждалих.

Значні зусилля були спрямовані на зняття напруги, подолання стресового стану, на створення сприятливих умов з метою адаптації. Основним завданням було нормалізувати нервово-психічний стан дітей, допомогти повірити в те, що вони спокійно можуть спілкуватись, довіряти, просто радіти життю. Важливою була робота зі стабілізації для відновлення почуття безпеки дітей, впевненості, що їх приймають такими, які вони є. На допомогу прийшли такі перевірені методи, як арттерапія і тілесні техніки. Дітям важливо відчувати своє тіло, радість від творчості та проявити фантазію. Проводяться заняття з ізотворчості: робота з папером, піском, пластиліном, нитками, малювання. Їм цікаво працювати з природними матеріалами та робити сувеніри собі та близьким, виконувати ритмічні рухи та рухавки.

За словами педагога-організатора спеціальної школи Ю.Печиного, дітки з великою радістю грають у настільні та логічні ігри і при цьому прагнуть спілкуватись українською мовою. Для виховання патріотичних якостей та формування знань про історію, народні традиції та звичаї спільно робили обереги для воїнів ЗСУ (браслетики, ангелики, голуби, літачки, ляльки-мотанки та ін.), на МК "Подільська писанка" діти спробували намалювати свою писанку, при цьому дізнались щось нове про особливості, різноманітність та барвистість подільського писанкарства.

У перші місяці повномасштабної війни педагоги спеціальної школи працювали у центрах реєстрації внутрішньо переміщених осіб (ЗОШ №№ 15,16), приносили необхідні речі та продукти, реєстрували, розводили по гуртожитках, просто розмовляли, втішаючи батьків та заспокоюючи заплаканих, втомлених далекою дорогою переляканих дітей... Об'єднавшись довкола допомоги і вдячності Збройним силам України, приносили продукти і речі для ЗСУ та у прифронтову зону, залучали до цієї справи охочих допомогти громадян із братньої Польщі (заступник директора з навчальної роботи Т.Сінгілевич). Трохи оговтавшись від реалій війни, працівники школи подумали над тим, що вони можуть робити не лише для своїх вихованців, які на

той час перейшли до дистанційного навчання, а й для тих почасти розгублених дітей, що у супроводі батьків прибували у наше місто. Деякі дорослі, здебільшого жінки, почали приходити до центру розвитку «StarHouse» із пропозиціями допомагати, щось робити для того, аби наблизити нашу перемогу. Почали плести сітки, кікімори, шити розгрукки, збирати і роздавати одяг дітям та усім потребуючим. Здебільшого мам супроводжували діти різного віку, яких також потрібно було займати корисними справами. Перша, хто розпочав заняття з арттерапії, – педагог спеціальної школи Тетяна Ляменко.

Волонтерство... Для вчителів цієї школи воно стало другим покликанням. У військовій частині, на кухні, коли треба наготувати сніданок, обід та вечерю на півтори тисячі військових – робота не за фахом для філологів (О.Белко, І.Олійник), але, за визначенням нашого рідного філософа Григорія Сковороди, «сродна» кожній жінці, як і надання прихистку тимчасово переміщеним особам або тим, хто втратив житло (С.Паламар, Т.Нерестюк, А.Бірюкова). Плетіння сіток, кікімор, оформлення на залізничному вокзалі продуктових кошиків, які відправляють у прифронтову зону, – це щоденна робота педагогів-вихователів цієї школи, які, крім того, ще проводять уроки дистанційно зі своїми «рідними» вихованцями.

Те, що поряд із конкретною допомогою дітям-переселенцям, педагоги повсякчас підвищували власну кваліфікацію, зростали та збагачувались новими навичками підтримки та взаємодії, є також

дуже цінним ресурсом відновлення та переживання спільного досвіду війни, яка неодмінно завершиться нашою перемогою.

Софія НИКИТЮК,
методистка Кам'янець-Подільського фахового коледжу культури і мистецтв

Тримаємо культурний фронт

У Кам'янець-Подільському фаховому коледжі культури і мистецтв з перших днів війни налагоджений ефективний процес дистанційного навчання, реальної допомоги Збройним Силам України та вимушеним переселенцям.

Коледж долучився до роботи Освітнього хабу Кам'янця-Подільського. Викладачі розробили 20-ти годинні навчальні курси: HANDMADE (Горна Л. А., Дубінська О.В., Желіховська М.В., Луць С.В., Майгур Т.В., Павлюк О.Ф.); ВОКАЛЬНО-ЕСТРАДНА СТУДІЯ (Боднар О.Л., Винниченко Н.В., Літинська І.В., Панчук Б.Є., Пшинешнюк С.С., Рудько Е.Ю., Столаба Т.В., Таїрова К.А., Тітов О.М.); МОБІЛОГРАФІЯ (Василенюк В.М., Новіцька-Саричева О.О., Уваров В.Р.).

Активно запрацював хаб HANDMADE, метою якого є організація навчання переселенців та місцевих мешканців практичним умінням створення виробів ручної роботи з можливістю перетворення набутих компетентностей на джерело прибутку. Учасниками хабу стали тимчасово переміщені особи з Ірпеня, Нової Каховки, а також місцеві жителі. Викладачі циклової комісії «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація» проводять навчальні заняття у формі майстер-класів. На занятті із Самчиківського розпису (17.05.2022) всі із задоволенням виконували завдання – листівку до Великодня.

На майстер-класі «Браслети дружби» (18.05.2022) учасники навчилися виготовляти браслети в техніці вузлякового плетіння макраме. Сьогодні такі прикраси, виконані у жовто-блакитних кольорах, мають глибоке символічне та патріотичне значення.

Майстер-клас «Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва» (24.05.2022) був присвячений історії виникнення витинанки, її використанні в побуті та одязі, технологіям виготовлення складеної класичної витинанки та одинарної різанки, технічним прийомам рванки, щипанки, об'ємної витинанки. Закріплюючи отримані знання, учасники виконали листівку із зображенням герба Кам'янця-Подільського.

Під час заняття на тему «Писанкарство України: символіка знаків та кольорів, традиційні техніки розпису» (25.05.2022) присутні ознайомилися з історією писанкарства, традиціями, звичаями та обрядами, пов'язаними із виготовленням писанок, легендами та переказами про

писанку, писанковими символами; особливостями виготовлення барвників, технологічними прийомами писанкарства, інструментами та матеріалами. Особливу увагу було приділено писанкарству Поділля.

На всіх заняттях панує невимушена дружня атмосфера, патріотично піднесений настрій, адже мистецтво знайомить з новими друзями, об'єднує, лікує зранені війною душі. Освітній хаб об'єднав українців з різних міст, дав можливість спілкуватися в колі однодумців, розповісти пережиті життєві історії. Склалася гарна традиція підводити підсумки занять, смакуючи ароматний чай з медом і виконувати пісню «Ой, у лузі червона калина».

Гості ознайомилися із навчальною базою коледжу, із зацікавленням розглядали зібрані експонати старовинної подільської культури, були вражені творчими роботами наших талановитих студентів.

Воєнний час об'єднав нас професійно. Коледж став майданчиком професійних діалогів, обміну досвідом, взаємопідтримки, ділових і дружніх контактів освітан різних навчальних закладів. Дирекція коледжу та викладачі циклової комісії культурологічних дисциплін (Ляшук Т.С., голова комісії, Булаєнко В.О., Вергун А.І., Григорків Л.А., Павлюк О.Я., Яворницька Н.О.) спільно з Копієвською О.Р., доктором культурології, професором, завідувачкою кафедри арт-менеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв обговорювали освітньо-професійні програми та навчальні плани, сучасні методики викладання з креативного та інноваційного менеджменту в культурі. Неупокоев Р.В., заслужений діяч мистецтв України, актор, режисер, драматург, завідувач кафедри мистецтва театру ляльок Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К.Карпенка-Карого, у рамках підвищення кваліфікації провів для студентів і викладачів циклової комісії «Видовищно-театралізовані заходи» (Козак О.В., голова комісії, Бойчук Т.В., Красілич І.М., Семенків І.А.) цикл лекцій, тренінги з питань режисури, сценографії, акторської майстерності, втілення сучасних засобів театральної виразності, сценічної мови та мистецтва театру ляльок.

Викладачі та студенти творчих спеціальностей беруть активну участь у благодійних акціях, концертних програмах; працюють аніматорами, підготували ряд відеоматеріалів, присвячених подіям сьогодні, які стали символом єдності, мужності, віри та незламності.

Трудовий колектив коледжу щомісячно перераховує одноденний заробіток на потреби армії. У квітень 2022 року більше 42 000 грн. було перераховано на рахунок благодійного фонду Хмельницького політехнічного фахового коледжу Національного університету «Львівська політехніка» для виготовлення бойових БПЛА.

На базі коледжу вже 25 лютого запрацював волонтерський центр (організатор і керівник – Тетяна Бойчук), де на замовлення військових виготовляються маскувальні сітки, кікмори, матраци, подушки, рукавиці.

Викладачі коледжу працюють пліч-о-пліч з мешканцями Харкова, Києва, Бучі, Полтави, Сум, Северодонецька, інших населених пунктів України. Спільна робота, дружнє спілкування, прояви взаєморозуміння, турбота й співчуття – це приклади згуртування, справжнього єднання серед українців. Волонтери коледжу співпрацюють з Благодійним

фондом «Центр допомоги кам'ячанам-учасникам АТО», ГО «Жіноча Сотня м. Кам'янець-Подільський», Волонтерським центром «Легенда Поділля», туристичною фірмою «Море-Море», іншими волонтерськими об'єднаннями зі всієї України та за кордоном.

Гуртожиток коледжу став тимчасовим прихистком для 76 людей, яких війна вигнала з рідних домівок, а всього за час війни проживало більше 250 переселенців. Тут їм надають усе необхідне: кімнати, речі, продукти, безкоштовне харчування.

Для дітей проводяться цікаві заходи: розвиваючі ігри, конкурси, змагання, жваві руханки, творчі майстер-класи. Такі заняття є своєрідною терапією для дітей, які бачили війну на власні очі.

Багато наших колег передають посилки на фронт, гроші на потреби ЗСУ, продукти харчування, медикаменти, предмети першої необхідності, допомагають транспортом, готують їжу нашим захисникам, шують військове спорядження, надають власне житло для вимушених переселенців.

Ольга КОЛОДНЮК,
директорка ЦПРПП Шепетівської міської територіальної громади,
Тетяна СОКАЛЬСЬКА,
Марина СТАФЕЄВА,
консультантки ЦПРПП

ЖИВИЙ КОНТАКТ, ВІДЧУТНА ДОПОМОГА

У контексті нових викликів, що постали перед країною, педагоги, фахівці соціально-психологічних служб переглянули тактику виховної роботи та соціального захисту дітей у закладах освіти. Особливо вразливою групою під час воєнних конфліктів стають внутрішньо переміщені діти. Дорослі легше пристосовуються до умов переселення, використовуючи вже набуті механізми захисту або необхідні способи поведінки, які ще недостатньо розвинені в дітей і підлітків. Через обмежений контроль над своїм оточенням і власними силами діти не можуть збагнути, що відбувається насправді. Для них непросто зрозуміти, що сталося в родині, місті, країні, що часом призводить до переживання безпорадності, тривоги, навіть до виникнення стресових розладів. Дорослі ж повинні допомогти дітям почуватися в безпеці, коли світ здається дуже небезпечним місцем. Тому робота з такими дітьми має поєднувати методи індивідуальної та групової роботи.

Постійний контакт з учителями, друзями, батьками, працівниками соціально-психологічної служби закладів освіти допомагає дітям відновити почуття безпеки. Підтримка родини також є одним із чинників подолання негативних наслідків стресу. Та найбільш дієвим є метод включення їх у групу дітей, колективне проведення різних занять. Вони знаходяться в ситуації невизначеного сьогодення і ще більш невизначеного майбутнього, бо пережили відрив від коренів, втратили звичне середовище.

Важливим терапевтичним фактором є створення стабільних міжособистісних взаємин, тобто тривала й регулярна робота батьків і дітей спільно з метою набуття соціальних та комунікативних навичок, необхідних для поліпшення якості взаємин.

Процес звикання до нового, а саме: умов життя, оточення, до вимог і порядку – не простий. Не існує готових рецептів та моделей виховання, які можна просто взяти і без змін «прикласти» до безпосередньої роботи із вимушено переміщеними дітьми та їх батьками. Усе залежить від об'єктивних і суб'єктивних чинників. Проте віра в перемогу надихає щодня бути небайдужими та допомагати іншим попри будь-які труднощі та перепони. Тому освітяни Шепетівської міської територіальної громади організували роботу освітнього хабу. Це безоплатні психологічні, логопедичні, профорієнтаційні, медичні, консультації, допомога батькам дітей з особливими освітніми потребами, мовні курси, розмовні клуби, фізкультурно-оздоровчі та арт-заняття, основи програмування, зоотерапія, садочок – онлайн... Для того, щоб усе було дієвим, організована попередня рекламна кампанія (буклети, інформація в соціальних мережах, чітка структурована інформація на сайті, розроблений механізм реєстрації). Освітній хаб працює завдяки небайдужим освітянам, яких об'єднало спільне бажання усіх українців – перемога у війні!

Світлана БАГРІЙ,
т.в.о заступника директора з навчально-виховної роботи
Хмельницького професійного ліцею електроніки

Якщо взятися разом...

У героїчному спротиві російським окупантам об'єдналася вся країна. Не залишилися осторонь і освітяни. Наш ліцей з першого дня війни активно допомагає внутрішньо переміщеним особам, співпрацює з волонтерськими організаціями, психологами, міжнародними організаціями.

У гуртожитку ліцею знайшли прихисток близько 1100 тимчасово внутрішньо переміщених осіб, для яких організовано трьох разове гаряче харчування. Соціально-психологічною службою ліцею спільно із волонтерами психологами міжнародного республіканського інституту IRI (USAID) надається психологічна, соціальна, юридична допомога дітям та дорослим із числа тимчасово внутрішньо переміщених осіб.

Працівники ліцею плели маскувальні сітки для воїнів збройних сил України, освоювали нове ремесло

у штабі ХНУ, а потім перенесли процес у спортивний зал ліцею. До волонтерської ініціативи долучаються як працівники навчального закладу так і внутрішньо переміщені особи.

Майстри виробничого навчання виготовляли протитанкові іжаки для ЗСУ та тероборони.

Навчальний заклад постійно здійснює збір благодійної допомоги для волонтерської організації БФ «Добриня» та ЗСУ.

На базі нашого ліцею організовано безкоштовний гурток з робототехніки та комп'ютерного програмування «Arduino та пристрої автоматизації. Робототехніка» для дітей із числа внутрішньо переміщених осіб. На заняттях вони опановують основи програмування, керування робототехнікою та дронами, 3D-моделювання. Гурток працює 2 рази на тиждень та дає можливість дітям не лише побачити як працює робот, але й сконструювати його власноруч та запрограмувати на певні дії.

Заклад оголосив про можливість безкоштовного навчання для внутрішньо переміщених осіб за професіями: «Електромеханік з ремонту та обслуговування лічильно-обчислювальних машин», «Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування», «Оператор телекомунікаційних послуг».

Дмитро МУЗИКА,
директор Михайлюцького ліцею Михайлюцької сільської ради Шепетівського району
Людмила БАРТКОВА,
заступниця директора з виховної роботи Михайлюцького ліцею Михайлюцької сільської ради
Шепетівського району

Милосердя не буває багато

Війна – надзвичайно складний час для усіх, а діти потерпають від неї найбільше. У цих обставинах ліцей став своєрідним осередком, що об'єднує учнів та вчителів як громади, так і дітей та педагогів, які вимушені були покинути свої домівки, дорослих і людей похилого віку, усіх небайдужих, кого об'єднала безжална війна. Як і в багатьох регіонах, Михайлюцький ліцей перетворився і вдягнув на себе нові ролі сьогодення – це і освітній хаб для тимчасово внутрішньо переміщених осіб шкільного віку, і осередок для надання гуманітарної допомоги, і добровольцям територіальної оборони, і мужнім воїнам ЗСУ, і особам та громадянам, які перебувають у зоні бойових дій.

Разом з тим роль ліцею під час війни значно більша, ніж освітня, а відновлення його роботи в дистанційному режимі є важливим внеском у життєдіяльність громади. Ще до запровадження дистанційного навчання ліцей взяв на себе місію – допомагати фронту. Саме тут, у стінах закладу, зосередився основний пункт збору продуктів харчування та необхідних речей для військових та вимушених переселенців. Вже з перших днів наші працівники почали ліпити вареники, налісники, випікати періжки, паски до Великодня та різні смаколики нашим воїнам, цивільному населенню, яке залишилося на території активних бойових дій. І ця робота триває.

Важливим напрямком роботи ліцею в умовах війни є інформаційна боротьба. Так педагоги і діти брали активну участь в різних онлайн-активностях. Це – Всеукраїнський тиждень дитячого читання «Нація, яка читає – непереможна», Всеукраїнський онлайн-урок фізичної культури «#Перемагаємо разом», Всеукраїнський фізкультурний онлайн-челендж «До перемоги», Всеукраїнська екологічна толока «Зустрінемо перемогу в чистій Україні», Всеукраїнські конкурси «Будь природі другом» та «Екологічна грамотність», Всеукраїнський онлайн-флешмоб «Діти України за мир», Всеукраїнська ініціатива «Сади Перемоги», Всеукраїнський творчий арт-фестиваль «Україна – ненька, Україна – мати», «Патріотичне Вишиванкове дефіле онлайн», Всеукраїнський онлайн-конкурс дитячих малюнків «Посмішка дитини – Щаслива родина – Єдина Україна», презентація рою Всеукраїнської дитячої юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл «Джура»» та ін.

Робота довжиною у довгі сто з лишком днів повномасштабного вторгнення – це і подолання власних страхів, і власна консолідація, і пошук нових шляхів становлення як об'єкта гуманітарного фронту, і вихід на волонтерські канали постачання провізії на передову, і співпраця з іншими закладами, установами задля перемоги.

Кожен із нас робить внесок, іноді невеликий, але важливий, що допомагає спільно наблизити перемогу України.

Тетяна КРАВЧУК,
заступниця директора з навчально-виховної роботи
Красилівської загальноосвітньої школи I-III ст. №2

Борщик для захисників

Якщо ви хоч раз у житті стояли босоніж, ходили по прохолодній м'якій землі чи по шовковій росяній траві, то знаєте, що таке джерело життєдайної сили і творчої енергії. Але під час війни ця сила із землі вливається в кожного українця з відчуттям гострого болю від того, що нашу святу землю плюндрує ворог, ходить по ній у брудних кривавих чоботях, нищить рідний, найкращий цвіт... Та ми нація героїв – нескорена, невмируща, згуртована, нездоланна, об'єднана силою духу і волі. Тому просто прислухатися до безмежного болю і від того лише страждати – нестерпно. Через те ми сильний і невмирущий нарід, що творимо спільно, кожен у міру своїх можливостей. Щоб черпати життєдайну силу у час воєнного лихоліття, мало стояти босоніж на землі, треба діяти. І від цих діянь непереможна сила увійне в кожного з нас.

Покликання освітян – творити людину... А ще в час війни покликання кожного українця – боротися в єдності, протистояти ворогу... Не всі можуть бути на лінії вогню, але кожен може допомогти. В устах кожної української матері, дружини, сестри, доньки – молитва за воїнів, прохання до Бога, щоб перемогли ворога і повернулися додому живими та здоровими.

Трудовий колектив Красилівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №2 у вільний від основної роботи час сушить борщові набори для ЗСУ. «Що їв ти сьогодні, синку?» – думки чи не кожної жінки, для якої всі захисники – рідні діти, бо немає чужих дітей, є наші, українські діти. Не завжди в отому пеклі залпового вогню є можливість поїсти гарячого борщику, який зварений із маминою любов'ю. А він так пахне родиною, затишком, вірою в тебе як захисника, додає сили та бажання боротися. Думка про те, що саме борщ потрібно готувати для наших захисників, народилася під час бесіди наших ініціаторок цієї волонтерської справи Мельник Світлани Сергіївни (раніше працювала в нашій школі, а тепер учителька Яворовецької ЗОШ Красилівської територіальної громади) та Пашиної Вікторії Володимирівни з ветераном АТО (2014-2015рр.). «Вареники та тушковане м'ясо – це добре, але ж як часом під час того «пекла» хочеться домашнього борщу, ніби й вдома побував би...» – розповідав він. «А чому б і не спробувати», – зринула одразу думка.

Спочатку всі, хто мав можливість, принесли електросушарки для овочів. Овочі на першу пору допомогла придбати міська влада, трудовий колектив та батьківський комітет школи. Пізніше коштами стали допомагати ще й церковні громади «Склея спасіння» та католицького храму м. Красилів. А потім небайдужі громадяни міста та навколишніх сіл: хто кілька капусти, хто мішок картоплі, хто торбинку бурячків чи моркви...

Підприємці міста допомагають, чим можуть: пакувальні пакети, спеції, ящики, кошти для овочів – ті

необхідні складові, які потрібні для приготування наборів для борщу. А підприємець Поляновський А.Р., дружина якого працює в нашій школі, закупив шість електросушарок.

Співпрацюємо з обласною громадською організацією «Захист – об'єднання волонтерів», головою якої є Катерина Луцик. Саме її представники: Наталія Процюк, Леся Стебло, фермер Сергій Рудківський та інші волонтери – допомагають і овочі доставляти нам, і готову продукцію передавати на передову. З часом утворилася група волонтерів і волонтерок, які щодня приходять до школи, миють, очищують овочі, подрібнюють їх, розкладають в сушарки, розфасовують у пакети. Це Єфремов В.Г., Мельник С.С., Пашина В.В., Омельченко О.В., Кравчук Т.А., Сенишин А.Г., Олійник Н.В., Чвертко Л.О. Допомагають їм і члени їхніх родин, і інші працівники школи. 10-річна Софійка, самостійно розфасовує овочі та спеції.

Жінки готують це все, а чоловіки, які чергують цілодобово в школі, бо в ній знаходиться укриття для жителів мікрорайону, переставляють в сушарках лотки, слідкують за тим, аби якісно висушувався матеріал. Із такого пакета (450 г) сухих овочів, приправлених необхідними для борщу спеціями, виходить до 10 л домашнього борщу. Волонтерський колектив школи приготував уже близько 2000 пакетів сухого борщу, які були відправлені на передову.

І зіграє душу всім, хто причетний до цієї маленької, але такої потрібної справи, думка про те, що десь там, далеко, під свист ворожих ракет та залпи пекельного вогню чийсь батько, чоловік, син, брат чи наречений, чиясь донька, сестра чи мати, повернувшись із бою, скуштує приготовленого з любов'ю домашнього борщику – і увійде в них захисна сила любові від усього українського народу, і стануть вони «заговореними» на життя, бо ми їх усіх чекаємо живими і здоровими, чекаємо з перемогою.

Ольга ОСТРОВСЬКА,
директорка Чорнострівського НВК «Загальноосвітня школа I-III ступенів, колегіум»

Зрозуміти, навчити, розрадити

Як ефективно організувати діяльність навчального закладу в умовах війни, як налагодити роботу з родинами внутрішньо переміщених осіб, як повернути дітям психологічний спокій? Всі ці виклики стояли перед педагогічним колективом Чорнострівського НВК, які вибудовували власний досвід.

З початку повномасштабного вторгнення і до сьогодні на території Чорнострівської громади опинилися родини тимчасово вимушених переселенців, більшість – жінки і діти. Батьки все ж такі бажають, аби їхні діти здобували освіту саме в українських школах. До навчальної освіти долучилися 33 дитини з сімей внутрішньо переміщених осіб з різних регіонів України: Луганщини, Чернігівщини, Херсонщини, Харківщини, Запоріжжя, Миколаївщини, Київщини, Сумщини, Лисичанська, Краматорська...

Ми виокремили основні напрями роботи з такими дітьми та сім'ями: організація освітнього процесу, психологічна підтримка та дозвілля.

Для організації онлайн-занять в нашому закладі використовуються цифрові платформи Zoom, Google Workspace, групи у Viber. Усі учні з числа внутрішньо переміщених осіб забезпечені доступом до цих платформ та онлайн-сервісів. Заняття проводяться за розкладом в синхронному та асинхронному режимі.

Маючи академічну свободу, педагоги змінюють і доповнюють методи викладання навчального матеріалу переглядом навчальних відеофільмів, виконанням спільних інтерактивних вправ і тестових завдань на платформах На урок, Всеосвіта, Classtime, Learningapps. Зокрема, школярі можуть навчатися за допомогою платформи «Всеукраїнська школа онлайн» <https://lms.e-school.net.ua/>.

Спілкуючись з родинами, ми зрозуміли, що всі діти-переселенці мають досвід життєвих потрясінь і потребують допомоги з відновлення психологічного та емоційного здоров'я. Для цього в закладі активно працює практичний психолог.

Враховуючи побажання батьків була створена батьківська онлайн-група психологічної взаємопідтримки. У групі батьки мали можливість ділитися своїми переживаннями, досвідом подолання стресових ситуацій, дізнавались про особливості їхнього психоемоційного зв'язку з дітьми та про те, як вони самі можуть їм допомагати.

Індивідуальні консультації, бесіди проводилися для батьків, дітей та педагогів. Дорослі і діти отримували можливість поговорити, емоційно відреагувати на переживання, опрацювати травматичний досвід, відчути себе почутим і прийняти думку практичного психолога. Педагоги отримали рекомендації щодо створення безпечного та дружнього середовища у закладі освіти, як правильно і всебічно можна підтримати дітей-переселенців.

Для покращення адаптивного процесу дітей до нового закладу, до нових умов життя, ми намагалися залучати їх до колективної творчої роботи в позаурочний час та організувати їх дозвілля. Створювали можливості для спільної діяльності нових учнів з однокласниками. Керівники гуртків залучали учнів до участі в онлайн-конкурсах малюнків «Ми за мир», у

майстер-класах з виготовлення оберегу «Ангел Перемоги», малюванні кавою «Квіти України», миловаріння, випікання печива, бісероплетіння, у Всеукраїнському флешмобі «Вишиванку одягну - силу роду покажу», челенджі «Мої мрії». Вчителі фізичного виховання провели спортивні змагання до Міжнародного дня сім'ї «Міцна родина – сильна Україна».

Майя ПОЛІЩУК,
вихователька-методистка Грицівського ясел-садка

Почувайтесь, як удома

Педагогічні працівники ясел-садка разом із практичним психологом влаштовують ігри, театралізовані діяства, конкурси малюнків для дітей тимчасово переміщених осіб, які проживають на території Грицівського ВХПУ-19, а також завжди підтримують добрим словом.

Вихователі Дорошенко Н.С. та Поліщук М.В. активно працюють з тимчасово переміщеними особами, практикуючи нетрадиційні техніки малювання, які є доступними і зрозумілими для кожної дитини. Унікальність мистецтва полягає в тому, що з його допомогою можна на символічному рівні виразити і дослідити найрізноманітніші почуття й емоції: любов, ненависть, образу, злість, страх, радість тощо. Практичний психолог Фільчук К.В. спрямувала свою роботу на зниження рівня тривожної поведінки у дітей страхів, ненависті, образи, злості в період воєнного стану.

Улюбленими заняттями дітей стали ігри, розваги, естафети, які проводили вихователі Михальчишина Г.Л., Касьян І.Ф. та інструктор з фізичного виховання Сорока В.В. Метою таких розваг є зміцнення здоров'я, формування навичок життєво необхідних рухів (ходьби, бігу, стрибків, метання тощо);

Вихователі Жвалюк А.С. та Байдацька В.В. разом з музичним керівником Вознюк Г.В. проводили вікторини для дітей: показ кулькового театру за казка «Колосок» та лялькового театру за казками, «Колобок» та «Ріпка», метою яких є створити дітям піднесений настрій, бажання відгадувати загадки і, звісно, емоційно сприймати образний зміст казки, осмислювати характери і вчинки персонажів; вчити засобами міміки і жестів передавати різні настрої, розвивати увагу, кмітливість, творчі здібності, чітко

відповідати на запитання, навчити дітей висловлювати свою думку, створювати атмосферу радості від спільної діяльності.

Рациональний режим харчування, збалансованість раціону є основними умовами для підвищення опору організму та енергетичної стабільності, відтак працівники харчоблоку Суховерша Н.Б., Козачук С.П. та Іванощук О.І. з любов'ю готували смачний домашній обід для тимчасово переміщених осіб, аби кожна людина відчувала себе, як удома.

Молодший персонал закладу долучився до плетіння

маскувальних сіток. Було зібрано достатньо тканини різних кольорів відповідно до пори року. Багато мешканців громади долучилися до цієї справи.

Також працівники нашого ясел-садка (центру розвитку) неодноразово долучались до благоустрою Грицева, щоб покращити перебування тимчасово переміщених осіб, за що отримали вдячні слова від органів місцевого самоврядування.

Ірина ЗАДЕРЕЙКО,

заступниця директора з навчально-виховної роботи Хмельницького ВПУ №4

Працюємо дружно і злагоджено

З початком повномасштабної війни життя в нашому закладі освіти змінилося. В училищі здійснювалося навчання внутрішньо переміщених осіб та місцевих мешканців з професій «Лицювальник-плиточник», «Столяр», «Штукатур; лицювальник-плиточник; маляр». Усі вони отримали сертифікати.

Власними силами відновили та дообладнали 3 укриття (2 в навчальному корпусі та 1 в гуртожитку).

Трудовий колектив активно долучився до волонтерської діяльності, тісно співпрацюючи з ГО «БО Сильні разом», ГО «Захист. Об'єднання волонтерів», БО «Рокада» та ХНУ.

Заклад надав прихисток 150 тимчасово вимушеним переселенцям. Для них створені належні умови проживання. Систематично забезпечуються одягом, продуктами харчування, засобами гігієни, ліками. На постійній основі надається психологічна допомога, здійснюється соціально-психологічний супровід ВПО, кризове консультування і надання першої допомоги, організація профілактичних та розвивальних заходів з дітьми з попередження посттравматичного стресового розладу.

Працівники училища з перших днів долучились до

поповнення банку крові, перерахування коштів для ЗСУ.

Для наших захисників у їдальні училища організовано приготування їжі (пиріжки з горохом, яблуками, вишнями, джемом; плов, вареники, зрази, голубці, печиво, паски, хлібобулочні вироби). Для зміцнення обороноздатності держави виготовляли «їжаки», маскувальні сітки, перефарбовуємо машини в захисний колір для потреб ЗСУ.

Лілія БАБАК,

директорка Шепетівського навчально-виховного комплексу №3

Олена ДМИТРУК,

заступниця директорки з навчально-виховної роботи Шепетівського НВК №3

Як єдина родина

Освітній процес у воєнний період здійснювався в дистанційному режимі з використанням матеріалів і можливостей медіаплатформ. До навчання долучилося 30 учнів з числа внутрішньо переміщених осіб, з них: 29 навчалися дистанційно за місцем тимчасового перебування; 1 учениця — на екстернатній формі навчання за базову середню школу. Заклад видав інформаційні довідки про період навчання із зазначенням переліку предметів, окремих тем і результатів оцінювання.

Психологічною службою на сторінках соціальних мереж було поширено матеріали, що містять корисні поради для батьків.

Педагоги на волонтерських засадах чергують у гуманітарному хабі школи, допомагають і підтримують тих, хто тимчасово переміщений у межах країни. Взаємодіємо з осередком Спілки Української Молоді в місті Гошен-Кергонксон, штат Нью-Йорк, США.

Четверо вчителів і голова загальношкільного батьківського

самоврядування мобілізовані до лав ЗСУ та гідно виконують завдання з оборони держави. За сприяння шкільного колективу організовано й відправлено допомогу на лінії фронту. Для військових організували збір матраців, ковдр, подушок, постільної білизни.

У структурі учнівського самоврядування працює волонтерський центр, який організував за цей час три благодійні акції на підтримку військовослужбовців ЗСУ: бандеролька здорового харчування, засобів індивідуальної; виготовлення оберегів, малюнків, мотиваційних листів; збір коштів від продажу букетів, виготовлених із вербових гілок.

У приміщенні школи на повну потужність використовуються: два підвальні приміщення, спеціально обладнані під укриття від небезпеки на час повітряної тривоги; пункт прийому та видачі для переміщених осіб одягу, взуття, текстильних виробів, засобів побутового вжитку, дитячих іграшок; центр плетіння масксіток.

Наталія ДАРМОГРАЙ,
консультантка КУ Дунаєвської міської ради
«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Інформований – теж озброєний

Центром професійного розвитку педагогічних працівників Дунаєвської міської ради у співпраці з Міжнародним Рухом Червоного Хреста, найбільшою гуманітарною мережею в світі для педагогічних працівників (учителів біології, основ здоров'я) та медичних сестер освітніх закладів Дунаєвської ТГ 28 лютого було проведено майстер-клас з невідкладної домедичної допомоги. Знати, як зберегти життя людині — надзвичайно важливо.

Майстер-клас проводив волонтер, завідувач навчально-виробничої практики медичного коледжу, викладач хірургії Червоного Хреста Сергій Юрков.

Усі учасники відпрацювали навички непрямому масажу серця дорослому, підлітку, немовляті на спеціальних тренажерах, які надав Червоний Хрест, отримали електронні посібники, які могли використати для подальшого інформування у своїх навчальних закладах.

Було надзвичайно приємно отримувати інформацію із закладів освіти, що навчання не пройшло даремно. Питанням надання першої домедичної допомоги цікавились педагоги, учні 8-11 класів, батьки, тимчасово переміщені особи, працівники тероборони. Загалом учасниками нашого тренінгу було охоплено інформуванням 1224 людини. Інформований – отже озброєний.

Марина ПИЛИПАК,
директорка Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва

У ритмі воєнного часу

З початком війни у приміщеннях Хмельницького палацу творчості дітей та юнацтва закипіла волонтерська робота. Навчальні класи перетворилися на майстерні з виготовлення маскувальних сіток, подушок, постільної білизни, шапок, устілок для взуття, шкарпеток, пов'язок, балаклав, футболок, медичних аптечок та багато іншого. На Великдень спекли і передали в зону бойових дій 100 пасок. Нам допомагають вихованці, які виготовляють сувеніри для бійців. Виконуємо іншу потрібну під час війни працю, образно кажучи, маємо різні напрями допомоги. Наприклад, якогось дня терміново було потрібно зібрати гуманітарку в Бучу та Бородянку. Ми оперативно все зорганізували, зібрали та відправили за призначенням.

З перших днів війни стартував у Фейсбучі марафон «Разом – до перемоги!». До нього долучаються учні навчальних закладів міста та діти з числа тимчасово переміщених осіб. Педагоги палацу в режимі офлайн та онлайн проводять заняття в гуртках художньо-естетичного, технічного та хореографічного напрямів, майстерки для дітей та дорослих. Діти із задоволенням відвідали святкову програму «Свято єднання» і тематично-ігрову програму «Ми – єдині». Охоче працювали на майстерках, які проводили педагоги закладу.

Ольга ЧУБА,
вчителька-дефектолог, олігофренопедагог
Кам'янець-Подільського навчально-реабілітаційного центру Хмельницької обласної ради

Консультуємо, рятуємо, готуємо

Переживши перше потрясіння, педагогічний колектив нашого центру одразу ж включився в незвичний режим роботи, який передбачав надання численних консультацій стосовно небуденних речей, наприклад: «Як виїхати за межі країни, які потрібно для цього документи?», «Де знаходиться найближче бомбосховище? Як поводитися при бомбардуванні?», так і повсякденних: «Як організувати дозвілля дитини?», «Які ігри підібрати для дитини, враховуючи її вікові та психофізичні особливості розвитку?».

Кожен педагог змушений був стати психологом-консультантом, тримаючись гідно, водночас бути взірцем та «заспокійливим» для наших учнів, а іншим довелося й рятувати в прямому сенсі життя інших людей. Один працівник закладу вступив до лав ЗСУ, інший став волонтером-тренером і навчав надавати першу домедичну допомогу бійцям територіальної оборони й усім охочим.

Багатопрофільна команда центру продовжила надавати освітні послуги здобувачам освіти, у тому числі й дітям з числа внутрішньо переміщених осіб. Особливу увагу звертали на корекційно-розвиткову складову, заняття формувалися з урахуванням особливостей психофізичного розвитку учнів (порушення слуху, опорно-рухового апарату, інтелектуального розвитку, мовлення).

Водночас кожен долучився до волонтерства. Хто не потрапив до територіальної оборони, пішов будувати барикади, зварювати протитанкові пристрої, перевозити вантажі. Після уроків плели маскувальні сітки та костюми «Кікімори», несли великі пакунки речей та продуктів для тимчасово переміщених осіб, знаходили їм житло, не оминали увагою догляд за безпритульними або покину-

тими тваринами, намагалися миттєво виконати прохання військовослужбовців (знайти дротовий телефон, пошити «розгрузку» чи придбати необхідне приладдя). А увечері готували смаколики, ліпили вареники, пекли рум'яні пироги для наших захисників.

Ольга БОБІНА,
начальниця управління освіти виконавчого комітету Нетішинської міської ради

Допомагаємо адаптуватися

Вкотре переконуємося: вся сила в людях. Працівники установ та закладів освіти, окрім основної роботи, продовжують виконувати мобілізаційні завдання. Зараз той час, коли освітяни волонтерять, готують їжу, доставляють гуманітарну допомогу, координують роботу укриттів, надають психологічну допомогу... Але найголовніше – спокійно, виважено і чітко педагоги навчали дітей!

Наразі педагоги громади активно доєднуються і до протидії інформаційній війні росії. Управління освіти виконавчого комітету Нетішинської міської ради та Центром професійного розвитку педагогічних працівників у співпраці з фахівцями служби ДСНС та навчально-консультаційного пункту у м. Нетішині навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької

області розроблено та поширено ряд сучасної інфографіки з питань безпеки, кібербезпеки, подолання паніки, правил поведінки під час воєнних дій.

Наступним важливим кроком стала активізація діяльності психологічної служби Нетішинської МТГ. Фахівці (практичні психологи, соціальні педагоги) оперативно навчались ресурсно-відновлювальним практикам та паралельно діяли у мобільних групах для надання першої психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам.

За рішенням Оперативного штабу МТГ, який очолює міський голова О.Супрунюк, на базі ІРЦ був розгорнутий пункт психологічної допомоги особам, які постраждали від військової агресії росії. Ініціативні педагоги закладів освіти, волонтери об'єднали зусилля навколо спільної

мети: сльози страху і тривоги тих, хто бачив жахиття війни перетворити на можливості для пошуку внутрішніх ресурсів, нових знайомств, віри у свої сили, краще майбутнє. На базі пункту організуються заняття, розваги, уроки, майстер-класи, дозвілля для дорослих і дітей. На спеціально створеному сайті «Психологічна підтримка» розміщено графіки проведення заходів на базі пункту, телефон довіри, передбачено можливості для індивідуальної адресної психологічної допомоги. Педагоги акцентують увагу на українських традиціях, звичаях, символах. Така стратегія привела до запити переселенців зі східних регіонів України на вивчення української мови. Ініціативу було підтримано та організовано вчителів української мови для реалізації експрес-курсу «Прокачай українську». До гостей міста долучилися і російськомовні жителі громади. Педагоги закладів освіти показали, що вчити та вдосконалювати мову – це нестрашно, нескладно, а навпаки - весело та легко.

Для тих жителів і гостей громади, яким важко вдається впоратися із тривожністю, відновлення внутрішніх ресурсів, стартував проєкт ресурсо-відновлювальних практик "Баланс". Щовівторка до участі у тренінгах запрошуються всі охочі.

Ефективному подоланню негативних психологічних станів сприяє індивідуальна психологічна підтримка. Саме тому в центрі професійного розвитку педагогічних працівників функціонує кабінет психологічного розвантаження "Ресурс", де жителям і гостям надається допомога за індивідуальним запитом.

Команда освітян взялась за реалізацію програми навчально-тренувального курсу з початкової військової підготовки на базі ЗОШ №1. Більше семидесяти містян із чіткою громадянською позицією отримали свідоцтва про успішне завершення програми курсу, на яких набули як теоретичних знань, так і практичних навичок з вогневої

підготовки, домедичної допомоги в умовах бойових дій, тактичної підготовки.

За рішенням оперативного штабу було відновлено роботу спочатку одного закладу дошкільної освіти, а згодом, за запитами батьків, які працюють та задіяні на виконання завдань у воєнний час, відкрили ще три ЗДО. Вихованці міста отримують освітні послуги за змішаною формою. Сьогодні заклади дошкільної освіти відвідує більше 200 дітей.

Галина ДАВИДЕНКО,
директорка КУ Дунаєвецької міської ради «Центр ПРПП»

«Соняшник» зцілює і надихає

Питання належного функціонування державної мови, яка є визначальним чинником і головною ознакою національної ідентичності, базовим складником української громадянської нації, набуває сьогодні ключового значення. Українська мова, як єдина державна, виконує функції мови міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина, а також, фактором єдності і національної безпеки України.

Війна прискорила відторгнення із вжитку мови окупанта. Стрімко зростає попит на фахову допомогу в опануванні та удосконаленні володіння українською мовою. Одним із прикладів ініціатив нашого Центру професійного розвитку педагогічних працівників, що має на меті підвищити мотивацію внутрішньо переміщених осіб, поліпшити їх навички розмовної української мови, є щотижневий розмовний клуб «Соняшник», засідання якого відбувалися протягом місяця. Заняття у клубі – це година жвавого

спілкування українською мовою, комфортна атмосфера, зустрічі з цікавими гостями, це – можливість творчо працювати; це місце для практикування та удосконалення розмовної української мови; це – простір, де обговорюються українською мовою різні популярні теми: культура, релігія, мистецтво, література, спорт; це – можливість висловити свою думку, не боячись мовного бар'єру; це – допомога викладачів, які навчать правильної вимови, допоможуть уникати суржику, неграмотного вираження слів. У майбутньому плануємо організувати ще один напрям діяльності клубу – у форматі дискусій більш фахових, на теми філософські, релігійні та мистецтвознавчі.

На першому засіданні розмовного клубу кафедра вчителів української мови та літератури Дунаєвецької ЗОШ I-III ст.№3 творчо презентувала історію нашого міста, походження та виникнення символіки Дунаївців, запропонувала до перегляду цікаві відеоматеріали про культурну

спадщину громади. Позитивним акордом стала участь гостей в пісенному марафоні «Заспіваймо пісню за Україну». Кожен з учасників – учителі, батьки та діти, які силою обставин проживають у нашому містечку, – відчув себе частинкою великої шкільної освітянської родин.

Нині весь світ захоплюється Україною і українцями – сильною, гордою, талановитою нацією, що має міцне коріння і невичерпний творчий та культурний потенціал. Таких талановитих, мудрих, мужніх людей прихистила наша Дунаєвецька міська громада у нелегкий час протистояння військовій агресії росії. Майстер-клас, який провела учитель Дунаєвецької ЗОШ І-ІІІ ст.№2 Надія Шмалюк на другому засіданні розмовного клубу, – це півтори години захопливого творення справжнього українського оберегу. Під керівництвом досвідченої майстрині гості навчилися власноруч створювати ляльку, поринули у магійний світ українських обрядів та вірувань. Учасників об'єднала бесіда про ляльку-мотанку, ляльку – берегиню як один із найдавніших символів міцності родини, сімейний оберіг. Присутні змогли доторкнутись до споконвічних українських традицій та виготовити ляльку-мотанку. Про історію її виникнення розповіла Валерія Ломова, студентка Київської Академії мистецтв, майбутній мистецтвознавець, яка вимушено тимчасово проживає у нашому місті. Зірковими гостями заходу був фольклорно-етнографічний народний колектив "Кружіль" Великокужелівського СК (керівник Марія Семенюк) [фото 3]. Артисти створили піднесений настрій, їх виступ гармонійно доповнив патріотичну атмосферу спілкування. Усе своє тепло, старанність, любов, молитви на захист і збереження життя кожен з присутніх вклав у свою Берегиню, що додасть життєдайної сили нашим воїнам у нелегкому протистоянні з ворогом.

На черговому засіданні клубу «Соняшник» в непервершеному жвавому спілкуванні рідною українською ішлося про прекрасний оригінальний вид народної творчості, бренд Поділля, який живить нашу генетичну пам'ять, продовжує давні традиції – подільський розпис. Адже, мистецька спадщина традиційного народного розпису житла і господарчих будівель на Поділлі багата і розмаїта, залишається привабливим і актуальним компонентом традиційної культури. Чудовий майстер-клас «Розпис Поділля: бренд, якому пів століття», провела вихователь Дунаєвецького ЗДО №5 «Усмішка» Марина Кросондович, і барвистий, розкішний стиль подільського розпису, пере-

важно з рослинним орнаментом, наші майстри –аматори змогли втілити на звичайній кулінарній лопатці. Гармонійно поєднати подільський розпис та мелодійні мотиви українських народних пісень майстерно вдалося Оксані Глуховій, музичному керівнику Центру розвитку дитини «Пролісок». Учасники клубу мали змогу доєднатися до гри у справжньому музичному оркестрі, розгадати мовний кросворд «Народні свята та обряди». Все це ще раз переконливо доводить, що українська мова – це мова єднання.

Поринути у славне минуле нашого народу, «соняшниківцям» допомогло «ЕТНО ПАТІ в українській хаті». Місцем зустрічі став Дунаєвецький заклад дошкільної освіти №1 «Ромашка». Майстер-клас «Подільська витинанка «Дерево життя» від виховательки Оксани Хіхловської, народознавчі конкурси та розваги, подільські рухливі ігри- забави з методисткою Тетяною Вільчанською, етноекскурс в історію національних страв, який організувала вихователька Інна Магера, музичний акорд під відому народну пісню «Ой, мій милий, вареничків хоче...» від Ольги Нечипорук, музичного керівника ЗДО, частування варениками та узваром від директорки закладу Любові Нижник – чудова нагода поринути в минуле нашого народу, пов'язане з традиціями.

Організатори змогли втілити в етнофотозони усю красу та автентичність подільського побуту. А фотосесії прийшли до смаку і малюкам, і дорослим. Адже головне наше завдання – аби ці традиції не забулися, а примножувалися та продовжувалися.

Мова і мистецтво – це теж протистояння. Це- перемога нашої надії. Відволіктися від страшних реалій і торкнутися прекрасного, познайомитись із митцями Дунаєвеччини та її талановитими гостями, взяти участь у майстер-класі від мисткині учасники розмовного клубу мали змогу на зустрічі з київською художницею Оксаною Охалкіною, яка перебуває у нашому місті. Пані Оксана презентувала свої роботи у виставковому залі Історико-краєзнавчого музею, з яким наш Центр професійного розвитку педагогічних працівників підтримує тісні партнерські стосунки. Невимушений простір для спілкування, комфортна мистецька атмосфера сприяли успішній мовній комунікації.

Всі засідання розмовного клубу «Соняшник» проходять легко, цікаво, активно. Переконливо підтверджують, що мова – це зброя, інструмент, який може об'єднати українців, це – крок до захисту України.

Олена ФІЛЮК,

заступниця директора з навчально-виховної роботи Шепетівського міського ЦЕНТУМ

Лікуємо переселенців

Маючи значний досвід екологічного виховання, залучення молодого покоління до пізнання природи, педагоги закладу спрямували свою діяльність на запровадження методів природотерапії в роботі з тимчасово переміщеними особами. Існує близько 100 наукових праць, які доводять, що одна з головних переваг спілкування з природою – це зняття стресу.

Навчально-матеріальна база Шепетівського міського ЦЕНТУМу дозволяє широко проваджувати техніки природотерапії в роботі з дітьми і дорослими. Так, на території закладу розміщується дендрологічний парк «Шепетівський», що входить до природозаповідного фонду Хмельницької області, тут є виставкові зали з акваріумістики, зоології, орнітології, музей кімнатних рослин, а також етнографічний музей та музей народних промислів України.

Роботу з тимчасово переміщеними особами ми розпочали із презентації рекламного оголошення про проведення ознайомчих екскурсій у соціальних мережах, групах міста, гуртожитках, де проживали переселенці, та гуманітарних хабах. Рекламу спрацювала і вже за декілька днів заклад прийняв перших відвідувачів. Робота проводилась здебільшого індивідуально, з окремими сім'ями. Такий підхід у подальшому довів свою ефективність, оскільки це дозволило приділити максимум часу та уваги одній родині, вислухати та врахувати інтереси кожного, адже зазвичай серед відвідувачів є діти різних вікових категорій: від одного до п'ятнадцяти років. Крім того, плануючи час і тривалість проведення екскурсії, у закладі завжди зважають на побажання відвідувачів та їх фізичні можливості. У ході таких екскурсій, гості прогулюються дендрологічним парком, милуються деревами і квітами, зосереджуючись на красі та на деякий час позбавляються від важких думок. На території закладу також облаштована доріжка здоров'я з піском, шишками та галькою, якою можна пройтись босоніж та відчути терапевтичний ефект природи через тактильні відчуття.

Обов'язковою для відвідування є аромостанція – ділянка, де вирощуються лікарські рослини, більшість з яких ефіроолійні: різні сорти м'яти, меліса, шавлія, полин, чебрець та інші. Відомо, що леткі ефірні олії допомагають подолати стрес, сприяють гармонізації нервово-психічного стану. Далі екскурсія продовжується у виставкових залах, де споглядання за поведінкою декоративних птахів, акваріумних риб та мешканців куточка живої природи відволікає від буденності, покращує настрій. Крім того, у куточку живої природи можна погладити декоративних кроликів, побавитись з хом'яками, пацюками і навіть потримати в руках величезного таргана. Такі екскурсії надзвичайно подобаються дітям, викликаючи у них непідробний захват і радість.

Згодом, із початком роботи освітнього хабу Шепетівської МТГ, заклад долучився до його діяльності та започаткував проведення занять з емоційної підтримки «Аніматерапія - лікування для душі» педагогом закладу Ольгою Беляєвою, досвідченим кінологом, яка має досвід роботи з аніматерапії, її собаки пройшли спеціальне навчання та отримали відповідні сертифікати. Такі заняття передбачають споглядання за роботою собак на кінологічному майданчику, за виконанням команд і трюків, а також безпосередній контакт з тваринами. Діти можуть поводити собак на повідку, відпрацювати найпростіші команди, взяти у виконанні нескладних трюків.

Для урізноманітнення роботи до зоотерапії було вирішено додати ще й арт-терапію та запровадити унікальну методику – малювання з собаками. Методика полягає в тому, що спочатку спеціально навчений собака робить мазки фарбою на папері, а потім учасники доповнюють малюнок власними елементами. Не зупиняючись лише на роботі з собаками, до малювання долучились й інші тваринки – хом'яки та пацюки, які теж виявились непоганими художниками. Технологія така ж: спочатку тварини розфарбованими лапками залишають сліди на папері, а потім учасники висловлюють своє бачення та доповнюють малюнок. Малюючи, діти зображують свої думки й тривоги, мрії та почуття. Тварини ж виступають каталізаторами для пробудження емоцій та розкриття внутрішнього світу.

Ще одна, беззаперечно, ефективна технологія для зняття стресу – робота з природним матеріалом, виготовлення різноманітних виробів. З цією метою в закладі облаштовано арт-простір «Сувеніри для довіри», де педагогами підготовлені невеличкі творчі зони для виготовлення сувенірів, традиційних оберегів, листівок з природного матеріалу. Відвідувачі із задоволенням затримуються, щоб власноруч виготовити ароматичні мішечки, вітрячки з соломи, підкови і віночки з сухоцвітів та інші вироби на згадку, фантазують, вчаться працювати з природним матеріалом. До дітей активно долучаються дорослі, усією родиною працюють над виготовленням оберегів та сувенірів. Такі творчі заняття заспокоюють, знімають напругу, врівноважують емоції.

За два місяці такої роботи заклад відвідали понад шістдесят сімей, що знайшли прихисток у місті – це понад 150 дорослих і дітей, які потребують уваги та підтримки. Ми переконалися, що природотерапія – надзвичайно ефективний і доступний засіб для подолання негативних емоцій та депресивних станів. Перебуваючи в природному оточенні, люди заспокоюються, відновлюють свої внутрішні ресурси. Протягом перебування на екскурсії чи заняттях спостерігаються різкі зміни в настрої та емоціях відвідувачів: від недовіри й настороженості – до розслаблення та радості.

Людмила ПІСТРЮГА,
директорка гімназії №4 ім.Валі Котика Шепетівської міської ради

Літо надії і віри

У наших освітянських серцях – цінності й любов, бо ми навчаємо і виховуємо найкращих дітей, українських школярів, розумних і неординарних, свою свободу нікому не віддадуть. Тож перед нами стоїть надважливе завдання – створити безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, з дотриманням гнучкості та адаптації в доборі навчально-методичного забезпечення освітніх програм, індивідуалізації навчання та відповідного психологічного супроводу. Ми все це ретельно і виважено плануємо, враховуємо, координуємо, запроваджуємо педагогіку життєтворчості, а ще знаходимо такі слова, які пояснюють дітям події, що відбуваються в країні, переконуємо їх, що вони з усім упоратяться, знайдуть мільйон варіантів і виходів із різних складних життєвих ситуацій...

Змістовно насичені уроки та виховні заходи, акції, мотиваційні зустрічі на базі ресурсної кімнати з символічною назвою «Дитяча парковка», налагодження дружніх стосунків та комунікації з дітьми та батьками за сприяння шкільної соціально-психологічної служби «Посередник», діяльність шкільного агентства волонтерів «Покоління NEXT», – усе це допомагає дітям після пережитого відчутти себе в нашому закладі затишно, комфортно й впевнено, повірити, що навіть після найтемнішої ночі війни завжди приходить дивовижний світанок перемоги.

Для внутрішніх переселенців та всіх бажаючих покращити знання української мови на базі шкільної медіатеки запроваджено курси «Мовний КУРСор», проводяться засідання літературної студії «Провесінь». Слухачі навчаються й відшліфують своє мовлення для подальшого використання в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування. Заняття проводяться в нестандартній формі – відвідувачі курсів знайомляться з

україномовними блогерами, переглядають цікаві відеоролики «Автентичність рідної мови», смакують словом «паляниця», переходять на українську, співаючи наші милозвучні пісні...

У шкільному хабі, який функціонує в рамках міського освітнього хабу, впроваджуються нові ідеї та психологічні практики, серед яких – елементи нейрографіки, алгоритми якої здатні допомогти дітям і дорослим позбутися психологічних травм, навчитися вести діалог із собою та Всесвітом, дзиготерапія від Світлани Ройз, вправи лендарту на природі під час тематичних днів. Так, в один із весняних днів в арт-хабі панував кульбабовий настрій: діти малювали, плели віночки, складали кульбабові інсталяції! Радості дітей і дорослих не було меж! А ось ще один цікавий захід з креативною назвою «Бузкові парфуми...» – в гімназії вони були повсюди: у квіткових інсталяціях, творчих роботах, забарвлених перемогою українців на Євробаченні, 2022, і аромат їх був неймовірним, адже складався з ноток гордості за рідну країну та її волюблений народ!

А ще наші волонтери організували майстер-клас «Українські варенички-Божі хваленички». Маленькі учні-кухарята разом із шеф-кухарями-вчителями та досвідченими працівниками шкільної їдальні місили пухке тісто, експериментували з начинками, пригощалися смаколиками, які виготовили власноруч.

Долучились ми до Всеукраїнської ініціативи «Сади перемоги», тож завдяки волонтерам у нас закладено малинник, оновлена теплиця, модернізована робота науково-дослідницької ділянки та шкільного саду, де ростимуть нові сорти овочів і дерев. У День сонця відбувся «квітковий десант», під час висаджено 30 кущів троянд, ніжних ромашок, а ще – барвінок, нарциси, тюльпани.

Наталія ВАКАЛЮК,
директорка Шепетівського ЗДО №7 «Дюймовочка»

«Дюймовочка» – острівець спокою і затишку

Шепетівський заклад дошкільної освіти №7 «Дюймовочка» відвідує близько 30 дітей з числа внутрішньо переміщених осіб. Першочергове наше завдання – допомогти цим дітям інтегруватися в новий дитячий колектив, включити їх в освітній процес, зменшити рівень стресу, не виділяти з-поміж інших як «жертву», мотивувати вчитися. Весь педагогічний колектив закладу розуміє, що діти потребують підтримки та перебування поряд з дорослими, які допоможуть їм подолати кризу та адаптуватися до нових умов. Спільна робота фахівців нашого закладу направлена на усунення на-

слідків стресу у дітей та адаптації у колективі. Робота з дітьми, що зазнали травм, полягає, перш за все, в тому, що для її проведення краще використовувати «діяльнісні» методи: ігротерапія, арт-терапія, музикотерапія, рухова терапія тощо.

Практичний психолог нашого ЗДО Лілія Рибак використовує у своїй практиці одну з найбільш результативних форм психологічної допомоги в кризових ситуаціях – арт-терапію. Перевагами арт-терапії є відсутність протипоказань, відносна простота в застосуванні, багатство матеріалів, можливості впоратися з трав-

муючою ситуацією. Для дітей зображувально-ігровий простір, матеріал, образ в малюнку є засобом психологічного захисту, який допомагає у важких обставинах. У процесі занять з дітьми часто використовуються найрізноманітніші техніки, які не тільки сприяють зниженню психоемоційного напруження, а й оптимізують стан дитини. Малюнок на вільну тему, коли дитина нічим не обмежена у своїй творчості, надзвичайно корисний у тих випадках, коли через дисоціації травматичних спогадів порушується здатність до словесного вираження почуттів. Вправи «Розірвання паперу», «Намалюй хмару», «Якого кольору мій страх», «Чарівний салют», «Танцюючі руки», «Самоцвіти» спрямовані на розвиток вміння диференціювати емоції, сприяють зняттю негативних емоцій, формуванню позитивного емоційного настрою, дають можливість вільно експериментувати з кольором, пережити емоцію радості.

Дітям може бути важко говорити про ту подію, яка сталася, тому «пропрацюємо» психологічну травму в грі. Це можуть бути фізичні вправи, спрямовані на психологічну розрядку і релаксацію. Агресивним, невпевненим, сором'язливим, а також з психосоматичними захворюваннями дітям добре допомагає казкотерапія. Казки можуть допомогти знизити психоемоційне напруження, допомогти в усвідомленні власних проблем. Ефективність використання казкотерапії в період дошкільного дитинства обумовлена специфікою діяльності дитини в цьому віці, а також особливостями цього літературного жанру, що дозволяє вільно мріяти і фантазувати. Вона дає можливість дитині ідентифікувати себе з близьким для неї персонажем, порівнювати

себе з героєм, зрозуміти, що у нього є такі ж проблеми, як у героя казки. За допомогою казкових образів, їх дій, дитина може знайти вихід з різноманітних складних ситуацій, засвоїти моральні норми і цінності, розрізнати добро і зло. Це можуть бути сюжети, придумані самими дітьми, або готові сюжети, але казки повинні мати позитивний потенціал. Завжди повинен бути знайдений і закріплений в грі прийнятний позитивний вихід зі складної ситуації.

Практичний психолог в роботі з дітьми ВПО широко застосовує терапевтичні казки під час війни, а саме: серію казок «Терапевтичний Їжачок» (автор В. Назаревич). Цікавими для роботи є казки: «Їжачок зберігає свій світ» (терапевтична казка, що сприяє актуалізації механізмів самозбереження в складних умовах); «Як Їжачки шукали нову нірку» (терапевтична казка для дітей які втратили домівок); «Чужий ліс або як Їжачок став жити в іншому лісі» (терапевтична казка для дітей у процесі адаптації до нового місця); «Їжачок, якому наснився поганий сон» (терапевтична казка про нічних жахіттях у дітей); «Їжачок вирішив захворіти» (психотерапевтична казка для дітей із психосоматичними ознаками) тощо. Також можна програти казку в пісочниці, або здійснити її постановку за допомогою ляльок. Робота з ляльками допомагає дитині коректувати свої дії, робити поведінку ляльки максимально виразною, дозволяє удосконалювати і проявляти через неї ті емоції, які вона зазвичай не може собі дозволити і проявити.

Заняття хатха-йогою фізично вдосконалюють і зміцнюють дитячий організм, допомагаючи збалансувати

процеси збудження і гальмування в ньому. Інструктор з фізкультури Надія Колеснікова навчає малят спрямовувати енергію в русло оздоровлення. Йога для малюків Ф.Фрідман являє собою комплекс фізичних вправ, розроблених на основі класичної хатха – йоги. Хатха-йога для дітей представляє собою комплекс гімнастичних вправ, що сприяють зміцненню дитячого організму. «Ха» – позначає сонце, символ тепла, активності і енергії. «Тха» – місяць, холод, пасивність і гальмування. Більш того, малюки набагато легше і швидше, ніж дорослі, приймають і виконують асани, освоюють техніку вправ, відчують своє тіло, адже вони не бояться перешкод. До того ж хатха-йога дає приголомшливий заряд позитивних емоцій.

Вчитель-логопед Тетяна Яркова та вихователі груп створили сприятливі умови для розвитку комунікативних здібностей дітей дошкільного віку, які переїхали із російськомовного середовища. Головне - це мотивація оволодіти українською мовою як засобом спілкування. Для цього вчитель-логопед навчає правильно вимовляти усі звуки української мови, працює над компонентами звукової культури українського мовлення: артикуляцією, дикцією, інтонаційною виразністю. З перших днів навчання дітей української мови вчитель-логопед звертає увагу на засвоєння дітьми засобів інтонаційної виразності мовлення. З цією метою застосовує прийоми імітації, зіставлення, порівняння слів і фраз з вимовою у російському й українському мовленні. Досягти успіху у вихованні звукової культури українського мовлення можливо лише тоді, якщо робота проводиться комплексно, як на заняттях, так і в повсякденному житті.

Музичний керівник Тетяна Гучинська використовує технологію дзвонотерапії (діатонічних дзвіночків), яку вона активно впроваджує у своїй роботі із дітьми старшого дошкільного віку. Вона передбачає поліпшення, нормалізацію психо-емоційного стану, усунення занепокоєння, агресії, загального оздоровлення та підвищення опірності організму, що надзвичайно необхідно дітям, які на власні очі бачили та відчували агресію ворога. Дзвонотерапія – це своєрідний метод оздоровлення та лікування музикою, звуком. Науковцями доведено, що у подзвонах є ультразвуки, які сприяють тому, що мікроби в організмі людини знижують свою активність на 40 відсотків. Дзвін – це інноваційний прийом в системі колекційного навчання і виховання дітей з важкими порушеннями мови. Педагог застосовує елементи дзвонотерапії з дітьми під час музичних занять: слухання музики дзвонів: «Хвилинка спокою», музичні хвилинки – «Моя заповітна мрія», хвилинка релаксації. Ознайомлює дітей із різноманітними дзвонами, дзвіночками, їх різновидами. Дошкільнята мають змогу особисто побачити, відчутти на дотик, пограти на різноманітних дзвіночках. Один із найулюбленіших видів музичної діяльності – гра в оркестрі на музичних інструментах, зокрема, на різноманітних дзвіночках. Саме діатонічні дзвіночки веселкового забарвлення, або «Веселкова сімейка дзвониграю» не залишає байдужим жодного вихованця.

Впроваджуючи такий вид діяльності, як активне слухання музики, із використанням елементів дзвонотерапії, зокрема і діатонічних дзвіночків, використовує оздоровчі технології: психогімнастику, дихальну та пальчикову гімнастику, логоритмічні вправи, ритмопластичні етюди з різноманітними атрибутами: кольорові тканини, великі кольорові віяла, паперові квіти, стрічки, різноманітні дзвіночки та музичні інструменти. Отже, застосування елементів дзвонотерапії, як ефективної інноваційної здоров'язберігаючої технології у навчально-виховному процесі із дітьми з числа тимчасово переміщених осіб, усуває занепокоєння, тривогу, сприяє нормалізації емоційно-психологічного стану, збагачує музичний досвід дошкільнят, є своєрідною запорукою створення здоров'язберігаючого середовища, тобто середовища, в якому нашим вихованцям приємно і цікаво знаходитися, стимулює їх музичний розвиток.

Зоя ЛЮБИЦЬКА,
директорка Корчицького ліцею Михайлюцької сільської ради Шепетівського району

Крок за кроком – до перемоги

Війна безжалюбно знищила українську весну, скалічивши її тіло й паралізувавши думки. Але серце України б'ється. Б'ється за свободу, за демократію, за життя!

Пульсуючою волонтерською артерією північної частини Шепетівського району з перших днів військової агресії росії став Корчицький ліцей. Для педагогічної, учнівської та батьківської спільноти закладу слово війна набуло інших значень, а світанок 24 лютого 2022 року став точкою відліку до наближення перемоги.

25.02.2022

Ліцей розпочинає збір продуктів харчування довготривалого зберігання для воїнів Збройних Сил України та евакуйованих осіб. Мешканці Корчицького старостинського округу, об'єднавши зусилля, протягом трьох місяців постачали продукцію у військові містечка.

Перемога – це єднання.

28.02.2022

Заклад освіти стає пунктом плетіння маскувальних сіток для українських військових. Щодня до ліцею сходились і дорослі, і діти. То гамір, то тиха молитва заповнили шкільні коридори в очікуванні...

Перемога – це вміння чекати.

01.03.2022

Щоранку кухня ліцею наповнюється ароматом домашніх котлет, картопляних зразів з білими грибами, дерунів, унікальних голубців за подільським рецептом, вареників, налисників, щоб на вечерю смакували захисники з територіальної оборони.

Перемога – це кулінарний фронт.

Завдяки небайдужим односельчанам та працівникам закладу у ліцеї підготовлені окремі приміщення для евакуйованих осіб з територій, де відбуваються активні бойові дії.

Перемога – це коли моє житло – твій прихисток.

14.03.2022

Ліцей відновлює освітній процес у дистанційному форматі, продовжуючи волонтерську діяльність. 30 дітей з Київської, Житомирської, Харківської та Херсонської областей доєдналися до навчання в Корчицькому ліцеї. Налякані, мовчазні та тривожні спочатку, новоприбулі школярі зуміли адаптуватися і потоваришувати з однолітками. Соціальним педагогом закладу, класними керівниками надавалась постійна психологічна підтримка цим учням та їхнім батькам. Основним нашим завданням було впоратися зі стресом, тривожністю, тому соціальний педагог підготувала й розмістила на сторінці школи у соціальній мережі, учнівських та батьківських групах інформаційні матеріали, пам'ятки, рекомендації щодо забезпечення психологічної підтримки у період воєнного стану: «Як впоратися з тривогою на фоні невтішних новин», «Як допомогти дитині під час збройної агресії», «Що говорити дітям у надзвичайних ситуаціях», «Панічні атаки: як діяти», «Допомога дітям під час бомбардування», «Говоримо з дітьми про війну», «Як вплинути на спокій: прості дії», «Сам собі психолог: алгоритм першої психологічної допомоги», «Правило двох стін», «7 правил для батьків у час воєнної небезпеки», «Як розважати дітей в умовах ізоляції», «Кризова психологічна допомога дітям. Як говорити з дітьми про стресові події», «Заспокойливі вправи: дихання по квадрату», «Пам'ятка для батьків під час воєнної небезпеки», «Як не збожеволіти від стресу. Поради відомого психотерапевта Олега Чабана», «Чим зайняти дитину, поки звучить сирена», «Поради щодо стабілізації психологічного стану батьків і дітей, які залишили свої домівки», «10 звичок, які починаються з НЕ», «Як вберегти психічне здоров'я дітей під час війни», «Життя продовжується», «Як працювати під час війни», «Крок до покращення психічного здоров'я». Разом з класними керівниками закладу проведено в дистанційному режимі заняття: «Вплив зайнятості на зниження рівня тривоги й емоційного стану», «Вплив засобів масової інформації на психіку дітей», «Позиції у спілкуванні» для учнів 8-11 класів. «Дружба – єдність несхожих», «Скажи мені, хто твій друг», для учнів 5-7 класів. Для вчителів закладу організовано онлайн-консультації: «Профілактика та попередження емоційного вигорання», «Вплив засобів масової інформації на психіку».

Із метою відволікання дітей від війни, зняття психологічної напруги для осіб з числа внутрішньо переміщених було проведено арт-терапевтичне заняття з розпису писанок.

Слова вдячності для педагогів від батьків і дітей, які повернулись у рідні домівки, є найкращим показником якісної роботи колективу закладу.

Перемога – це співпраця.

09.04.2022

У Корчицькому ліцеї розпочався збір дитячої літератури для маленьких українців, які вимушено проживають у Мюнхені і дуже хочуть читати україномовні книги. Зібрана дитяча література, написана українською мовою, відправилась за тисячі кілометрів, бо перемога немає кордонів.

Перемога – це читати і думати українською.

15.04.2022

Учнівське самоврядування закладу ініціювало участь здобувачів освіти в акціях «Підтримуємо ЗСУ», «Лист солдату», «Маки пам'яті», «Пам'ятаємо! Перемагаємо!», «Поділись частинкою Великодня із захисником», «Писанка миру». «Close the sky over Ukraine». Приєдналися до першого міжнародного дитячого марафону «Ми – разом, ми – за мир», Всеукраїнського фізкультурного онлайн-челенджу «До перемоги!», фото-челенджу «Зоряні мрії дітей України!», «Пам'яті дітей, яких знищила війна». Зібрали малюнки до найбільшого маніфест-колажу у світі «Мамо, я бачу війну!».

Перемога – це дитячі мрії.

Корчицький ліцей приєднався до Всеукраїнської кампанії «СадиПеремоги» задля ефективного використання земельних ділянок та реалізації програми самозабезпечення харчовими продуктами. Сади перемоги нашого ліцею – це й «овочевий сад»: оброблено, засіяно/засаджено 0,65га: картопля, морква, буряк, цибуля, огірки, кукурудза, квасоля, горох, кабачки, капуста, щавель, петрушка, кріп; «трояндовий сад»: 21 куц чайно-гібридних троянд придбали та висадили педагоги закладу на подвір'ї.

Сади перемоги стануть для усіх учасників освітнього процесу частиною щоденного життя в тилу!

Перемога – це праця.

15.05.2022

У багатьох оголошеннях про волонтерські заходи на Шепетівщині, спрямовані на збір допомоги для ЗСУ, а також дописах військових зі Сходу фігурують слова подяки працівникам Корчицького ліцею та жителям села за надану домашню випічку. Так, наприкінці травня слова щирої вдячності адресували колективу ліцею бійці батальйону «Айдар» з фронтової передової. Бо ж випічка з Корчицького ліцею – поза конкуренцією. За надання домашньої випічки 28 травня подякувала кухарям із Корчицького ліцею одна з найбільш активних організаторок благодійного ярмарку в Шепетівці на підтримку ЗСУ Оксана Мартинюк-Саясіна. Печиво, різні інші кондитерські вироби, сирні «плетінки», «народжені» у Корчику, фігурували й на іншому благодійному заході в Шепетівці, який проводився 19 травня.

Перемога – це підтримка ЗСУ

Усі учасники освітнього процесу Корчицького ліцею спільно з депутатським корпусом та громадою Корчицького старостинського округу, приватними підприємцями ТОВ «GOLD FOREST» с.Городнявка, ВО «Жінки на підтримку армії» (м.Шепетівка), активістами с. Климентовичі продовжують активну волонтерську діяльність і впевнено крокують до перемоги.

Перемога – це вдячність.

Алла ШПИЛЮК,
заступниця директора з виховної роботи Хмельницького ліцею №17

У вирі воєнного лихоліття

З часів Майдану маємо гарних друзів з волонтерської спільноти, часто виконували великі і малі доручення від них, громада ліцею завжди була небайдужою. Основа для сіток, тканина для плетіння річечкою потекли до ліцею. Чоловіки з чогось сконструювали спочатку одну дерев'яну основу для плетіння, тоді другу, третю... Перший поверх наповнився людьми: стукають, крутять, ріжуть тканину, вішають сітку, плетуть, плетуть, складають і пакують готові «вироби». Наші і не наші, батьки і діти, хмельницькі й інші... Часто чулося: «А можна до вас? Ми теж хочемо!» Звичайно, можна!

Ось уже хтось тягне подовжувач, інші несуть чайник, хтось купує печиво. І трохи затишніше стає на душі, і трохи легше слухати радіо...

Десь другого дня нас попросили забрати хліб, якого дуже багато накопилось за першу добу в їдальні закладу, де базувалася Хмельницька територіальна оборона, і насушити сухарів, щоб не пропало добро. Ми привезли дві машини, покликали всіх охочих зі своїми ножами і дощечками – і почалося виробництво «стратегічного запасу». Проте до кінця дня стало зрозуміло, що такого обсягу сушіння нам не подужати. Що ж робити? Люди ж нам довірили, а ми пообіцяли... Стоп! Поряд є добрі сусіди: кафе «Театральне» і «33-тя їдальня!» Посилаємо переговорників – і за два дні забираємо готовий продукт! Розвозимо по точках. До речі, тоді ніхто не рахувався з витраченим пальним, грошима, часом.

За ці три перших дні згуртувалася громада, на кожне прохання у загальношкільній спільноті одразу з'являлося декілька пропозицій. Здавали кров, готували їжу, когось збирали до війська, комусь збирали коштів на лікування, матраци, ковдри і постільну білизну, збирали і відвозили одяг й іграшки для тих, за чиїми слідами бігла війна...

Двоє наших учителів пішли захищати Україну. Кожен з нас хотів хоч якось допомогти їм. Один з них уже проходив службу у зоні ООС раніше, а інший, військовий у відставці, лише цього року прийшов працювати в ліцей. У його житті теж був гіркий досвід: із Криму він виходив одним з останніх. На Великдень кожен клас, де вони працювали, надіслав їм короткі відео. Якими ж зворушливими були ці кадри! Як щиро і відверто говорили діти і вчителі! Ми зрозуміли, як сильно гордяться учні, що їх навчали саме ці люди.

У ці дні починає діяти наш головний проєкт під назвою «Енергетичний батончик». Про це треба розповісти окремо. Після того «движу», який був викликаний сушкою сухариків, дехто знову відчув сум і тривогу. Річ у тім, що тоді було прийнято рішення про канікули, адже потрібно зорієнтуватися, що робити далі, як бути. Тому весь учительський колектив прагнув і потребував корисної діяльності. Це заспокоювало, вносило якийсь сенс у життя.

Знову обдзвонюємо знайомих волонтерів. Рішення приходить від нашої давньої подруги у добрих волонтерських справах Валентини Базилюк. «Ви знаєте нас, наші можливості, пані Валентино. Підкажіть, чим ми могли б у цих умовах допомогти?» – питаємо. – «Робіть «гарячу чашку» чи «енергетичні батончики», – відповідає миттєво – і гудки... У ті дні ніколи було навіть говорити.

Але що слова? Головне – ідея! Знову формулюємо оголошення-прохання до нашої батьківсько-учительської громади. І закипає робота: в їдальні ліцею – учителі, батьки, учні, технічний персонал і просто люди, які уже теж не чужі. Б'ємо горіхи, топимо мед, ріжемо сушенню, змішуємо усі складові у величезних каструлях з вівсяними пластивцями, приправляємо сльозами, посмішками і молитвами... «Дорогі наші! Нехай буде вам на користь, нехай не лише від голоду рятує, алей від лиха всякого...».

З того дня уже не одна сотня кілограмів цінного продукту відправлена на передову за допомогою волонтерів. Є і зворотній зв'язок: пишуть, дякують.

Але потім, коли виснажилися продуктові й фінансові запаси нашої ліцейної громади, коли все важче і важче стало діставати продукти для батончиків, зменшувався асортимент, ми згадали, що серед медійників та працівників міської ради є наші випускники, звернулися до них з проханням про інформаційну підтримку – і нарешті виробництво знову пішло. І навіть з інших міст почали надсилати продукти.

Почалося дистанційне навчання, і вчителі не могли багато часу приділяти волонтерству. Працівники нашої їдальні, прибиральниці, сторожі взяли на себе все.

Нова проблема з'явилася раптово: ніде немає основ для плетіння сіток. Пам'ятаю, як, мало не плачучи, ділюся цією проблемою з доброю подругою нашої школи відомою мисткинею і волонтеркою Майєю Онищук. Відповідь: «Я дам вам контакти людей, які навчать вас плести рибальську сітку, дадуть нитки й інструмент!». Наступного дня уже вчилися, робили інструменти за аналогією до тих, які нам дали, і в'язали, в'язали, плели і в'язали... Проте зрозуміли, що це не може бути швидко, бо одна людина може зв'язати одну сітку десь за два тижні.

Завжди кажу: у сімнадцятому ліцеї працюють унікальні талановиті люди. Наша колега швидко знаходить вихід: використовуючи технологію макраме, вона організовує паралельно ще й інший спосіб плетіння, де залучені багато людей і робота йде швидко. Сьогодні ми плетемо основи двома способами, швидко, якісно, надійно.

Якось ще на другому тижні війни я, шукаючи в сумках, які привезли волонтери, чи не заховалася десь на дні дефіцитна сітка, випадково знайшла пакет з нитками і сіточку з дрібними вічками невеликого розміру. А ще якесь волохате диво, шкуру зеленого ведмедя. «Це кікімора!» – сказав хтось із колег. Що таке «кікімора», я на той момент мала слабке уявлення. Скажу коротко: сьогодні ми плетемо одні з найкращих таких сіток. Основу знайшли наші колеги через своїх знайомих в Італії, мама нашого учня скупилася на ринку усі запаси ниток, які там були (бо якість і кольори потрібні особливі). Сформувалася ударна бригада «спеціалісток», які день у день чітко і якісно роблять важливу роботу, молячись за тих, для кого вони творять свої вироби.

Згадаю ще декілька епізодів. Перше по-справжньому реальне усвідомлення війни прийшло до мене у той день, коли наш директор і чоловіки почали обкладати наше укриття мішками з піском. Ми облаштовували сховище, заносили туди спортивні мати, якісь ковдри, воду, мінімальний запас харчів, ліків. І молилися, щоб не пригодилося ніколи! Потім до цього звикли: мовчки спускалися в укриття, беручи з собою якусь незакінчену роботу, перебікували, ділилися новинами, підтримували один одного і поверталися до справ.

Були кілька днів, коли ми збирали канцтовари, білизну, одяг та взуття для військового шпиталю. Захисників не було в чому виписувати: одяг, у якому їх туди привозили, був зовсім згорілим.

І – уявіть! – під час усієї цієї круговерті в ліцеї почали роботу перші очні курси з вивчення української мови для переселенців, організовані міською радою. Несподіванка була в тому, що потребу у навчанні, як виявилось, мають і наші хмельничани. Це також незабутні враження і важливий життєвий досвід.

Постійно відправляємо подарунки військовим. До сіток і батончиків завжди хочемо додати: трохи білизни, мийних та гігієнічних засобів, печива, чаю і кави, ліків і смаколиків. Пекли пасочки, розмальовували печиво, діти пишуть листи і малюють малюнки, створюють відео. Не зупинимося, доки не почуємо від Президента України: «Вітаю з Перемогою, український народе!».

Елла МІТЬКЕВИЧ,
методистка Державного навчального закладу
«Подільський центр професійно-технічної освіти»

Розслаблятися ніколи

Зайшовши до завжди гостинного освітнього закладу, потрапляєш немовби в мурашник. Мурашник з людей, кожен з яких чимось зайнятий. Одні носять коробки, інші ріжуть тканину і плетуть маскувальні сітки. Відчиняються двері, заходять нові люди, які рятуються від війни, яких потрібно нагодувати, обігріти, надати місце відпочинку.

Пройшовши коридорами Центру до кабінету перукарської справи, який став швейною майстернею, можна побачити педагогів-кравчинь, що розкроюють та шують розгрукки, виготовляють матраци для територіальної оборони та ЗСУ.

На третьому поверсі в кабінеті економіки обладнана кімната для дітей переселенців, у коридорі знаходиться невеличкий склад із одягом та іграшками для нужденних.

На автомобільних майданчиках майстри готують техніку: на потреби армії вже передали вантажівки КАМАЗ 5511 та ГАЗ 3307.

Кожен працівник займається тим, що краще вміє, хтось готує та допомагає годувати біженців, хтось розвантажує гуманітарну допомогу, готує кімнати для новоприбулих, сортує одяг, пакує продуктові набори, готує їжу для військових частин та доставляє на блок-пости нашим захисникам.

Центр прихистив 28 дітей-сиріт із Краматорська, Торецька, Слов'янська, Бахмута із педагогами, які живуть і навчаються у Центрі. Щоденно для цих дітей проводяться майстер-класи, короткотермінові курси із різних професій.

Особливо хочеться зазначити майстер-класи, які провели наші педагоги для дітей-біженців. Ольга Остапович провела майстер-класи «Моя Україна» та «Великодній декор», Наталія Грель – «Перші весняні квіти» та «Розпис Великодніх писанок», Лариса Срібняк – «Виготовлення іграшки-антистрес», Наталія Коваль «Виготовлення сонечка з фоамірану», Ірина Сідор повила для маленьких мешканців майстер-клас «Ліплення з глини улюбленої тваринки». Майстрині-кондитери Олена Чугаєва, Ірина Ряба та Любов Матковська провели майстер-класи «Оздоблення капкейків» та «Порційний десерт», «Імбирні пряники», де дітки ласували смаколиками.

У цей надскладний час, коли тисячі людей опинилися без домівки, дуже важливо надати їм тепло і увагу, розрадити та допомогти адаптуватися до сучасних реалій. Таким своєрідним адаптером стали короткотермінові курси, які проводять педагоги для тимчасово переміщених осіб з усіх професій, яких навчають у Центрі.

У навчально-практичному центрі з підготовки фахівців з професії «Монтажник санітарно-технічних систем та устаткування» (Нікольчук Д.В., викладач, Єфіменко А.В. майстер в/н), проведені короткотермінові курси для 16 осіб, серед яких і ті, що мають статус дітей-сиріт. Слухачі змогли отримати необхідні знання та опанувати практичні навички з монтажу водомірного вузла, водорозбірної ар-

матури (кранів водорозбірних, кранів змішувачів), монтажу умивальника, унітаза та радіаторів системи опалення.

Завершилися також короткострокові курси з професії «Закрійник» (Зборовець Н.М., майстер в/н). Слухачі опанували ази дрібного та середнього ремонту одягу, виготовлення постільної білизни, а також самостійно виконували розкрій та пошиття спортивних штанів-джергерів. На курсах з професії «Кравець», які проводить викладач професійно-теоретичної підготовки Гасюк О.В., слухачі опановують розкрій та пошиття спідниці і жіночих штанів.

На заняттях короткотривалих курсів за професією «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» (Дідик С.В. майстер в/н) слухачі вчать виконувати технічне обслуговування системи живлення автомобіля ВАЗ 2104.

Також проведено навчання з модулів СРКТЗ-1-2.2. Участь у технічному обслуговуванні вантажних автомобілів, мікроавтобусів і мотоциклів, тема 1. Заміна оливи та фільтрів та СРКТЗ-1-2.1 Слюсарна справа. Виготовлення натяжного гвинта ножівочного полотна (Павлюк С.В., викладач, Мацарський Б.В. майстер в/н, Тимчук С.М., майстер в/н). Підлітки-внутрішньо переміщені особи (13 слухачів) із захопленням дізнавались про тонкощі обслуговування автомобільної та мототехніки.

Педагоги-автомобілісти провели цікаві майстер-класи для учнів-переселенців зі Сходу на теми «Складання ДВЗ автомобіля ЗІЛ-130» та «Технічне обслуговування масляної системи ДВЗ». Останній був проведений на базі підприємства «Фортеця-авто».

Група з професії "Маляр" якраз опановує опорядження та підготовку поверхонь під просте водне фарбування і обклеювання шпалерами та працює на відбудову майбутнього!

На заняттях короткотермінових курсів за професією "Реставратор декоративних штукатурок та ліпних виробів" О.Г. Главацька, викладач с/п вчить виготовляти різноманітні гіпсові вироби власноруч, форму для відливання різноманітних виробів. Заняття можна відвідувати з дітками. Наймолодшим викладач провела майстер-клас з розпису таких виробів фарбами.

З професії манікюрниці навчалось вже дві групи по п'ять осіб, які опанували ази обрізного манікюру та чистки нігтів.

В Центрі організовано безкоштовні курси української мови для вимушено переміщених осіб "Вчимо українську". Педагоги Щегельська А.М. та Степанова Т.В. допомагають освоїти ази державної мови, практикують у розмовній мові та надають відповіді на усі мовні питання.

Готуючись до Великодня, викладачі та майстри з професії "Живописець; оформлювач вітрин, приміщень та будівель" (Грель Н.В., Кляпетура М.В., Сідор І.Л., Побережний О.В., Остапович О.П. та Маканик А.В.) виконали декоративний розпис писанки для Європейської площі міста. Виконано його у патріотичних кольорах із символічним зображенням Берегині, Голубів Миру та Дерева Життя. Ця краса, створена невтомними руками наших фахівців, тішить кам'янчан та гостей міста.

Педагоги Центру з перших днів війни стали волонтерами: майстер в/н Ірина Ряба разом із чоловіком під-

тримують зв'язок із військовою частиною ЗСУ, яка зараз дислокується на Сході нашої держави. Родина Рябих, домовившись із працівниками СТО, закупила автодеталі і відремонтувала чотири військових вантажних автомобілі для наших військових, закупила продукти, рукавиці. Особисто Ірина готувала їжу і розвозила на блок-пости для нашої територіальної оборони, закупляла тканину, фурнітуру для пошиття розгрук для ЗСУ.

Викладач Центру Лариса Срібняк та майстер в/н Тетяна Срібняк брали участь в волонтерській допомозі ЗСУ від Гуківської громади, що на Кам'янецьчині: готували їжу, купували за власні кошти одяг, засоби гігієни і відправляли нашим військовим.

Не змогли стояти осторонь проблем біженців, що прихистив наш заклад і батьки наших учнів: Вовчук Василь Володимирович, батько нашої учениці Вовчук Вікторії з групи №113. Саме Василь Володимирович та шофер Найда Ігор привезли з Чортківського району, що на Тернопільщині, картоплю, буряк, моркву, цукор, борошно, консервацію, сушеню, як і педагоги нашого Центру, котрі приносять з дому продукти харчування для тимчасово переміщених осіб, консервацію, купують діткам біженців солодоші, фрукти тощо.

А майстер виробничого навчання Яремов Олександр Олександрович, талановитий художник, переможець багатьох державних і міжнародних образотворчих конкурсів і виставок, який вчив дітей прекрасному, взявши в руки автомат, боронить нашу Батьківщину в зоні бойових дій.

Юлія ШТЕФАНКО,

керівниця пресцентру Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Звернулися до наших витоків

За час війни кожен українець посів свою нішу в боротьбі з ворогом і докладає всіх зусиль для наближення перемоги. У лавах ЗСУ й територіальної оборони перебуває чимало науково-педагогічних працівників і випускників Кам'янець-Подільського національного університету. Викладачі та студенти вишу активно доєднуються до волонтерського руху: сприяють облаштуванню внутрішньо переміщених осіб, підтримують українців, які проживають на тимчасово окупованих територіях тощо.

20 квітня було презентовано Освітній хаб Кам'янця-Подільського, створений на Інтернет-ресурсі Центру професійного розвитку педагогічних працівників. До його роботи активно долучився і наш університет. Основне завдання, вирішення якого було покладено на проєкт «Освітній хаб», – це формування нових компетенцій, які б допомогли людям, котрих війна змусила змінити місце проживання, адаптуватися до культурного, освітнього і економічного простору Кам'янець-Подільської територіальної громади. Кафедри університету запропонували перелік безкоштовних освітніх курсів для внутрішньо переміщених осіб.

Уже з травня на основі реєстраційної бази даних було сформовано групи за напрямками. Відтак, успішно прова-

диться робота в межах таких курсів:

- «Основи фотографії» (викладач курсу – Оксана Лівицька, старший викладач кафедри журналістики);
- «Застосування елементів арттерапії в освітньому процесі початкової школи» (викладачі курсу: Анатолій Ковальчук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти та Ольга Ковальчук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти);
- «Блогер: основи професії» (викладачі курсу: Оксана Почапська, доцент кафедри журналістики та Анастасія Отвіновська, магістрантка спеціальності Журналістика);
- «Основи SMM (викладачі курсу: Оксана Почапська, доцент кафедри журналістики та Анастасія Отвіновська, магістрантка спеціальності Журналістика).

Продовжується формування груп із курсів «Професія екскурсовода: знайди скарби під ногами» (викладач курсу – Ігор Касіяник, доцент, завідувач кафедри географії та методики її викладання).

З огляду на жорстокість агресора, більшість українців відчужуються від всього російського, усвідомлюють свою національну належність і намагаються вдосконалити свою українську мову. З цієї метою кафедра української мови (завідувач кафедри – Людмила Марчук, доктор

філологічних наук, професор) в межах Хабу проводить консультаційні заняття для внутрішньо переміщених осіб та всіх охочих. Аудиторія зустрічей – мешканці Київщини й Харківщини віком від 17 до 65 років: студенти, викладачі, учителі, працівники банків та підприємств. Відтак слухачі вже мають успіхи у декламуванні поезій та скоромовок українською мовою, наполегливо намагаються стежити над вимовою голосних і приголосних звуків, уникати мовних покрочів. Перші випускники проекту вже отримали сертифікати.

У вирі війни ми, як ніколи, усвідомлюємо значущість української історії, звичаїв і традицій. З метою популяризації української культури серед представників університетської спільноти, кам'ячан і внутрішньо переміщених осіб, для покращення їхнього морального і психологічного стану в університеті відбулась низка творчих майстер-класів.

Однією з перших, хто охоче долучився до циклу зустрічей, була заслужена майстриня народної творчості України Наталія Свиридюк, яка на період війни в країні змушена покинути рідну Полтаву і тимчасово переїхати до Кам'янця-Подільського, де проживають її родичі. Пані Наталія запросила всіх охочих відчувати зв'язок поколінь, доторкнутися до національної історичної пам'яті й створити власну вузлову ляльку. Мисткиня створює її з лляної тканини, фарбованої за стародавньою технологією – із використанням природних барвників. Під час зустрічі Наталія Свиридюк розповіла про ляльку як унікальний елемент української культури, тисячолітній шлях, який вона пройшла разом із нашим народом і стала сакральним символом для українців. Майстриня поділилася тонкощами створення такої ляльки-оберега, порадилася, які тканини й кольори краще обирати для її виготовлення.

У період передвеликодніх свят для гостей міста, а власне, дітей-переселенців, відбулися майстеркласи з писанкарства. Про історію цього мистецтва натхненно розповідав завідувач навчально-наукової лабораторії етнології Валерій Щегельський, який упродовж тижня навчав майстерності охочих взяти участь у розфарбовуванні писанок. Учасники дійства мали можливість ознайомитися з технікою розпису, орнаментами, притаманними певному регіону, видами та матеріалом, презентованим на майстеркласах.

Гостею також стала Світлана Кошель, майстриня декоративного розпису Спілки майстрів народної творчості України, викладач петриківського розпису Школи декоративно-ужиткового мистецтва креативного рукоділля «Шовковий шлях» з Харківщини. Мисткиня розповіла учасникам про історію, техніку та сакральне значення орнаментів петриківського розпису. Вона зауважила, що історію цього розпису сьогодні детально вивчають, достеменно невідомо коли саме він з'явився, до того ж петриківка входить до переліку нематеріальної спадщини ЮНЕСКО. Пані Світлана поділилася секретами створення вдалого розпису та допомогла учасникам зустрічі поєднати петриківські орнаменти в композицію.

Університет ініціював та успішно реалізував безкоштовні онлайн-курси для підготовки до національного мультипредметного тесту (НМТ), який мали складати абітурієнти у 2022 році. Заняття проводяться у двох групах із предметів, які є складниками НМТ (українська мова, математика та історія України). Майже 200 учнів, серед яких школярі з Донеччини, Київщини, Житомирщини та Херсонщини, виявили бажання стати слухачами підготовчих курсів.

Валентина ІЛЬНИЦЬКА,
директорка Великослобідської гімназії Слобідсько-Кульчієвецької сільської ради
Кам'янець-Подільського району

Зустріли, прихистили, заприятелювали

З перших днів широкомасштабної війни перед усіма регіонами країни, де не проводились активні воєнні дії, постали питання: зустріти переселенців та надати їм допомогу, першочергово прихистити сім'ї з дітьми, з людьми похилого віку, не забути також про домашніх тварин, яких відповідальні господарі привезли з собою. Підготувалась до такої місії і наша гімназія. Усі ми, дирекція закладу та вчителі, стали учасниками волонтерської діяльності. В той час, коли учні сільської школи перебували на дистанційному навчанні, педагогічним персоналом закладу були укомплектовані ліжками, столами, стільчиками, постільною білизною, рушниками та іншими необхідними речами усі класні кімнати. Технічні працівники працювали над постачанням дров та вугілля для обігріву класних приміщень. Паралельно у населеному пункті запрацювала Viber-група сільських мешканців, які готові були будь-якої хвилини надати продуктову та матеріально-грошову допомогу постраждалим від війни.

Першими на початку березня до закладу освіти прибули люди похилого віку з Северодонецька Луганської області – сім'я Євгенії та Володимира Гаврилових, подолавши не одну сотню кілометрів. Однак пічне опалення, яке функціонує в гімназії, не справило на них гарного враження. Тому довелося відшукувати волонтерів з Кам'янця-Подільського та відселити сім'ю у гуртожиток будівельного коледжу. У середині квітня у село прибули ще дві сім'ї з цього ж міста: Наталія Серова з чоловіком Олександром та донькою Аріною та Наталія Бондарук з чоловіком Романом. Сім'ї зручно облаштувались у двох класних кімнатах. З ними разом проживають домашні улюбленці – кішка та собака. У кінці квітня у закладі поселилась ще одна сім'я із трьох осіб: Вікторія Сівіцька з чоловіком Олександром та сином Ярославом з м. Курахове Донецької області. Загалом у закладі проживає 8 внутрішньо переміщених осіб, з них 6 дорослих та 2 дітей шкільного віку. Місцеві мешканці надали переселенцям продукти харчування, грошову допомогу на побутові речі. Гімназія передала у користування промислову електричну плиту, холодильник, бойлер, електричні чайники, посуд тощо.

Перед закладом освіти постало нове завдання: як облаштувати життя переселенців, щоб вони могли психологічно відволіктись від тих подій, що відбуваються на Сході країни. Насамперед, ми поіклувались про дітей, зарахувавши їх до гімназії на дистанційне навчання та створили ігрову кімнату, де вони змогли б проводити своє дозвілля. Діти гарно адаптувались серед місцевих школярів, які часто навідуються до гімназії після навчання, щоб погратися зі своїми новими друзями.

У перші дні проживання переселенців на новому місці дирекція закладу провела відповідні інструктажі з техніки безпеки під час користування побутовими електричними приладами, чергові вчителі ознайомили дорослих та дітей з будинком гімназії, його історією, музеєм-світлицею, розміщенням класних кімнат та планом евакуації у разі надзвичайної ситуації.

Спільно із місцевою владою людей було взято на облік для подальшого надання їм пілг, зокрема виплати матеріальної допомоги.

Наступником кроком було складання графіка проведення різних заходів щодо роботи з новоприбулими людьми. Зокрема, була проведена екскурсія до Кам'янця-Подільського, під час якої переселенці ознайомились з містом, його визначними місцями, з адміністративними та громадськими закладами, пунктами надання гуманітарної допомоги, лікарськими установами. Колективно відзначили свято Великодня, яке було доповнене розповідями про місцеві традиції розпису та фарбування писанок, випікання великодніх пасок, сервірування столів.

Незабутні враження залишилися після відзначення дня народження учня 4 класу Сівіцького Ярослава, батьки якого зробили чудову гостину для інших мешканців та дирекції закладу. Значимим є і те, що переселенці зі Сходу країни надають різноманітну допомогу закладу освіти. Зокрема, гуртом була посаджена пришкольна ділянка. На нашому городі Перемоги росте картопля, столові буряки, морква, цибуля, квасоля, огірки, помідори, зелень. Чоловіки допомогли гімназії викопати новий септик, розрізати старі дерева, жінки прибирають територію закладу, просапують город, квітники. Їх силами відремонтовано вже кілька комп'ютерів, створено декоративні картини для оздоблення коридорів школи, виготовляються поробки із природних та штучних матеріалів. Між новими мешканцями гімназії та місцевими працівниками, жителями села, що живуть поблизу, склалися доброзичливі стосунки, панують взаємодопомога та повага. У літній період мешканців гімназії чекають прогулянки Дністром, поїздки в музеї, піші походи в околиці села, святкові зустрічі з мешканцями, спортивні змагання та інші цікаві заходи. Заклад освіти налаштований позитивно допомогти нашим співвітчизникам, тому що всі ми – українці, велика і сильна нація.

Оксана ШТАНЬКО,
консультантка ЦП РПП Віньковецької селищної ради

Злагожденість – запорука успіху

Ситуація, яка виникла в країні, стала найбільшим та найскладнішим викликом для всієї освітянської спільноти за роки незалежності, а дистанційне навчання – вимушеним експериментом, який має стати поштовхом до аналізу, висновків, швидкого прийняття рішень для організації освітнього процесу в будь-яких умовах.

Після двотижневих вимушених канікул у середині березня було відновлено освітній процес із застосуванням технологій дистанційного навчання. 1-11 класи працювали онлайн за допомогою сервісів Classroom та Meet. Керівники та педагогічні колективи налагодили контакти з учнями та їх батьками, з'ясували місце перебування кожного з них.

Навчальну програму не скорочували, довелося лише внести зміни до календарно-тематичного планування. 92% учнів виходили на онлайн-уроки. З іншими, які мають поганий інтернет-зв'язок, працювали індивідуально. Під час уроків учителі проводять вправи для забезпечення фізичної активності відповідно до вікових особливостей дітей (руханки, вправи для очей тощо). Педагогічні працівники суворо дотримуються санітарного регламенту щодо роботи з комп'ютерною технікою, а тому розклад побудовано з урахуванням чергування синхронного й асинхронного режимів. Педагоги намагалися не перенавантажувати дітей домашніми завданнями, адже їм і так зараз нелегко.

117 здобувачів освіти, які тимчасово перемістилися до інших країн, долучилися до навчання у зручному для них форматі. З ними та їхніми батьками постійно підтримували зв'язок вихователі й класні керівники. Учасники освітнього процесу активно використовують платформу «Всеукраїнська школа онлайн», де можуть отримати повний доступ до навчальних матеріалів. Окрім того, платформа доступна в інших країнах світу.

Навчання в Будинку дитячої та юнацької творчості відбувається в дистанційній формі. Керівниками гуртків використовується ресурс «Позашкільна освіта онлайн». У

практику роботи педагогів увійшли проведення групових та індивідуальних онлайн-занять, майстер-класів, консультацій, хвилинок спілкування, відеопрезентацій, онлайн-виставок, фотозвітів та інше. Керівники гуртків тримають зв'язок із вихованцями та їх батьками через електронну пошту, телефонний зв'язок, Facebook, Messenger, Viber.

На базі закладів Віньковецької селищної ради надаються освітні послуги для внутрішньо переміщених осіб. Удосконалити свої професійні навички, змінити свою діяльність, опанувати нові уміння, які надалі стануть основою для добробуту – усі ці послуги можуть отримати вимушені переселенці та місцеві жителі. У травні 2022 року 14 зацікавлених осіб згуртувалися в креативному навчанні української мови під час заняття мовно-розмовного клубу «Смакуй українською». Захід проводився в рамках загальнонаціонального мовного проєкту «Єдині». Осередком спілкування став Центр професійного розвитку педагогічних працівників Віньковецької селищної ради. На базі Будинку дитячої та юнацької творчості постійно проводяться заняття і майстер-класи для дітей та внутрішньо переміщених осіб. Освітні послуги для дітей, які вимушено змінили місце проживання, надають також КУ «Інклюзивно-ресурсний центр», Віньковецький ЗДО ясла-садок № 1, Віньковецький ЗДО ясла-садок № 2.

Практичні психологи і соціальні педагоги ЗЗСО і ЗДО здійснюють соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти. Регулярно проводяться виховні заходи: години спілкування «Народ мій є! Народ мій завжди буде!», «Україна – ненька, Україна – мати!», «День пам'яті...», «Вишиванко, моя вишиванко!», патріотичні і волонтерські акції, конкурси малюнків, культурні та творчі ініціативи, проєкти і превентивні заходи з учнівськими колективами з метою популяризації серед дітей переваг здорового способу життя. Здобувачі освіти залучаються до участі у Всеукраїнських творчих арт-фестивалях (заочний формат), фізкультурно-оздоровчих онлайн-заходах, конкурсах.

Працівники освітньої галузі активно включилися у волонтерський рух. В усіх закладах готують їжу для захисників, плетуть маскувальні сітки, збирають гуманітарну допомогу тощо.

Світлана БУРЧАК,

директорка Хмельницького закладу дошкільної освіти №2 «Соколятко»

Хмельницької міської ради

Анастасія ПІДКОВА,

вихователька-методист Хмельницького закладу дошкільної освіти №2 «Соколятко»

Хмельницької міської ради

Форми різні, мета одна

У квітні 2022 року до нас звернулися тимчасово внутрішньо переміщені особи з потребою в наданні дошкільної освіти їхнім дітям. Колектив закладу прийняв рішення щоденно проводити заняття. Ця робота насамперед була спрямована на надання психологічної допомоги дітям дошкільного віку в подоланні тривоги та психоемоційного напруження.

Першочергово було розроблено план проведення занять на два тижні. Діти приходили в заклад дошкільної освіти на дві години. Тому вихователі дбали, аби вихованці максимально повно і психологічно благополучно проживали кожну годину перебування в ХЗДО № 2 «Соколятко».

Для комфортної та швидкої адаптації дітей до нового середовища було підготовлено розвивальне середовище закладу (групові приміщення, зала, територія закладу) відповідно до тематики заходів і з використанням елементів, що зацікавлюють: умовні позначки (стрілочки), листівки, яскраві іграшки, музичний супровід тощо. Створено умови для специфічних видів дитячої діяльності, зокрема ігрової, комунікативно-мовленнєвої, художньо-мовленнєвої, художньо-продуктивної, рухової. Щоденно педагоги змінювали локації для

проведення запланованих заходів, що, своєю чергою, забезпечило зацікавлення та психологічне розвантаження дошкільнят.

Для роботи з дітьми обрано різні форми організації навчання: заняття, дидактичні ігри, екскурсії. Були підібрані актуальні та важливі теми: «Моя сім'я – найбільша цінність», «Скарби України», «Вишиванка – народний символ України», «Здоровим бути здорово», «Природа – наш друг», «Дружба єднає нас» тощо.

До прикладу, заняття «Моя сім'я – найбільша цінність» проведено у приміщенні групової кімнати, розділеному на творчі зони:

- перша зона передбачала собою набір дидактичних ігор на закріплення знань дітей про склад сім'ї та ролі кожного її члена, також це сприяло налаштуванню вихованців на співпрацю з дорослими;

- друга зона була присвячена продуктивній діяльності, вихованці малювали долоньками сімейний портрет. Такий вид роботи сприяв зняттю психологічного навантаження, а використання яскравих кольорів – зацікавленню дітей;

- третя зона підготовлена для фізичного розвантаження дошкільників – динамічна пауза із використанням музичного супроводу.

Завдання сприяли реалізації таких освітніх напрямів програми: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі» і «Дитина в світі мистецтва».

Одним із найцікавіших заходів був квест «Скарби України», метою якого було розширення уявлення дошкільників про традиції та цінності українського народу. Вихователі були одягнені у вишиваний одяг. Розмістили по території проходження квесту державну символіку та народні символи України. Діти виконували ігрові завдання, які включали в себе всі освітні напрями. Поєднання освітніх і розважальних завдань під час квесту дало можливість активізувати дошкільнят до пізнання, самостійності дій, сприяло повному зануренню в пригоду.

У період проведення занять із вихованцями з числа внутрішньо переміщених осіб наші працівники взяли участь у всеукраїнській кампанії «Сади Перемоги». Вихователі з дітьми посадили та висадили на території закладу дошкільної освіти яблуню Перемоги, овочі, зелень, лікувальні трави.

Крім відвідування занять діти гралися на майданчиках закладу, влаштовували чаювання та охоче спілкувалися.

Олена КЕНЦ,
директорка Хмельницького технологічного багатoproфільного ліцею імені Артема Мазура

Добро має конкретну адресу

Технологічний багатoproфільний ліцей імені Артема Мазура завжди був популярний на теренах освіти Хмельниччини. Експериментальний освітній заклад Академії наук України, першість в МАН, олімпіадах, конкурсах, блискучі результати ЗНО, вчителі-новатори, талановиті учні... Та в умовах війни це стало менш пріоритетним. І колектив ліцею – педагоги, технічний персонал, учні, випускники, батьківська громада – об'єдналися задля спільної справи. Кожен хотів бути корисним.

Розпочали з елементарного укриття, яке облаштували в цокольному приміщенні ліцею, створили безпечні умови для тривалого перебування людей.

Спочатку в наше укриття збігалися жителі мікрорайону, потім просилися переночувати матері з дітками, які боялися звуків сирен... Згодом в укриття стали приходити люди, які вже відчули весь жах війни. Просилися ночувати в закладі, бо почувалися тут безпечно. Так виникла необхідність в облаштуванні елементарного місця для відпочинку. І почалося: хтось приніс подушку, хтось ковдру, хтось постільну білизну. Організувалися батьки, випускники, знайшлися волонтери, звезли матраци, допомогли в придбанні постільної білизни (посприяла міська влада). Спільними зусиллями облаштували місце для тимчасово переміщених осіб. Організували трьохразове безкоштовне харчування. Спочатку поселялись "транзитники", які вночі відпочивали, снідали, а потім рухалися далі. Згодом почали поселятись люди, які не мали змоги їхати кудись. Отже, ліцей став місцем для перебування і харчування тимчасово переміщених осіб.

Загалом прийнято сотні людей, забезпечено їх засобами гігієни, одягом, взуттям. Навіть організували їм дозвілля: екскурсії, концертні програми, майстер-класи, надавали психологічну допомогу. Як зворушливо батьківський та педагогічний колектив ТБЛ організував для кожного переселенця Великодній кошик. Скільки солодощів, пасок, крашанок-писанок принесли педагоги і батьки, щоб влаштувати обездоленим

війною людям свято Великодня!» Це тільки один приклад із десятків інших. Цілодобова опіка, розрада, любов... І все це завдяки щирим, самовідданим українцям-хмельничанам, які здатні ділитися крихтою хліба, віддати останнє, аби тільки допомогти, зігріти, розрадити.

А ще ліцейна родина ТБЛ активно допомагає ЗСУ – плетуть маскувальні сітки. Десять знаходять сітку, тканину – і ріжуть, в'яжуть, мовчки, вперто, допізна... Чеговець Інна Володимирівна – організатор і натхненник цих чудоплетень. І вчителі, учні, технічний персонал – усі стараються, працюють, наближають перемогу. Всього сплели 135 маскувальних сіток, плетуть і далі.

Крім цього, ТБЛовці систематично допомагають воїнам ЗСУ. Силами батьків, педагогів та всіх небайдужих придбано тактичне взуття, комплекти військової форми, гумові чоботи, кросівки, саперські лопати, медобладнання, термкружки, павербанки, зарядні пристрої на суму приблизно 50 тисяч гривень. І не тільки придбали, а й доставили. Марина Вікторівна Тарташ, наш учитель, разом з волонтерами доправили все це на передову.

Педагоги технологічного багатoproфільного ліцею імені Артема Мазура і вчать дітей, і волонтерять. Тихо, без пафосу. Розвантажують продукти на складах, як от: Куліковський О.Д., Лукянчук С. І., розфасовують гуманітарну допомогу, чергують, допомагають на кухні... Спільною працею натхненно кують перемогу.

Я не волонтер, я директор ліцею, я вчу, організую, мотивую, допомагаю. Таких, як я, чимало. Адже в місті не один подібний заклад, який працює в умовах воєнного часу саме так.

Впевнена: добро любить тишу. А все ж хочеться сказати, подякувати тим, хто віддається справі, хто 24/7 служить обездоленим людям, хто плете маскувальні сітки, хто допомагає ЗСУ, хто просто чесно виконує свої обов'язки. Посадові і людські... Адже справжній патріотизм проростає з серця, з крові...

Алла ІВАНОВСЬКА,
проректорка з наукової роботи Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова

Нагорода – посмішка на дитячому обличчі

Волонтерський центр нашого університету розпочав свою роботу 1 березня 2022 року. Уже в перші дні до нас почали навідуватися переселенці з проханнями допомоги. Їм надавали одяг, їжу, засоби гігієни, дитяче харчування, ліжечка та коляски. Крім того, волонтери докладали зусиль, щоб допомогти знайти дім тим, кому це було необхідно. Ми взаємодіяли з різноманітними волонтерськими центрами та громадськими організаціями, що дало змогу нам працювати ще ефективніше. Приємно було бачити посмішку на обличчі дітей, коли вони отримували смаколики чи іграшки. Це ті відчуття, які неможливо забути!

Також волонтерським центром надавалася допомога військовослужбовцям та підрозділам тероборони, а це – ліки, їжа, засоби гігієни, медикаменти, військовий одяг, шкарпетки та білизна. Бувало підсобляли й піском або ж вишукували кошти для будівельних і монтажних робіт.

У роботу волонтерського центру вагомий внесок зробили мешканці Хмельниччини, які активно збирали засоби гігієни, дитяче харчування, продукти, навіть соління. Завдяки цим людям та їх допомозі ми змогли допомогти не одному малюку та не одній матері, які прийшли до нас по допомогу.

Звичайно, з нашого боку було важливо організувати усі необхідні умови для полегшення праці волонтерів. Для них було організовано щоденне гаряче харчування та облаштовано зону, в якій можна випити кави чи чаю з печивом. Отож ми зуміли не лише забезпечити ефективну роботу центру, а й допомогти переселенцям, які знаходилися у скрутному матеріальному становищі. Ця робота справді забирала багато сил і часу, однак, якщо запитати будь-кого з тих, хто працював у нашому центрі, то кожен без зайвих роздумів, сміливо та чесно

скаже, що це того вартувало.

Активно долучався трудовий колектив до придбання тепловізорів, генераторів, планшетів та інших необхідних речей за запитами наших випускників та працівників університету, які захищають нашу країну, або є родичами захисників.

Юридична клініка університету надає безоплатну правову допомогу внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям та членам їх сімей. За весь період сюди звернулось більше 100 осіб.

Антоніна СТЕПАНЮК,
консультантка КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»
Славутської міської ради

Мова єднає серця

Державна мова є головною ознакою національної ідентичності та набуває сьогодні ключового значення. У цей складний час дуже важливо, щоб громадян України об'єднувала мова, щоб була пошана до єдиної держави, яку шанує увесь світ. Тому в травні у рамках Славутського коворкінгу відбувся експрес-курс «Смакуй українською та релаксуй», організаторами якого виступили управління освіти міської ради та комунальна установа «Центр професійного розвитку працівників».

Захід об'єднав людей, які тимчасово проживають у громаді (серед присутніх – жителі Харкова, Києва, Ірпеня, Добропілля, Мелітополя, Вугледара), так і славутичан, які

виявили бажання удосконалити навички розмовної української мови, відновити власні ресурси та емоційний стан.

Програма курсу підготовлена консультантом КУ «ЦПРПП» Славутської міської ради Антоніною Степанюк для широкого кола слухачів, зокрема, для тих, хто прагне отримати базові знання з української мови, удосконалити своє побутове мовлення, і розрахована на один тиждень навчання та складалася із міні-лекцій, тренінгів, майстер-класів.

Під час першого заняття директор центру Алла Поліщук розповіла про інформаційну безпеку в умовах війни. Цікаві уроки, які проводили учителі української мови та літератури закладів загальної середньої освіти Антоніна Степанюк, Віта Мельник (Славутська гімназія № 5), Галина

Конончук, Жанна Цабека (Навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад- загальноосвітній навчальний заклад, I ступеня, гімназія»), Неоніла Мосіюк (Загальноосвітня школа I-III ступенів № 1), Наталія Грушкевич (Славутська гімназія № 3), сприяли тому, щоб слухачі мали змогу вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

У рамках даного навчання також надавалися для відновлення власних ресурсів та емоційного стану послуги психолога КУ «ЦПРПП» Тетяною Нечипорук.

Для того щоб позбутися "внутрішньої тяжкості", напруги Жанною Перуцькою (консультант КУ «ЦПРПП») проведено артмайстерню, в рамках якої присутні створювали за допомогою техніки оригамі героїв лялькового театру.

Валентина МИСЮРА,

директорка Бережанської ЗОШ I-II ступенів Чорнострівської селищної ради

Сад перемоги – сад майбутнього

Колектив Бережанської ЗОШ I-II ступенів Чорнострівської селищної ради активно долучилися до всеукраїнської ініціативи «Сади перемоги», зважаючи на можливу продовольчу кризу, спричинену війною на території України. Пришкільну ділянку, де щороку вирощуємо овочі для потреб шкільної їдальні, вирішили дещо розширити, збільшити посівну площу та посадити свої Сади Перемоги і забезпечити продовольством не лише потреби шкільної їдальні, а й підтримати українців на тимчасово окупованих територіях, внутрішньо переміщених осіб та всіх, хто на передовій.

До ініціативи залучили усіх охочих: ділянку допоміг розробити місцевий ПП «Бондар + М», пальне і

добрива отримали за сприяння агропідприємства, що працює на території старостинського округу, насіння та посадковий матеріал придбаний за рахунок працівників школи. Педагогічні працівники та учні заклали грядки для вирощування картоплі, квасолі, моркви, буряків, кабачків, помідорів і огірків, перцю, цибулі та часнику, різної зелені. Сходи городи милують око і потребують подальшого догляду, зокрема, внесення мінеральних добрив, боротьбу зі шкідниками та прополювання від бур'янів. Овочі, що виростуть, будуть використовуватися для потреб внутрішньо переміщених осіб, що знайшли прихисток в окрузі, та для формування гуманітарних вантажів бійцям на передову.

Наталія ПОВОРОВНИК,
практичний психолог Красилівського НВК «Гімназія та ЗОШ I ст.»

Передова для психолога

Війна — стрес не тільки для дорослих, які все розуміють, а й для дітей. Відчуття небезпеки, тривога, порушення звичного стану речей, постійні зміни та переміщення — все це впливає, як на дитину, так і на дорослих, і викликає дискомфорт. Завдання громади — допомогти та підтримати людей, які покинули свої домівки і наразі є внутрішньо переміщеними. Тому у Красилівській громаді було вирішено створити Центр психологічної підтримки для категорії осіб, які пережили травматичний досвід.

До нас зверталися з проблемами психологічного характеру:

- перебування в постійному стресі;
- підвищена тривожність і страх;
- фіксація на втратах і обмеження комунікацій скаргами;
- пережите насилля та відсутність у подальшому соціальної підтримки, зв'язку зі спільнотою.

Основними проблемами, з якими зверталися з дітьми, були:

- порушення когнітивних процесів (погіршення пам'яті, труднощі концентрації уваги, розлади мислення);
- невротичні реакції (стресове виснаження, фобічні реакції, порушення сну й апетиту);
- функціональні розлади (регрес поведінки та психосоматичні розлади);
- емоційні та поведінкові порушення (реакції протесту, підвищена плаксивість та капризність, часті зміни настрою);
- проблеми, пов'язані зі спілкуванням (несформованість адекватних соціально-комунікативних навичок, страх і недовіра або агресія і дратівливість стосовно оточення, можлива надмірна залежність від думок довколишніх);
- порушення стосунків у сім'ї, коли зміна соціальної ситуації та обов'язків у сім'ї часто змушує дітей і підлітків «включатися» в дорослі проблеми (до них вони можуть бути не готові).

Мета психологічної допомоги - актуалізація адаптивних і компенсаторних ресурсів особистості, мобілізація психологічного потенціалу учнів та дорослих для подолання негативних наслідків надзвичайних обставин або складних життєвих ситуацій, в яких опинилися сім'ї внаслідок військового конфлікту.

Основними завданнями психологічної допомоги внутрішньо переселеним сім'ям стали:

- створення сприятливого психологічного клімату та атмосфери довіри під час консультацій, атмосфери уваги, співчуття;
- формування конструктивних способів вирішення складних життєвих ситуацій та адаптивних копінг-стратегій, сприяння утворенню нових соціальних контактів;
- діагностична оцінка психологічного стану, ресурсної сфери батьків/дітей та визначення потреб соціально-педагогічної та/або психологічної допомоги;
- сприяння стабілізації емоційного стану;

– активізація процесів самопізнання, самосприйняття, саморегуляції і самоконтролю, побудова позитивного образу майбутнього;

– залучення дітей до участі в діяльності позашкільних закладів освіти з метою створення умов для їх самореалізації;

– здійснення посередництва між закладом освіти, сім'ями та територіальними місцевими громадами, застосування міжсекторальної взаємодії і мультидисциплінарного підходу до питань вирішення та попередження міжособистісних конфліктів тощо.

Застосовувалися методи роботи: консультування (індивідуальне або/ та групове), техніки арт-терапії, дихальні, тілесні практики, профілактична робота, надання підтримки, допомога дітям із сімей ВПО у налагодженні їх дозвілєвої діяльності).

Консультативна робота спрямовувалася на зняття гостроти переживання; формування адекватної самооцінки; усвідомлення як зовнішніх, так і внутрішніх проблем, які привели до кризи і перешкоджають розвитку; зміні дезадаптивних форм поведінки на адаптивні, а також формування стресодолаючої поведінки в процесі індивідуальної роботи.

Особлива увага надавалася побудові нових взаємин дитини із соціальним оточенням.

Проводились консультування з батьками, щодо опанування навичками первинної психологічної допомоги та підтримки дітей.

Повторні консультації були спрямовані на осмислення результатів роботи над проблемою, обговорення досягнутого прогресу, аналіз змін (у поведінці, психологічному стані, щодо відновлення когнітивного контролю над ситуацією)

Психологічна допомога, а саме, корекційні заняття з дітьми, які зазнали впливу стресових чинників, спрямовувалася на:

1. Відновлення відчуття безпеки – зняття тілесного та емоційного напруження;

2. Відновлення та зміцнення психологічних ресурсів дитини – активізації природних ресурсів психіки дитини, на тлі яких можливий вихід із кризових станів;

Психологи допомагали батькам, даючи інформацію про стрес та його наслідки, про профілактику розвитку ПТСР; про особливості їхнього психоемоційного зв'язку з дітьми та про те, як вони можуть допомогти їм у подоланні наслідків впливу гострого стресу.

Результатом роботи з ВПО у центрі психологічної підтримки є підвищення стійкості до переживання наслідків стресу, оволодіння навичками емоційно-вольової регуляції, успішна соціальна адаптація в освітньому середовищі; розвиток у батьків і педагогів здатності розуміти психологічні стани та потреби дітей, надавати психологічну підтримку.

Василь СЕЛІЗАР,
директор ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького»

Майстровиті руки – на вагу золота

Як проактивні громадяни педагоги нашого закладу вже з перших днів війни об'єдналися для спільної роботи – допомагати місту, фронту, вимушеним переселенцям. Навчання – як основний поклик та обов'язок, підтримка здобувачів освіти, батьків, один одного, а водночас і волонтерська робота – допомогли зміцнити освітянський дух колективу, адаптуватись до нових реалій в умовах війни.

Працівники нашого закладу активно долучились до облаштування блок-постів, які встановлювались на в'їзді та виїзді у м. Хмельницький. Для того, аби допомогти нашим захисникам зупинити ворожу техніку під час бойових дій, майстри виробничого навчання почали виготовляти протитанкові іжаки. Завдяки налагодженому алгоритму роботи, у перші дні війни було виготовлено понад 700 конструкцій.

Ми взялись виконувати замовлення на виготовлення комплектів до бронезилетів. Волонтерами було проведено ряд випробовувань на предмет придатності захисних металевих плит бронезилетів для використання в бойових умовах, після чого їх було передано на фронт. Спільними зусиллями наших педагогів було виготовлено 65 комплектів. Змайстрували ми 70 пічок «буржуйок».

Спільними зусиллями облаштували укриття підвального приміщення училища. Також було облаштовано укриття у центральній частині міста, де місцеві та переселенці можуть перебувати під час повітряних тривог. В укриттях організовано цілодобове чергування працівниками, з жителями прилеглих будинків під час повітряних тривог проводиться роз'яснювальна, розроблено психологічні

рекомендації щодо збереження спокою, надання першої медичної допомоги, у разі потреби.

Крім роботи з металом ще одним профілем в закладі, за яким здійснюється підготовка фахівців, є ремонт автомобілів. На замовлення військової частини лагодили БТри, а потім готову техніку військові переправили на фронт.

Жіноча половина наших працівників, зосередилась на пунктах збору продуктів харчування та необхідних речей для військових та вимушених переселенців. Налагоджено комунікацію та зв'язки з військовими частинами, куди щоразу передаються солодощі, продукти довготривалого зберігання, одяг, взуття, тощо.

Окрім допомоги ЗСУ, волонтерська робота працівників закладу зосереджена на підтримці та допомозі внутрішньо-переміщеним особам. Наші педагоги долучились до роботи у Штабі допомоги вимушеним переселенцям, де здійснюють ряд важливих послуг: допомагають у поселенні; надають допомогу у працевлаштуванні; здійснюють консультування з приводу отримання соціальних послуг (отримання гуманітарної допомоги, влаштування дітей у заклади освіти, поновлення втрачених документів, отримання талонів на харчування); допомагають приймати документи для оформлення довідок ВПО та заяв на отримання соціальної допомоги; надають психологічну допомогу в соціальній адаптації до нового місця проживання; видають гуманітарну допомогу.

Алла ГАМАН,
директорка Солобковецького навчально-реабілітаційного центру,
Ольга ПАНАСЮК,
педагогиня-організатор

Пишемо свою сторінку

Ніхто й не сподівався, що в життя нашого покоління увірветься ця безглузда страшна війна, яка перекреслила усі наші плани, відібрала спокій та радість, принесла біль і сльози... І як важливо в ці важкі часи не втратити віри, зберігати надію, поділитися любов'ю.

Дружний колектив Солобковецького навчально-реабілітаційного центру став ще більш згуртованим, – це дійсно справжня родина, яка невпинно підтримує, щиро допомагає і невтомно працює, старанно вписуючи букви, слова, речення на сторінці великої книги славної Перемоги.

Для дітей, які опинились у складних життєвих обставинах та залишились в Центрі, вчителі та вихователі

віддавали максимум своєї турботи, теплоти і любові, організовуючи як навчальні заняття, так і цікавий відпочинок.

Наші вихованці з числа статусних дітей разом із працівниками знайшли прихисток у дружній Польщі. Частина здобувачів освіти виїхали за кордон з батьками і наразі вони у країнах Європи і також долучилися до освітнього процесу, організованого нашими вчителями та вихователями.

За сприяння Міжнародної організації "Міжнародної комісії з прав людини" та Гордієнка Юрія Миколайовича наш привітний і затишний заклад тепло прийняв у свої стіни вимушено переміщених осіб з Харківщини, із Богодухівського

освітній фронт Хмельниччини

дитячого будинку-інтернату. Ми створили затишні умови, потурбувались про смачне харчування та намагаємось дарувати любов наших стосунків.

Цікаве дозвілля організували педагоги нашого закладу: майстер класи з виготовлення патріотичних резиночок, ліплення вареників, творчі зустрічі. Змістовною та пізнавальною для наших гостей була екскурсія до шкільного музею. Приємно було почути від нових друзів, що наша зустріч та спілкування залишили по собі багато позитивних вражень та сприяли хорошому настрою. Наші гості були залучені до традиційних свят, що проводяться у закладі – це День вишиванки та День захисту дітей. А спільно з Солобковецькою музичною школою було організовано концерт-вітання для наших гостей.

Надзвичайну підтримку надали наші давні друзі-благодійники: ББК-Україна, БФ «Щедрику-Ведрику», БФ «Ангели спасіння».

З перших днів війни наші педагоги активно долучились до волонтерства: вареники, пиріжки, комплексні обіди та вечері, плетіння сіток та облаштування блок-постів, але про всі наші справи згодом – вже після перемоги.

Війна – це страшне випробування, але не для справжнього кохання!!! Наші колеги – Ксенія та Анатолій – створили нову сім'ю, як знак того, що попри різні виклики долі та часу рід український буде мати продовження (Фото 8). Це віра у переможне майбутнє нашої країни, це укріплення фундаменту цінностей, на яких базується захисний щит тилу.

Наші справжні чоловіки-колеги, які досконало знають свою військову справу поповнили лави Збройних Сил України.

Як ми сумуємо за гамірними днями, за звуками дитячого сміху, за веселими окликами на шкільному майданчику... Усі в нашому закладі на своїх робочих місцях, відповідально, як ніколи, виконують свої обов'язки. Щоб кожен наш день, кожен наш вчинок на маленьку мить приближують перемогу над ворогом.

Попереду багато планів та справ, сонячних літніх днів, теплих дощів, сріблястих росинок, сніжних зим, щедрих осей, пташково-співучих весен, дзвінкого дитячого сміху, щирих усмішок, тепла, любові, безмежної подяки захисникам, уклінно-світлої пам'яті полеглим та безупинної радості від перемоги, невблаганно п'яного аромату миру на нашій рідній українській землі...

Ольга МАЗУР,
заступниця директора з навчально-виховної роботи Червоноцвітської гімназії Михайлюцької сільської ради Шепетівського району

Камертон сільської школи

У маленькому селі школа – це дійсно центр. Центр усього: отримання знань, веселощів, новин, розваг, змін. Це місце, де є життя за будь-яких обставин. Можу про це з упевненістю говорити, оскільки маю 25 років безперервного педагогічного стажу, 10 із яких – заступником директора з навчально – виховної роботи. Пережила, перебрала багато нововведень, змін, стандартів.

Тепер побачила школу під час війни.

Школа і війна

Війна дійсно багато чого змінює, показує не лише людську суть, але й вказує на те, без чого життя може бути, а без чого – ні. Саме до школи сходилися бажаючі допомогти. Тут було сплетено кілометри маскуючих сіток. Зліплено тисячі вареників, голубців, пирогів. Закрито десятки банок м'ясних і рибних консервів. Зібрано кілограми продуктів.

Що допомагало організувати роботу

Однозначно соціальні мережі. Люди стали активними користувачами інтернету, а інтернет – це невидима сила, яка у вмілих руках теж працює на перемогу і проти ворога.

Методична робота

Для мене такими «вмілими руками» стала група Оксани Кулик «Початкова освіта Хмельниччини». Все грамотно,

до толку, ніяких «ахів» і «охів». Подумала про те, що такі вайбер – групи можуть замінити цілий штат методистів. Іншими словами, методкабінет у смартфоні.

Зайве...

Років 5 тому відмовилась від штучно створеної методичної проблеми школи та різноманітних методоб'єднань. Повірте, якісний показник знань учнів не знизився. Замість методоб'єднань «на папері» (і не кажіть, що ви їх всі проводите) працюють динамічні групи, які збираються за потреби та вирішують робочі питання.

Висновок

Адміністрація – це свого роду камертон, який задає тон всьому оркестру. Тому не фальшивте. Дослухайтеся до здорового глузду і не бійтеся викидати зайве «лушпиння».

Мрія

Під час волонтерської роботи нашим девізом були слова: «Добро робиться тихо». Тому жодної фотографії у соціальних мережах ви не знайдете. А ще мрію, щоб усі різноманітні «фотозвіти виконаної роботи» пішли за «руським кораблем».

Я знаю, що перемога буде за нами. І здобудуть її люди сміливі та щирі для своїх дітей, а не для «фотозвіту»...

Тетяна КІРИК,
завідувачка бібліотеки Хмельницької середньої ЗОШ №22 імені Олега Ольжича

«Дідько» для снайперів

Для педагогічного колективу Хмельницької ЗОШ I-III ст. №22 імені О.Ольжича, який очолює директор Федорова Лариса Іванівна, патріотичний напрямок роботи був і залишається пріоритетним, а особливо під час воєнного стану.

Ще в мирний час учні та вчителі нашої школи брали участь у флеш-мобах: «Діти Хмельницького за мир», «Україна – єдина», метою яких було привернути увагу дітей та молоді до питань збереження миру.

Учні та вчителі були активними учасниками різноманітних акцій:

– «Напиши листа пораненим», де діти писали вірші, твори, побажання, а також малювали та виготовляли обереги;

– «Тепло в кожну родину», «Зігрій солдата», «Допоможи солдату», під час яких проходив збір речей та продуктів харчування для бійців у зоні АТО;

– «Маріуполь – це Україна», «Діти Хмельниччини разом з дітьми Маріуполя»;

– до Дня Святого Миколая «Не забудь про Воїна»;

– Алея Героїв Небесної Сотні висаджена кущами калини в с. Олешин в честь Героїв, які віддали життя за Україну в боротьбі з російським агресором в часи АТО;

– «Подільська коляда», «Вареники для спецпідрозділу Богдан», «Куліш для місцян», «Крим це Україна», «Веснянки та подарунки для воїнів АТО», «Осінній ярмарок», «Різдвяний кошик».

Учителі разом зі своїми вихованцями в'язали маскувальні сітки, рятувальні браслети, які при зустрічі з волонтерами були передані бійцям АТО. У школі постійно проводилися благодійні ярмарки. Зароблені учнями кошти передавалися на потреби бійцям АТО. Навчальний заклад співпрацює із благодійними організаціями «Державницька Ініціатива Яроша», «Карітас», «Добриня», «Тепло рідних сердець», та «Волонтери Поділля». Волонтерською ГО захисту тварин «Врятуй життя».

Педагоги, батьки, учні з перших днів війни долучилися до збору продуктів та медикаментів для ЗСУ та одягу для переселенців. З неймовірною любов'ю і вірою в перемогу працівники їдальні для українських захисників та захисниць виготовили більше 100 банок м'ясних тушонок, випікали смачні вироби. Члени колективу продовжують в'язати не лише маскувальні сітки для військової техніки та позицій, а й маскувальні накидки «Дідько» для снайперів.

Олег СИВИЦЬКИЙ,
директор Хмельницької спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів №12

Як одна громада...

В умовах воєнного часу в нас навчалось 48 дітей з числа внутрішньо переміщених осіб. У приміщенні школи діє самоорганізована група мешканців мікрорайону Ракове «Волонтер-12», до створення якої активно долучились батьки учнів закладу. За цей період надано посильну допомогу нашим воїнам, переселенцям, військовим шпиталям.

До процесу, який наближує нашу перемогу, активно долучаються учні, передаючи малюнки та листи нашим воїнам, та випускники школи, які збирають та доправляють допомогу з країн Європи.

В рамках акції «Печиво для малечі» за ініціативою Молодіжного центру зібрано понад 40 кілограм солодошків, які були доставлені у штаб переселенців, волонтерам «Армії СОС» Хмельницького обласного благодійного фонду «Центр Добриня», у Хмельницький обласний художній музей для проведення соціальних акцій.

Працівники школи плетуть маскувальні сітки для наших захисників. Вчителі школи працювали на Хмельницькому залізничному вокзалі як волонтери. Вони приймали допомогу для тимчасово переміщених осіб, комплектували її для передачі в евакуаційні потяги. Координували рух переселенців на території вокзалу та по місту.

Олена ШЕЛЮЄВА,
вчителька-дефектолог Хмельницької спеціальної ЗОШ №32

Страхи війни переборемо

Ранок 24 лютого, телефоную учням і повідомляю, що школа зачинена, чекайте повідомлень. Голос ще не почав тремтіти. Руки вчепилися в склянку вже холодного чаю. Моторошно. Повідомлення у вчительському чаті повертають мене до дійсності. Починаються двотижневі вимушені канікули. Телефонуюмо батькам, підтримуємо, просимо бути на зв'язку.

Вдома приймаю перших біженців, розмішую, годую і поспіхом йду до школи. Запах тушкованого м'яса лине пустими коридорами, шкільна їдальня заповнена колегами. Наша перша спільна допомога військовим. Ми раді бачити один одного, як ніколи.

Тиждень війни, напруга зростає. Кожен знаходить себе у волонтерстві: працює на пунктах біженців, в'яже сітки, варить металеві їжаки, шиє пов'язки.

Час робить своє, і ти починаєш потрошки звикати до обставин.

Березневе сонечко лоскоче теплим промінчиком, шкільний ігровий майданчик заповнений дітьми. Ловлю себе на думці, що банальний вираз «життя триває» працює. Батьки все частіше питають, коли ми відкриємося. Мені лячно, відповідальність занадто висока, але розуміння, що рішення про відкриття правильне – надає мужності.

15 березня школа починає працювати за змішаною формою навчання. Сформовано п'ять класів, навчання йде за розкладом, працює група продовженого дня. У столовій зустрічаю незнайомі дитячі обличчя, розумію, що це переселенці. Чужих дітей не буває, ось так.

Уроки в укритті стають вже звичними. Ще той досвід. Сама відчуваю себе школяркою, тільки школою став військовий стан, а дзвониками – повітряні тривоги.

Лишився тиждень навчання. Колись я мріяла про відпустку, тепер про звичайнісіньке, таке рідненьке перше вересня.

Страх війни лишається з нами, але кожного дня з молитвою, вірою в перемогу і любов'ю до дітей ми відчиняємо двері своєї школи.

Ірина ГАРУК,
директорка Подільського ліцею Староушицької селищної ради Кам'янець-Подільського району

У тісній координації

Щойно в Україні розпочалася війна, у Подільському ліцеї Староушицької селищної радиосвітній процес призупинився, однак уже з 14 березня навчання було відновлено у дистанційному форматі. Досвід карантину під час пандемії залишив безліч інструментів, але не всі вони виявилися дієвими, оскільки здобувачі освіти і досі не мають відповідного технічного забезпечення для дистанційного навчання. В більшості випадків педагоги проводять онлайн-зустрічі і для проведення уроків, і в позакласній роботі (психологічний супровід, проведення бесід щодо безпеки життєдіяльності у во-

єнний період тощо). Оскільки більше половини дітей закладу освіти мають лише телефони, онлайн-зустрічі є не дуже зручними, тому паралельно на платформі GOOGLE CLASSROOM учителі публікують завдання для самостійного опрацювання з інструкціями, відеозаписами, покликаннями на навчальні відео, презентаціями тощо. Ці ж завдання дублюються в інших, доступних для кожного, соціальних мережах.

Навчання в закладі проводилося як для місцевих, так і для дітей з числа тимчасово переміщених і тих, хто з батьками виїхав до інших країн. Зі слів мами

учня 5 класу Чорного Дениса: «Ми дуже задоволені організацією навчання у Подільському ліцеї, вчителі пояснюють зрозуміло, підтримують дитину, завжди допомагають, якщо щось не зрозуміло. Дуже добре, що вчителі проводили уроки онлайн, тому що дітям завжди цікавіше, коли їм розповідають і пояснюють. У дитини лише позитивні емоції від навчання. Дякуємо педагогам за їхню працю».

З березня в ліцеї працює вчителем інформатики та англійської мови Роман Валерійович РИБКІН, який переїхав із родиною у нашу громаду із території, що перебувала в тимчасовій окупації, та знайшов себе у педагогічній роботі. «24 лютого 2022 року – той день, котрий змінив наше життя назавжди. Бойові дії в моєму місті почалися одразу після початку війни. Я зі своєю родиною був вимушений залишити дім. Я опинився на території Староушицької громади. Коли дізнався, що є вакансія вчителя, вирішив спробувати свої сили. За освітою я вчитель інформатики та англійської мови, але до цього часу мав дуже мало досвіду роботи. Було важко приймати рішення. Наразі працюю вже три місяці вчителем у Подільському ліцеї. Хоча є труднощі, робота подобається. Завдяки колегам та учням, до мене прийшло усвідомлення того, що я роблю щось важливе», – ділиться враженнями Роман Валерійович.

Уже чотири місяці ми гуртуємося, щоб плести сітки, збираємо продукти й кошти на потреби військових. Освітняни, які продовжують дистанційно навчати дітей, допомагають нашим військовим, переселенцям, які залишилися без домівок. «Я – вчителька англійської мови Подільського ліцею. Наша сім'я в перший тиждень війни передала до пункту збору допомоги овочі, консервацію, деякі продукти: макарони, крупи, борошно. Коли до нашої громади заїхало багато переселенців, ми в територіальний центр принесли подушки, ковдри, двоспальний матрац та ліжко, деякі теплі речі. Долучалися і до приготування смаколиків для наших воїнів (печиво, рогалики). Брали участь у благодійному ярмарку», – розповідає Ірина Сергіївна Дудко, вчителька нашого ліцею.

Всі працівники ліцею перерахували кошти за вакцинацію на користь ЗСУ.

Працівники ліцею збирають продукти харчування, засоби гігієни, тканину для плетіння маскувальних сіток, ліки, печуть пірижки і печиво, роблять тушонки для наших захисників, аби кожен, хто захищає нашу землю, відчував, що про нього не забувають земляки. Усі потреби координують із центром волонтерів нашої громади.

Вчителька початкових класів Леся Дудар ділиться досвідом своєї волонтерської діяльності: «Щойно почалась війна, як і більшість людей, я долучилась до волонтерської діяльності: допомагала виготовляти маскувальні сітки, збирала продукти для переселенців та воїнів ЗСУ. Але найбільше зосередила зусиль для допомоги власному чоловіку, який був мобілізований з першого дня війни у територіальну оборону Кам'янець-Подільського. Довелось самостійно придбати майже все: бронжилет, комплект форми, куртку, літнє трекінгове взуття, тактичний рюкзак, військову аптечку та турнікети, розвантажувальний жилет та комплект

підсумків, тактичні окуляри та рукавиці, тактичні навушники і рацію, тактичний пояс, плащ-палатку, піхотну лопатку, ніж, тактичний ліхтар та каремат, комплекти спеціальної білизни, продукти харчування і засоби гігієни».

24 лютого 2022 року мобілізований вчитель фізики та інформатики нашого закладу освіти Ігор Дудар. «Військова служба ніколи не була легкою. В умовах війни стала ще важчою і небезпечнішою. Такі військові формування, як ТРО, до війни взагалі були в стадії формування. Довелось перенести і життя в казармах без тепла та будь-яких зручностей, без форми й амуніції. Велика кількість людей прийшла без найменшого уявлення про військову службу. Є серед нас люди всіх спеціальностей. І всім довелося в терміновому порядку вивчати військову науку. Багато серед нас вчителів, викладачів вузів, механіків, фінансистів і навіть адвокати. Війна змінила життя багатьох. В когось його взагалі забрала. Тому жалітись на незручності не на часі.

Нині виконую завдання, притаманні для ТРО. Це охорона важливих об'єктів, патрулювання та чергування на блокпостах.

Освітняни докладають усіх зусиль, щоб бути корисними для нашої держави, роблять усе, що в наших силах, для перемоги. Наша витримка, сердечність і вміння єднатися, навіть якщо до того мали різні погляди чи спосіб життя, змушують ще більше пишатися українською нацією. Ми заново налагодимо життя, розберемося з наслідками та відбудуємо країну, але спочатку – ПЕРЕМОГА!

Світлана СТРЕМЕЦЬКА,
педагогиня-організатор Шепетівського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія»

Усіх почули і зрозуміли

З початку російського вторгнення тисячі внутрішньо переміщених осіб знайшли прихисток у нашій громаді. Серед них і багато дітей шкільного віку. Гостро постало питання щодо удосконалення освітнього процесу. Саме тому, Шепетівський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія» долучився до ініціативи МОН України щодо створення мережі освітніх хабів, головна мета яких – якісна та швидка організація освітнього процесу та побуту внутрішньо переміщених осіб. На базі нашої школи було створено територію нових можливостей – освітній хаб «HAPPY-ландія», який включає в себе локації за різними напрямками та інтересами.

Цей проєкт надзвичайно цікавий та корисний для великої аудиторії – від найменших до найстарших. Здобувачі освіти та їх батьки з числа як місцевих мешканців, так і внутрішньо переміщених осіб із радістю приєднуються до мовних курсів, майстер-класів, фізкультурно-оздоровчих та арт-занять, які щодня об'єднують дорослих та дітей різного віку. Коридорами школи знову лунає дзвінкий сміх, а на спортивному майданчику бігають діти.

Розпочинається наш марафон локацій з дитячої площARTки «Чудово, бо кольорово». Щопонеділка проходять різноманітні майстер-класи, діти виготовляють браслети, брошки, прикраси для волосся своїми руками, а найголовніше – знайомляться та спілкуються.

Дитяча фантазія безмежна, а стимулювати цей процес допомагає наша бібліо-ART студія, яка щовівторка знайомить усіх із новинками літератури. Діти читають книги, грають, згадують українські народні казки, а також пробують себе у ролі казкаря, створюючи свою власну казку, сповнену фантастичними героями та пригодами.

Приємно усвідомлювати, що українська мова сьогодні лунає звідусіль. Вона ховає у собі багато цікавинок і таємниць, які допомагає розгадувати мовно-інтелектуальний клуб «Знай, вивчай українську мову». Кожної середи усі охочі знайомляться з українськими традиціями, виконують цікаві завдання, а найголовніше – вивчають українську мову граючи, адже говорити українською – це модно!

Психологічний стан та психічне здоров'я є вкрай важливим, а найкраща терапія – це ігри, які дарують радість. Простір дружньої підтримки «Смайлик» щочетверга «малює» на обличчях присутніх усмішки. Діти розважаються, ліплять муле пататом, створюють власний проєкт «Країна миру, добра і любові» та отримують гарні емоції.

Локація «Супермени» щоп'ятниці наповнює спортивний майданчик сміхом. Охочих побігати, позмагатися, пограти в естафети на свіжому повітрі дуже багато. Зміцнюючи своє здоров'я, діти весело проводять час.

«HAPPY-ландія» – це територія веселих ігор, цікавих розмов, дружньої атмосфери та підтримки. Усі послуги, які надаються – безкоштовні. Дитячі усмішки, сяючі очі та дзвінкий сміх – наша найбільша нагорода.

Наталія СТАШЕВСЬКА,
заступниця директора з навчально-виховної роботи
Шепетівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1

У «Території щастя» – конкретна мета

Волонтерський освітній центр «Територія щастя» (далі ВОЦ) відкрився в нашому закладі 28 квітня 2022 року, робота якого розгортається за кількома напрямками: освітній ХАБ «Плекаймо українське слово», який включає курси: «Ділове українське мовлення», «Культура спілкування», «Грамматика слова»; англійська мова Speaking Club; інформатика «Основи програмування»; медико-психологічна допомога в екстрених і кризових ситуаціях; секції «Територія творчості», «Рух – це здорово», «Cheerleading».

До роботи ВОЦ залучені вчителі української та англійської мови, інформатики, образотворчого та музичного мистецтва, фізкультури, практичний психолог, медична сестра, педагог-організатор. Заняття проходять у онлайн та офлайн форматах. Про графіки проведення заходів, тренінгів, спортивних і розважальних занять інформуємо громадськість за допомогою Viber-спільноти.

Упродовж кількох тижнів вчителі тримають освітянський стрій. За час роботи провели спортивні змагання «Міцна родина», змагання зі флорболу (вчителі Вадим Дмитрук, Андрій Колодій), фітнес-тренування (Олексій Шуляков), «Чайовання з пензликом» (Ніна Ляковська), мовознавчу гру «Де логіка?» (Тетяна Сокальська, Марина Васик, Ольга Федорчук). Кожну офлайн-зустріч волонтери намагаються зробити не просто цікавою, а й пізнавальною. Адже центр має на меті не лише підтримати та відволікти переселенців від страшних реалій, а й відкрити нові сфери пізнання, зацікавити наукою, спортом, мовою. Для того, щоб заняття були динамічними,

діти якісніше комунікували в новому середовищі, до заходів залучали учнів школи. Спілкування з однолітками в невимушеному середовищі – це теж своєрідний спосіб реабілітації.

Один із найяскравіших моментів – робота дітей в інтерактивному Steam-кабінеті. Учитель інформатики Ірина Рибій провела майстер-клас з робототехніки, познайомила дітей з роботою 3-D принтера. Діти з числа тимчасово переміщених осіб самостійно спробували керувати роботами й були в захваті, що на все можна не просто подивитися, а й випробувати в роботі.

Особливе місце в діяльності центру займає робота психолога. Катерина Радченко має кваліфікацію «Консультант з кризової психології», вона пройшла навчання за програмою підвищення кваліфікації на тему «Робота з психосоматичними розладами. Дитяча психосоматика. Психосоматичні захворювання у дні війни. Психолого-діагностична гра «Психосоматика». Її робота спрямована у двох напрямках: індивідуальні консультації за запитами та колективні тренінгові заняття. Щотижня проходять ворк-шопи, арт-хвилинки, терапевтичні заняття, тренінги для дітей-переселенців. Консультацію та додаткову інформацію ТПО отримують, підписавшись на телеграм-канал психологині.

ВОЦ «Територія щастя» – це маленька крапля великого моря української єдності та міці, бо сьогодні в нас спільна мета – перемога! І якщо хоча б одна людина з числа ТПО відчула себе з нами щасливішою, то все це не даремно.

Ірина МІНЧУК,
заступниця директора з гуманітарної освіти і виховання
Шепетівського медичного фахового коледжу

Поділились житлом і харчами

На базі коледжу сформований медичний хаб, де місцеві мешканці та внутрішньопереміщені особи можуть отримати знання і навички у наданні першої долікарської допомоги (кровотечі, травмування різного ступеню та локалізації, накладання пов'язок, особливості транспортування травмованих і поранених тощо).

Працівники коледжу зробили свій внесок у придбання БПЛА, усвідомивши, як важливо нашим хлопцям на передовій мати такого помічника.

Надаємо допомогу продуктами харчування, речами першої необхідності, засобами особистої гігієни переселенцям, які проживають у гуртожитку.

Для переселенців організували толоку, в результаті якої була зібрана велика кількість необхідних речей: меблі, побу-

това техніка, посуд, постільна білизна, продукти харчування, засоби особистої гігієни. Деякі викладачі закладу надали людям помешкання для проживання.

Волонтери коледжу тримають постійний зв'язок з одним із військових шпиталів. Пораненим, які там лікуються, регулярно відправляється одяг і взуття, речі першої необхідності, засоби особистої гігієни. Студенти, діти працівників коледжу підтримують поранених бійців своїми листами та малюнками.

Наш заклад подбав про перевезення з Шепетівки до Хмельницького евакуйованих студентів навчального закладу м. Краматорська, забезпечив їх харчуванням.

Працівники коледжу готували їжу бійцям тероборони та переселенцям.

Деякі викладачі та студенти служать в лавах ЗСУ.

Світлана ПУС,
директорка Ярмолинецького ЗДО №3 «Дзвіночок»

Смуток переріс у рішучість

Дзвінкий та веселий сміх, який лунав у нашому Ярмолинецькому ЗДО №3 «Дзвіночок», з початку війни змінився на тишу та сум. Але працівники нашого закладу не впали у відчай, а навпаки згуртувалися для того, щоб бути корисними у такий непростий час. Ми створили свій кулінарний фронт, щоб хоч якось віддячити та порадувати наших захисників. Кожен працівник допомагав продукцією (молоко, яйця, консервація та ін.) для приготування їжі нашим захисникам. Ми майстерно плели сітки, пекли пиріжки, жарили котлети, крутили налисники.

Буденне життя розділилося на дві половини: перша – виконання посадових обов'язків і друга – громадянська позиція. Також у нашому садочку посилилися сім'ї військовослужбовців, які вимушені були залишити свої домівки у м.Харкові і приїхати до нас служити на Хмельниччину. Завдяки координаційній групі "Робимо разом", Ярмолинецькій селищній раді та Благодійному фонду "24.02." була доставлена гуманітарна допомога для них – продукти харчування, засоби гігієни, одяг, взуття та багато іншого.

Звісно, не забували й про наших дітей. Садочок завжди був наповнений дитячим сміхом. Діти себе там почували як удома. Із приходом агресора на нашу землю все кардинально змінилося: він спустошений та одинокий. Звичайне очне навчання змінилося на дистанційне. Під час військового стану ми з дітками святкували День матері, День вишиванки; спілкувалися про неньку Україну; вчилися

Катерина ДЗЬОБАНЬ,
практичний психолог Грицівського ВПУ №38,
Світлана ЗАРУДЗЕЙ,
соціальний педагог Грицівського ВПУ №38

Прийняли, як рідних

З початком широкомасштабного вторгнення росії на територію України гуртожиток Грицівського ВПУ №38 став центром допомоги та гарантом міцного тилу для більш, ніж 200 переселенців, які змушені були залишити рідні домівки через російську агресію. Тому гостро постала проблема забезпечення внутрішньо переміщених осіб харчуванням, одягом, засобами гігієни.

Аби допомогти людям, які тікали від жахів війни, працівники закладу почали займатися волонтерською діяльністю. Завдяки спільній праці налагоджена ефективна система поселення, постачання та забезпечення людей необхідними для життя речами, одягом, організовано харчування, психологічну реабілітацію. Також безперервно покращуються умови для проживання переселенців, зокрема за зібрані працівниками закладу кошти було придбано додатковий холодильник.

Соціально-психологічна служба закладу налагодила співпрацю в облаштуванні гуртожитку з Благодійним фондом «Рокада», який є виконавчим партнером Агентства ООН у справах біженців. Завдяки допомозі від UNHCR Ukraine наш

гуртожиток отримав нові ліжка, матраци, ковдри та рушники, що значно підвищить рівень комфорту для людей, які постраждали від збройної агресії РФ. У гуртожитку обладнали ігрову кімнату для адаптації, психологічного комфорту дітей, яким через бойові дії довелося покинути домівки.

Люди, тікаючи від обстрілів і рятуючи своє життя, думали лише про те, як потрапити в безпечне місце. Хтось прихопив з собою усе необхідне на перший час, а хтось залишився без нічого. Тому перед нашим закладом постала нова проблема: забезпечення переселенців сезонним одягом, взуттям, засобами гігієни. Вирішити її нам допомогли парафіянка Євангельської церкви міста Візбаден (Німеччина) Віра Кеніг та волонтерка Валентина Сороколіт.

Лева частина волонтерської роботи нашого закладу полягає у забезпеченні дворазовим безкоштовним харчуванням внутрішньо переміщених осіб. Працівники училища приносять власні припаси з дому, збирають гроші, закуповують продукти, а майстри виробничого навчання на чолі з шеф-кухарем закладу готують в ідальні смачні гарячі страви, випікають хліб

та різноманітні вироби, виготовляють напівфабрикати. З продуктами харчування допомагають і благодійники: територіальна громада, Церква святих апостолів Петра і Павла, Церква Євангельських християн-баптистів, парафіянка Євангельської церкви міста Візбаден (Німеччина) Віра Кеніг, волонтер Валентина Сороколіт, приватний підприємець Репута Галина Володимирівна.

Колектив та учні працюють як єдиний механізм, допомагаючи Збройним Силам України. Майбутні пекарі на чолі із майстринями Наталією Жарчинською і Любов'ю Поліщук під час виробничого навчання випікали солодощі для наших земляків-захисників, що перебувають у зоні бойових дій. Напередодні Христового Воскресіння майстри виробничого навчання та учні професії «Кухар; пекар» підготували для переселенців пасочки та крашанки, щоб кожен з них зміг відчутти атмосферу свята, знаходячись далеко від домівки.

Працівники закладу взяли участь у Благодійному ярмарку «Разом до Перемоги». Кошти від продажу випічки передали ЗСУ.

Також доєдналися до Всеукраїнської кампанії «Сади Перемоги» за сприяння громадської організації «Центр Стратегічних Ініціатив», яка надала насіння овочевих культур. Ним була засаджена земельна ділянка училища площею 10 соток.

Продовжуючи співпрацю з громадською організацією «Центр Стратегічних Ініціатив», волонтерський штаб училища взяв участь у проєкті отримання садово-городнього інвентаря за фінансової підтримки The BEARR Trust (Great Britain) для обробітку земельної ділянки та фруктового саду, утримання в належному стані території навчального закладу. Спільно з переселенцями підготували колективне звернення, обґрунтували необхідність цього інвентаря і стали переможцями.

Богдан МИСИК,
заступник директора з виховної роботи Хмельницької СЗОШ I-III ст. №18

Турбота проявляється у всьому

Допомога та волонтерство є невід'ємною складовою шкільного життя. Педагогічний колектив, учні допомагають дітям, які потрапили у складні життєві ситуації, зокрема, чергують у лікарні. Проводився збір підручників і художньої літератури, які діти могли б читати та переглядати, збирались кошти на допомогу важкохворим дітям, на закупівлю медичного обладнання. Також не залишали без уваги наших захисників під час проведення АТО та ООС: збирали продуктові набори та передавали їх волонтерами, виготовляли вітальні листівки задля підняття морального духу наших захисників. Піклуємося і про братів наших менших. У школі діє рух «Допоможи тваринам». Діти збирають корм для котів та собак, які перебувають у міських притулках.

Від початку військової агресії росії наш навчальний заклад став пунктом прийому біженців та переселенців. Були зібрані вода та продуктові набори, які ми використовували для приготування їжі, одяг, засоби гігієни, яких потребували переселенці. Учнівським самоврядуванням була організована

випічка та збір печива для дітей-переселенців, які перебували у нашому місті.

Учні та вчителі допомагають у роботі пунктів допомоги вимушеним переселенцям з різних міст України. Педагоги придбали і передали для потреб ЗСУ медикаменти, маскувальні сітки, потужні налобні та ручні ліхтарі на суму 40 тисяч гривень. Не забував колектив і про організацію навчання для внутрішньо переміщених осіб: заклад прийняв 57 учнів, які влились у наш шкільний колектив та із задоволенням брали участь у навчальному процесі, про що свідчать подяки батьків. Також проводились додаткові заняття з підготовки до мультипредметного тесту для учнів-переселенців 11-х класів. Учителька Галкіна Н.М. проводить очні та онлайн-уроки історії на базі ліцею №17 м. Хмельницького. Спільно зі шкільним Народним художнім колективом – ансамблем танцю «Козацькі джури» та його керівником, заслуженим працівником освіти України Костянтином Загурським, організували два благодійних концерти зі збору коштів для наших захисників.

Тетяна МАКСИМЧУК,
директорка Нетішинського професійного ліцею

Мов злагоджений механізм...

Любов до України та єднання довкола потреб армії – це єдина ціль усіх українців і це наш другий фронт, волонтери працюють напругу з суспільством, вони краще розуміють і чують їхні проблеми та першими намагаються їх вирішити. Ми всі працюємо як один налагоджений механізм, який неможливо вивести з ладу, адже в єдності – наша сила!

Трудовий та учнівський колективи ліцею активно долучилися до волонтерської діяльності: щоденно у навчально-виробничій дільниці з професії «Кухар. Офіціант» готувалися страви та забезпечували гарячим харчуванням близько 200 осіб добровольчого формування МТГ та 2 блокпости міста. Через волонтерські організації громади відправляється готова кулінарна продукція та кондитерські вироби для захисників України. Виготовлено - 250 кг різноманітних м'ясних виробів, на Великодні свята спечено понад 200 пасок та 200 крашанок, постійно випікається кондитерська та кулінарна продукція та передається через волонтерів на лінію фронту.

Беремо участь у благодійних ярмарках міста та національному мистецькому проєкті «Бій за Україну», де реалізовували кулінарну, кондитерську продукцію та сувенірні вироби, які виготовлені власноруч. На сьогодні прибуток становить 21 тис. грн – кошти передані на закупку необхідних речей для захисників України. Зокрема, у швейній майстерні пошито подушки, напірники, постільні комплекти, рушники, косинки, пов'язки рукавні, медичні барсетки,

балаклави тощо. Також прийняли участь у благодійному ярмарку в місті, де реалізували кепки, патріотичну символіку, фартухи, екосумки, рукавички-прихватки.

У навчально-практичному центрі зварювання майстри виробничого навчання та учні виготовили на блокпости 7 буржуйок та понад 300 шт. протитанкових їжаків.

У гуртожитку ліцею плетемо маскувальні сітки, для оборонних споруд, бойової техніки ЗСУ та добровольчих батальйонів.

У гуртожитку ліцею знайшли прихисток понад 90 осіб, які вимушено покинули свої домівки. Колектив закладу та небайдужі мешканці міста забезпечують їх речами першої необхідності, продуктами харчування, одягом, взуттям. Психологічна служба проводить тренінгові заняття з дітьми, індивідуально консулює, проводяться спільні флешмоби та майстер-класи. У бібліотеці ліцею діти-переселенці користуються Інтернетом для навчання в онлайн-форматі та літературою.

З ініціативи представників учнівського самоврядування відбулася акція «Допоможемо Збройним Силам України разом». На зібрані кошти закуплено медикаменти для польових шпиталів ЗСУ. Учні ліцею створили 4 соціально-мотиваційні ролики з метою залучення ровесників до волонтерської діяльності та навчання у військовий час, наголошуючи на тому, що кожен має займатися тим, що вміє найкраще. Ролики розміщуються в соціальних мережах та на освітніх платформах.

Оксана ГУРСЬКА,
заступник директора з навчально-виховної роботи Плужненської гімназії
Хмельницької обласної ради

У добра – два крила

Добро і милосердя – це два крила, на яких тримається людство. Плужненська гімназія має не так багато можливостей, та головне більшість із нас розуміє, що світ тримається на добрі та гарних вчинках. Тому вчителі та учні не просто говорять про добро та чекають його від інших, а реально діють, намагаються зробити світ кращим, красивішим своїми добрими, корисними справами.

Волонтерський рух за час існування гімназії діє у різних напрямках: прибирання культурних та історичних пам'яток, благодійна допомога тим, хто опинився у складних життєвих обставинах, проведення патріотичних акцій, вшанування пам'яті загиблих воїнів, шефство над ветеранами Другої світової війни, дітьми війни, догляд за пам'ятниками та могилами загиблих воїнів,

пошукова робота.

Починаючи з 2014 року, гімназія активно включилася у волонтерську роботу. Двічі на рік у закладі проводилися благодійні ярмарки. Це захід, який об'єднує учнів, батьків, учителів у єдиній меті – допомогти, не стояти осторонь. Виручені кошти передавалися воїнам АТО, ООС для придбання необхідних інструментів, матеріалів, військового спорядження. Разом із коштами передавалися і продукти харчування, засоби гігієни, листи-подяки, малюнки, обереги. За системну роботу заклад отримав звання «Школа – лідер волонтерського руху».

24 лютого 2022 року Росія здійснила широкомасштабне вторгнення в Україну. Працівники закладу під керівництвом директора гімназії Конончука Ростислава

Борисовича з першого дня мобілізувалися і прийняли одностайне рішення: допомогти і підтримати, якщо не ми, то хто. За перші три із закладу у Київському напрямку поїхало 6,5 т продуктів харчування, засобів гігієни. Цілодобово у гімназії працював пункт прийому як від працівників, так і від односельців.

Із початком війни учні гімназії повернулися у свої домівки, аде понад 40 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, діти, які потрапили у складні життєві обставини, залишилися у закладі. Під звуки сирен із валізами змушені були ховатися в укритті. Вихованці бачили, як дорослі намагаються допомогти тим, хто був у найбільшій небезпеці. Діти, обділені батьківською увагою, теж хотіли бути корисними. Працівники пояснювали, що вони роблять і для чого. Біль і сум, хвилювання і тривога жила серед дорослих. Діти це бачили. Не можна було стримати сліз, коли шестирічна Віка, тримаючи в рученятах дві цукерки, підійшла і сказала: «Передайте і від мене, до чаю...».

Олена РОМАНОВА,
т.в.о. заступника директора ДНЗ «Деражнянський ЦПО»,
Сніжана БРИНДЗАК,
соціальний педагог ДНЗ «Деражнянський ЦПО»,
Тетяна КОВБАСЮК,
завідувачка лабораторією кухарів ДНЗ «Деражнянський ЦПО»

Даруємо надію і віру

Працівники та учні ДНЗ «Деражнянський центр професійної освіти» з перших днів війни об'єдналися, щоб допомогти тим хто шукає прилисток і тим хто боронить землю. Від початку війни заклад прийняв близько тисячі внутрішньо переміщених осіб з Чернігова, Краматорська, Ізюма, Києва, Донецька, Харкова, Миргорода, Запоріжжя, Маріуполя. Розуміючи важливість нашої підтримки, ми всіма силами надаємо допомогу постраждалим.

Завдяки небайдужим людям маємо можливість забезпечувати гостей гарячим триразовим харчуванням. Переселенці отримали речі першої необхідності, одяг, взуття, засоби особистої гігієни. Усім, хто відчуває потребу в консультації і спілкуванні, можуть звертатися до психологічної служби закладу.

Працівники центру знаходять час готувати для бійців сухі борщі, з турботою про те, щоб хлопці ЗСУ мали можливість з'їсти гарячу страву. Адже не дарма кажуть, що хороший воїн – ситий воїн.

Готовий пакет сухого борщу – «Борщ по-Деражнянськи», зберігати можна місяцями, він не псується. Вміст пакета дає можливість приготувати 10 літрів борщу. Упаковку страви

Крім збору продуктів, педагогічний колектив долучився і до плетіння маскувальних сіток. Кольорова гама змінювалася відповідно до пори року: від білого до темного, зеленого. Понад 30 сіток було сплетено і передано на передову для захисту наших воїнів-захисників.

Цьогоріч Великдень був смутним, бо родини за Великоднім столом збиралася не повністю. Сини, дочки, чоловіки надійно відстоювали рубежі нашої Батьківщини, кожним наступом наближали перемогу. Щоб присмак свята внести у бойові гарячі будні, від закладу на Харківщину поїхав великий Великодні кошик із пасками, крашанками, печеним м'ясом, пиріжками, домашньою ковбасою масою понад 800 кг.

Поряд із цим трудовий колектив зібрав понад 100 тисяч грн., за які було придбано тактичні окуляри, розгрузки, тактичні ліхтарики, біноклі, зарядні пристрої, прилади нічного бачення, бронезилети, медикаменти.

прикрашають слова «Нехай борщик Вам смакує, здоров'ячка козацького не бракує! Сил, наснаги та відваги набирайтесь! Розбивайте ворогів, додому повертайтеся!».

До Великодніх свят були виготовлені смачні пасхи, які покликані створити настрій нашим військовим та подарувати відчуття свята.

А ще ми спекли сотні пирогів з різноманітними начинками – горохом, яблуками, сливами, сиром, маком, халвою, декілька сот порцій рибних консервів. Продукція відправлена на передову для наших воїнів.

**Людмила ГРАБОВСЬКА,
Світлана ЦВІРКУН,
методистки ДНЗ «Полонський агропромисловий центр професійної освіти»**

Будні «кухарського батальйону»

Одне з головних наших завдань – надання освітніх послуг, але від початку повномасштабного вторгнення колектив центру працює і на інших «фронтах». Частина педагогів зайнялися плетінням маскувальних сіток, інші стали бійцями «кухарського батальйону». Умілі руки готували їжу для Збройних Сил України, місцевої територіальної оборони, тимчасово переміщених осіб. Тисячі вареників, пиріжків, сотні борщів, супів та інших смаколиків додавали сили нашим захисникам. Гарячі сніданки, обіди, вечери були доречною підмогою учасникам територіальної оборони, які чергували на блокпостах громади.

Майстри виробничого навчання із сільськогосподарського напрямку були залучені до ремонту техніки, яка переправлялась на передову.

Важливою частиною роботи також стало забезпечення захисників різноманітними розпізнавальними знаками, допоміжними засобами, екіпіровкою. Тому працівниці шили пов'язки розвантажувальні жилети, тактичні пояси, плитоноски, підсумки тощо.

Коли число переселенців стало збільшуватись, наш заклад також не став осторонь, розмістивши частину людей в своєму гуртожитку. Колектив підтримує одягом їх харчовими продуктами, побутовим обладнанням і т.ін.

**Світлана МАРТИНЧУК,
заступниця директора з виховної роботи
Кам'янець-Подільського фахового коледжу будівництва, архітектури та дизайну**

Запалюємо особистим прикладом

Першими нашими кроками на підтримку Збройних Сил України стали перерахування коштів викладачів та працівників коледжу, а далі – облаштування людей, яких жорстока війна вирвала з рідних домівок, залишила без засобів існування; допомога військовослужбовцям, нічні патрулювання, плетіння сіток...

«Працюємо для фронту, для Перемоги – закликала Ольга Мальченко, директорка коледжу. – Але пам'ятаємо, що за нами – студенти – юні, налякані, розгублені, яких потрібно підтримати, об'єднати задля продовження навчання, задля майбутнього України».

Великодня акція стала маленьким, але потужним ланцюжком єднання розділених відстанню студентів, викладачів, працівників коледжу. І спільна справа до цих свят мала особливе значення: для бійців та переселенців – допомога, матеріальна і моральна підтримка, для студентів - можливість колективної причетності до Великої Перемоги.

Члени волонтерського загону «Крок назустріч» та студентської ради, куратори груп створили мережу

телефонної комунікації заради оперативного вирішення організаційних питань. У процесі спілкування з'являлися нові ідеї: і вже хотілось не просто передати набір продуктів харчування, а створити атмосферу, змусити людину усміхнутися, додати краплину надії, зміцнити віру.

Творити, креативити – процес, без якого уявити навчання у закладі неможливо. Що ж – це те, що захопило молодь: моделювали, вирізали, вишукували естетичні та економічно обґрунтовані в умовах воєнного часу подарункові елементи, щоб створити святкові пасхальні кошики для вимушено переміщених людей – мешканців гуртожитків коледжу. Педагоги ж підтримали своїх вихованців не лише коштами, а що важливіше – особистим прикладом безкорисливої праці: особисто випікали паски. Дуже вболівали, щоб і бійці на фронті отримали пакунки з продуктами харчування та засобами особистої гігієни. А в цьому вже допоміг волонтерський центр «Розмай».

Валерій ДОВГАНЬ,
доктор наук з державного управління, професор, старший науковий співробітник
науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

Що маємо, тим ділимося

Наочним проявом мобілізації і залучення соціальних ресурсів громадянської участі та конструктивної самоорганізації активної частини населення, спрямованої на вирішення найгостріших проблем сьогодення, став швидкий розвиток волонтерської діяльності в Україні. Набутий досвід є надзвичайно цінним, з точки зору розвитку громадянського суспільства в Україні, а його дослідження та пошук шляхів подальшого використання є одним з головних завдань як науковців, так і представників системи державного управління. Визначення шляхів ефективного залучення соціальних ресурсів громадянського суспільства, в тому числі волонтерських організацій, потребує розробки відповідної стратегії залучення цих ресурсів для розв'язання актуальних суспільних проблем, реалізація якої сприяла б розвитку громадянського суспільства та становленню демократії в Україні.

Тетяна КОНДРАТЮК,
вчителька інформатики ЗОШ I-III ступенів №1 м. Славути

Маршрут – землякам, на передову

Роздуми щодо організації волонтерського руху в рідному місті з'явилися ще у 2014 році, але тільки у 2019-му вдалось активно реалізувати себе в цьому напрямку.

Спочатку я побачила потребу в маскувальних сітках на передовій. Переглянувши величезну кількість відеороликів про способи плетіння, я зрозуміла, що маємо проблему: де та за які кошти придбати основу для сітки. Звернулася до волонтерів з м. Старокостянтинів. Пані Світлана Зімченко передала основу на першу маскувальну сітку та проконсультувала щодо питань

Напередодні Дня захисту дітей, курсанти і студенти Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького разом із капеланом Дмитром Махотою відвідали вимушених переселенців з територій, де ведуться бойові дії. Щирі та небайдужі мешканці Хмельниччини вкотре підтримали ініціативу отця ДМИТРА та допомогли зібрати гуманітарну допомогу. В Антонінській лікарні знайшли тимчасовий прихисток 33 переселенці, 9 з яких діти. Прикордонники привезли харчові продукти, одяг для дітей і дорослих, засоби гігієни. Поки батьки отримували допомогу, дітки теж не нудьгували: гості з прикордонного вишу пригощали їх солодощами та розважали іграми. Під кінець благодійного заходу переселенці подякували за підтримку та поділилися своїми мріями про Перемогу й повернення до рідних домівок.

У День захисту дітей курсанти факультету безпеки державного кордону привітали вихованців Хмельницького обласного спеціалізованого будинку дитини «Берізка» зі святом. Прикордонники пригостили малечу ласощами, поспілкувалися та розважили іграми.

«Ми ніколи в житті не бачили таких глибоких, свідомих дитячих оченят. В них – надія, що завтра зранку, коли вони прокинуться на сніданок, прийдуть люди, які стануть справжньою сім'єю для них, подарують свою ніжність, турботу, добро та тепло душі», – діляться своїми враженнями курсанти. «Тільки зустрівшись з цими дітьми розумієш, що маєш величезний скарб – батьків. Іноді забуваєш зателефонувати, відповісти на повідомлення, або сваритися через дрібниці і не усвідомлюєш, наскільки це безглуздо», – каже курсант другого курсу Сергій.

Тож давайте цінувати те, що маємо, та піклуватися про тих, кому пощастило менше.

освіти. Процес наступний – я особисто привожу чи передаю основу та матеріали для сітки. На сьогодні сітки плетуть у 16-ти школах міста та Славутської ОТГ, а також на продуктовому ринку.

Із вторгнення російської федерації мою волонтерську діяльність доповнило нове русло. Ми з колегами створили волонтерський пункт. Перші два місяці війни допомагали як ЗСУ, бо це є нашим пріоритетом, так і постраждалим районам країни та переселенцям. Завантажили і відправили більше 60-ти машин, допомогли близько 500 сім'ям переселенців. Перед Великоднем наша волонтерська команда завезла гуманітарну допомогу у постраждалі райони, а саме: села Макарів, Андріївка, Дмитрівка.

Сьогодні наш волонтерський пункт працює виключно на допомогу нашим землякам, які перебувають на передовій. Кожен член команди має свій напрямок роботи, за який відповідає. Моя робота полягає у пошуку амуніції, одягу, взуття, основи на маскувальній сітці для наших захисників. Частину допомоги хлопцям ми отримали з-за кордону від своїх знайомих, проте значна частина коштів надійшла від небайдужих жителів міста.

Наталія ПОМОРОВА,
заступниця директора з виховної роботи ВСП «Хмельницький торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету»

І коштами, і продуктами

З перших днів війни працівники нашого коледжу приєдналися до різних видів волонтерської діяльності: плетіння сіток, збору гуманітарної допомоги, приготування напівфабрикатів та консервації для військових, чергування в центрах для тимчасового проживання переселенців, збирання і сортування речей першої необхідності.

У гуртожитку організовано пункт прийому переселенців. Тут надано тимчасовий прихисток більше ніж 230 особам. Педагогічні працівники організували гуманітарний штаб зі збору продуктів харчування та постільної білизни для потреб тимчасово переміщених осіб.

Працівники коледжу у вільний від роботи час виготовляють поживні енергетичні батончики для потреб прикордонників.

На зборах трудового колективу було прийнято рішення перерахувати одинденний заробіток на благодійний рахунок «Політехнік Поділля» для потреб ЗСУ (виготовлення квадрокоптерів) у сумі 33 938 грн. Тісно співпрацюємо з групою волонтерів Армія SOS Хмельницького обласного благодійного фонду «Центр Добриня». Ми надавали матеріальну допомогу Хмельницькому обласному госпіталю та Хмельницькій прикордонній академії, закуповуючи обладнання, одяг, засоби гігієни, медикаменти, продукти довготривалого зберігання.

Лілія ЩИГОЛЬ,
заступниця директора з виховної роботи Державного навчального закладу
«*Теофіпольський професійний аграрно-промисловий ліцей*»

Зрання – і до смеркання

З перших днів війни ми зайнялися волонтерською діяльністю спозарання і до пізньої ночі: робили все, що вміли. Збирались разом і в перервах між уроками плели маскувальні сітки, готували їжу для наших захисників. Приносили з дому продукти, консервацію, крупи, макарони. Збирали кошти на забезпечення необхідним наших земляків, які з перших днів війни перебували у гарячих точках, де точились бої.

Чимало наших учнів теж хотіли на фронт, вступити в тероборону, але їм потрібно ще трохи підрости, подорослішати. А от педагоги ліцею не вагались, та вже в перші дні повномасштабного вторгнення добровольцями поповнили Збройні Сили України.

Марина КРАСНОПОРТКО,
директорка Ярмолинецького Будинку дитячої та юнацької творчості

Зігріти дитячі серця

День вишиванки – символічне свято. Особливе для кожного українця. До цього свята педагоги Ярмолинецького Будинку дитячої та юнацької творчості (Блажівська Анна Леонідівна, Паламар Альона Анатоліївна, Шумович Наталія Михайлівна) підготували і провели тематичні майстер-класи у різних техніках в парку містечка. Діти з захопленням спостерігали за майстерністю педагогів, вчилися вселяти голку, робити перші у своєму житті стібки, ліпити вироби з солоного тіста...

До кожного столу, де проводився майстер-клас, стояла черга, бо ж дітки, втомившись від дистанційного навчання, хотіли живого спілкування, чогось навчитися та змайструвати власноруч. Були тут і дітки-переселенці з інших областей, які також відігрівали свої серця на цій зустрічі з талановитими і майстерними педагогами. Поряд із дітками захопилися творчістю і дорослі, що не може не тішити, бо творчість – то політ душі.

В ярмолинецькому парку в рамках святкування Міжнародного дня захисту дітей наші педагоги організували арт-проект масового написання картини. Робота над малюнком тривала дві години. До створення патріотичної картини розміром два на три метри долучилися близько ста дітей різного віку. Сюжети картин відображали наше теперішнє життя, Україну-мати, що захищає своїх дітей.

Попередньо контури картини були нанесені художницею та керівником гуртка "Образотворче мистецтво" Костенко Світланою Володимирівною, а потім, під її пильним наглядом, розфарбовувалися у різні кольори. Кожен бажачий мав зареєструватися у акції та одержував фарби і пензлик, за чим слідували лідери учнівського самоврядування Дар'я Дитина, Софія Карпова, Адріана Чепрак та координатор школи "Лідер" Шуверткова І.І. Бажаючих було багато, кожен хотів внести свій вклад у створення картини. За участь у проекті усі одержали подарунки – імбирне печиво з патріотичним малюнком від спонсорів заходу.

Наприкінці акції малюнок був винесений на сцену і спільно названий "Берегиня-мати". Картина зберігається у приміщенні Будинку творчості і прикрашатиме майбутні свята у громаді.

Аліна РОГОВСЬКА,
вчителька української мови та літератури НВО №28 м.Хмельницького

Гуртуємося задля спільної справи

Колектив закладу не залишився осторонь страшної трагедії, тому вся наша дружна сім'я з перших днів війни самоорганізовано розпочала волонтерську діяльність. Тісно взаємодіючи з організаціями "Захист", "Дія" і місцевим самоврядуванням, ми оголосили збір допомоги для захисників та переселенців. Завантажували машини продуктами харчування, засобами гігієни та іншими необхідними товарами, а також виготовляли станки для плетіння і в'язання сіток. Загалом виготовили півтисячі маскувальних сіток для ЗСУ.

Такого згуртування батьків, учителів, волонтерів та дітей навколо нашого освітнього закладу раніше не спостерігалося. А зараз кожен з них хоче докласти частинку душі до тієї допомоги, яка наразі дуже необхідна. Наші діти малюють малюнки, які оберігають наших за-

хисників. Коли на них дивишся - щемить серце, адже вони ще такі маленькі, а вже відчувають усю гіркоту дорослого, колючого, холодного слова "війна".

Ірина ОЛІЙНИК,
культурорганізаторка Хмельницького дитячо-юнацького центру

Залучили місцевих і переселенців

Працівники Хмельницького ДЮОЦ дружньо долучилися до волонтерської роботи. Ми облаштували пункт плетіння маскувальних сіток для потреб військових. До цієї справи долучилися а також внутрішньо переміщені особи та мешканці мікрорайону Ракове. Ми тісно співпрацювали з іншими волонтерськими організаціями, які готувати овочеві набори, збирали одяг та продукти харчування, гігієнічні засоби, медикаменти, ставали донорами, надсилали благодійні внески на потреби ЗСУ.

Педагоги центру проводять творчі майстерки і практичні заняття з вихованцями та дітьми-переселенцями, благодійні футбольні поєдинки, виставки-конкурси «Знай і люби свій край». Крайні творчі роботи передали на аукціон разом з іншими поза-шкільними закладами міста на підтримку ЗСУ.

Антоніна ПАРФЕНЮК,
заступниця директора з навчально-виховної роботи НВК №9 м.Хмельницького,
Наталія ЗЕЛІНСЬКА,
заступниця директора з виховної роботи,
Катерина ЗАГОРОДНІКОВА,
соціальний педагог

«Милосердя» не знає спочинку

У мирний час у НВК №9 постійно проводилися благодійні ярмарки, акції зі збору кормів, крупів та ліків для безпритульних тварин. Цього ж року був заснований волонтерський загін "Милосердя" з учнів 8-11 класів. Працівники закладу, учні та їхні батьки взяли участь у плетінні маскувальних сіток, які передали військовослужбовцям, зокрема захисникам Харкова.

Ми відгукнулися на ініціативу Флінти Миколи Костянтиновича, офіцера запасу, волонтера та долучилися до готування сухих борщів і супів, разом з ним зібрали допомогу для наших військових, які перебувають у шпиталі. Також збирали продуктові набори та медикаменти для бійців-ракетників.

Школа активно долучилася і до збору речей, меблів, канцелярського приладдя, іграшок для дітей-переселенців. Уся зібрана допомога була передана в Хмельницький колегіум №16 імені Володимира Козубняка та в Центр допомоги тимчасово переміщеним особам. А батьки учнів, які перебувають у Польщі, надіслали засоби гігієни, медикаменти та одяг.

Напередодні Великодня учні 7-Г класу разом з батьками підготували ласощі та обереги для наших військовослужбовців, а батьківський колектив 7-Б класу до Великодніх кошків поклали пасочки, ковбаску, яйця. Кожен вклав у свою роботу часточку любові, добра і віри.

Ми постійно співпрацюємо з громадськими організаціями. Однією з них є комунальна установа "Молодіжний центр". Учнівське самоврядування школи активно розвиває волонтерство. Зокрема, Кулик Софія та Самар Оксана долучилися до акції Молодіжного центру зі збору печива та інших солодощів для тимчасово переміщених дітей.

Педагогічним колективом закладу були зібрані кошти та передані для Збройних сил України.

Любов ЗАКОТНЮК,

директорка Антоновецького ЗДО «Малятко» Ярмолинецької селищної ради

«Малятко» притягує і розраджує

Наше «Малятко» функціонує лише з 2019 року. Але воно устигло стати осередком не лише дитячої творчості, розваг, пізнання навколишнього, але й дозвіллям школярів (оскільки школа знаходиться у сусідньому селі).

З початком війни робота закладу дещо змінилась. Вихователь Вармінська Ю.С. до кінця навчального року щоденно працювала з вихованцями в онлайн-режимі, викладаючи дошкільнятам весь програмовий матеріал. Спільно з директоркою закладу Закоотнюк Л.С. систематично перебуваємо на дистанційному зв'язку з батьками.

У перші дні і тижні війни використовували заспокійливі тренінги, поради, консультації для батьків: «Зберіть тривожну валізу», «Зберігайте спокій», «Як зробити свій будинок безпечнішим під час війни», «Що робити при фосфорному бомбардуванні: правила безпеки та механізм дії при пораненнях», «Правила поведіння у надзвичайних ситуаціях», «Обережність не зашкодить», «Як дітям поводитись під час війни» та інші.

Усі працівники закладу ліпили вареники, випікали солодощі для військових. Швидко підготували приміщення дитячого садка для тимчасового проживання переселенців, намагаючись створити домашній затишок і спокій.

На території села і досі проживають люди, які виїхали з окупованих територій. Оскільки в Антонівцях немає школи, усі дітки люблять проводити час на ігровому та спортивному майданчиках, поруч з дитсадком. Спостерігаючи за ними, доводилось помічати страхи в їхніх очах, душевні переживання, збудженість, тривогу, сльози, інколи напади агресії. Неможливо було стояти осторонь... Надаємо психолого-педагогічну допомогу цим дітям: проводимо бесіди, граємо в ігри, консультиємо батьків.

«Діти війни» під час спілкування з педагогами починали розкриватись, в розмові ми дізнавались, що сім'я чи одна особа потребують допомоги: хтось матеріальної, хтось психологічної, а хтось соціальної. Відтак староста села Вармінський В.С. допомагав у вирішенні цих проблем.

Тривалий час наш, переважно жіночий колектив займався плетінням маскувальних сіток для ЗСУ.

Гордістю нашого колективу є працівник Антоновецького ЗДО «Малятко» Данюк Олег Володимирович, який мобілізований до лав ЗСУ і з честю виконує свій обов'язок – захищає Батьківщину.

Людмила ВАСІЛЬКОВА,

заступниця директора з навчально-виховної роботи НВК №2 м.Хмельницького

Наш волонтерський оберіг

У перші дні війни було важко проводити онлайн-уроки, найбільше, що лякало – це питання, на яке діти хотіли знати відповідь одразу: «Коли закінчиться війна?». Це страшне риторичне питання звучало з уст майже усіх дітей...

Усі вчителі в один голос говорили, що ми маємо буди разом, думкою, поглядом, словом, ділом, разом – ми сила, а за словами Захара Беркута «Сила народу в єдності», все буде добре, все буде Україна! Усі активізувалися, зібралися і розпочали працювати в різних напрямках. У нашій школі розгорнули пункт по виготовленню маскувальних сіток. З перших днів до роботи долучилися чимало людей – це були учні, колектив школи, батьки та жителі мікрорайону.

Ці страшні дні зробили нас згуртованішими. Кожен перекувалі-

фікувався і почав робити те, чого ніколи в житті не робив: хтось різав стрічки, хтось вплітав у сітку, батьки організували справжні «пошуки» сіток та тканини, а разом тихенько наспівували «Ой у лузі червона калина похилилася. Чогось наша славна Україна зажурилася». Людною школа була і є щодня, копітка праця над маскувальними сітками, потихеньку заповнила шкільні коридори, класи.

З перших днів роботи розмов між людьми майже не було, кожен сам з собою, наодинці переживав страшні події. Згодом люди почали знайомитися, один одного навчали, ділили вмінням, допомагали один одному.

За роботою та розмовами дні пролітали швидко. Готові сітки відправляли на передову через волонтерські організації, потреба у них була і залишається великою. Кількість людей з кожним днем збільшувалася, десь за два тижні до волонтерства долучалися люди, які змушені були покинути свої домівки. Робота в школі кипіла з 8 години ранку до 20-ї вечора. Почали готувати їжу для хлопців з тероборони, організували допомогу для поранених військових та вимушених переселенців Щодня, без вихідних, протягом 12 годин наша діяльність не припинялася, тільки звуки сирени зупиняли роботу. Але волонтери знайшли вихід з цієї ситуації, брали з собою у бомбосховище матеріал та нарізали стрічки для сіток, щоб не гаяти часу. Між собою говорили, що це не просто маскувальна сітка – це захист та оберіг, тому що кожна вплетена стрічка несла в собі молитву, добре слово, віру в Перемогу.

Людмила ЛИС,
директорка Ярмолинецького центру розвитку дитини (ясла-садок)

За покликом душі

Через душевний поклик і щире безкорисливе бажання допомоги героям – воїнам Збройних Сил України, з першого дня війни всі працівники нашого закладу долучилися до волонтерської діяльності. Крім матеріальної допомоги ЗСУ, кожен працівник допомагає у плетінні маскувальних сіток.

Приміщення нашого дошкільного закладу тимчасово надано для проживання військовим медикам. Наразі ми готуємо для них смачні обіди та вечері. Надаємо допомогу у поладженні одягу, пранні та прасуванні.

Також ми долучилися до приготування їжі для тероборонівців та військових, які захищають Україну в зоні бойових дій.

Ірина ІВАШКО,
бібліотекарка, викладачка української мови та літератури
Хмельницького професійного ліцею

Підставили дружнє плече

Зусиллями працівників ліцею реконструйовано два підвальних приміщення під укриття. В гуртожитку розміщено 350 переміщених осіб, для яких в майстернях додатково виготовили 56 ліжок та пошили комплекти постільної білизни.

Їдальня спрофільована на триразове харчування переселенців. Продуктами харчування підсобляють волонтери, працівники ліцею, інші бюджетні установи. Сформовано чотири бригади, які зайняті організацією харчування.

Підготовлено до роботи два дизель-генератори для безперебійного забезпечення електроенергією в разі відключення від мережі. Також було збудовано дві стаціонарні печі для приготування їжі в умовах відсутності струму.

Силами майстрів-зварників протягом двох тижнів виготовлено та передано військам 34 пічки-буржуйки та оборонне спорядження.

У таких непростих умовах майстри виробничого навчання та викладачі не переривають навчальний процес, проводячи заняття у дистанційній формі, а також безкоштовні курси з професійної підготовки швачок для осіб з числа вимушених переселенців. Ліцей з 21 березня 2022 року приєднався до освітнього хабу Хмельниччини. Здобувачі готуються за 40-годинною програмою з професії «Швачка».

В ліцеї відкрито новий напрям підготовки кваліфікованих робітників – «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування», ведеться активна робота з поповнення навчально-матеріальної бази за цим профілем. Задля якісної організації методичної роботи із педагогічними працівниками використовуються електронні інформаційні ресурси. Колектив ліцею готовий надавати допомогу учням та працівникам закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які перебувають на тимчасово захоплених територіях або у зонах активних бойових дій.

Людмила СЛОБОДЕНЮК,
заступниця директора з навчально-виховної роботи Славутської гімназії №3

У кожного своя «зброя»

Віра у перемогу та підтримка захисників України мотивує родину Славутської гімназії №3 до наполегливої праці у цей складний час для нашої країни. Батьки, учні, працівники гімназії об'єдналися в одну велику родину, яка шукає і знаходить будь – які можливості допомогти усім, хто цього потребує.

Із перших днів війни «кипить» робота: смажаться котлети, гречаники, випікаються смаколики, пиріжки, рогалики, варяться вареники, супи, каші.

Яскравий приклад добра і небайдужості – щоденна праця ветеранів ліцею Ящишиної Світлани Степанівни та Казмірчука Івана Дмитровича, які з перших днів війни долучилися до волонтерства в нашому навчальному закладі. Шеф-кухар Пальна Людмила Василівна весь свій час чаклує в їдальні. Координує волонтерський рух ліцею старший майстер Камлюк Алла Іванівна. Адже для повної перемоги у війні потрібно об'єднати зусилля і в тилу, і на фронті.

цям, захисникам, мешканцям зруйнованих міст і сіл. Гарячі обіди готувалися для територіальної оборони міста, працівникам, які шили розгрузки для військових.

Приємно, що пакунки з нашими виробами допомагають воїнам ЗСУ та постраждалим людям внаслідок бойових дій. Наші серця переповнюють трепетні почуття, коли військові надсилають нам фотознімки зі словами щирої

вдячності за справу, яку виконує колектив закладу. Надзвичайно зворушливо отримати слова вдячності, що надійшли на адресу гімназії від бійців, які в цей час виконують свій громадянський обов'язок далеко від рідного дому.

Хтось захищає країну зі зброєю в руках, а хтось чекає вдома. І кожен робить те, що вміє і може.

Людмила ГУНДЕРУК,
Хмельницька філія ДНУ ім.В.Стуса

Разом наближаємо перемогу

Не залишилася осторонь воєнних подій і філія Донецького національного університету імені Василя Стуса «Бізнес-інноваційний центр «ДонНУ-Поділля». Цей вищий навчальний заклад кілька років тому переїхав до Хмельницького і за цей час заслужив гарних відгуків.

У День вишиванки до нас завітали давні друзі – військовослужбовці. І як знак вдячності за те, що вони роблять для нашої країни, отримали подарунок – такий необхідний для них прилад, який за участі філії був придбаний за кордоном. Сподіваємося, що цей зроблений нами хоч невеликий жест допоможе ще швидше наблизити нашу перемогу.

Продовжуємо допомагати ЗСУ! Усвідомлюючи, що потреби наших захисників у підтримці з тилу тільки зростають, адже бойові дії стають все більш запеклими та вимагають максимального матеріального та технічного забезпечення, директору філії Леоніду Прусу вдалося організувати та залучити до вирішення проблеми надзвичайно поважних і знаних в області людей (до слова, наших випускників) – О.Козачука, О.Корнійчука, А.Крупельницького, В.Олійника, О.Гуцу, Ю.Шемелюка, Р.Дмитришина – і на фронт поїхав придбаний автомобіль! Це було непросто, але їм це вдалося! Наближаємо нашу ПЕРЕМОГУ!

А для військової частини А7147 філія передала оргтехніку та електроприлади.

Наталія ВОРОНЕЦЬКА,
директорка Хмельницької СЗОШ №19

Розраджували і годували

У нашій школі, починаючи з березня 2022 року, навчалося 12 учнів із числа внутрішньо переміщених осіб (Київська, Сумська, Чернігівська, Донецька обл.). З ними посилено працювали практичний психолог та соціальний педагог.

Працівники закладу плели сітки спочатку у волонтерських центрах (медичний коледж, спортивний центр ХНУ тощо), а згодом нгалагодили цей процес у себе. Вчителі готували обіди для ТРО, волонтерили на залізничному вокзалі. Також було оголошено збір продуктів харчування.

Ганна ГУРА-БОГОСЛАВЕЦЬ,
педагог-організатор Осташковецької ЗОШ
I-II ступенів Черноострівської селищної ради

З дому – до школи

Працівники Осташковецької ЗОШ I-II ступенів доєдналися до волонтерського руху й беруть активну участь у підтримці наших захисників. Так, першочергово почали зносити в місцеві штаби волонтерського збору продукти харчування, предмети повсякденного вжитку: овочі, консервацію, теплі речі, засоби гігієни, збирали матеріали та в'язали маскувальні сітки, робили домашню випічку та ліпили вареники, долучилися до збору коштів на підтримку ЗСУ.

Спільно допомагаємо наблизити нашу перемогу.

Валентина СТЕЦЬОК,
керівниця міжшкільного методичного об'єднання вчителів суспільно-гуманітарного циклу
Берездівської сільської ради Шепетівського району

Прилетіла «Бджілка-трудівниця»

Із перших днів війни працівники та учні Берездівської сільської ради стараються підтримати Збройні Сили України. Усі свої зусилля ми спрямували на плетіння маскувальних сіток, браслетів та ангелів-оберегів. Тисячі м'ясних консервів, сало, пащети, домашня ковбаса, голубці, пиріжки та печиво, великодні кошики – все для наших воїнів-захисників.

Колективи Берездівського та Мирутинського ліцеїв за невтомну працю нагороджені волонтерською відзнакою «Бджілка-трудівниця».

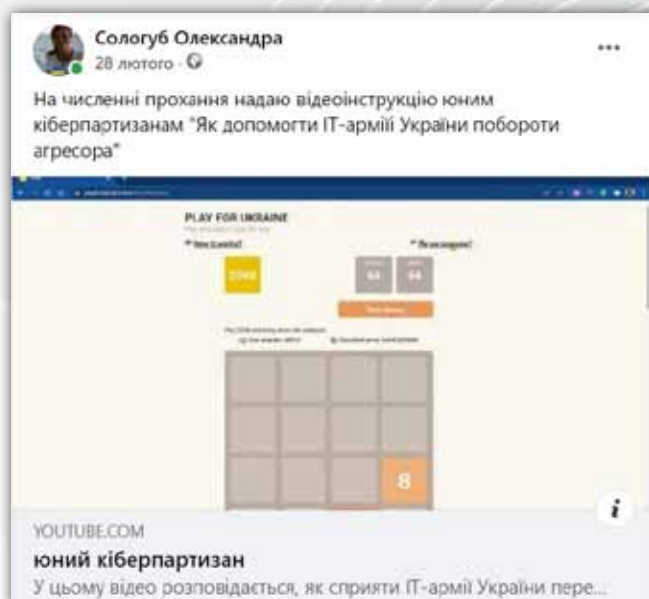

Соцмережі – наш інформаційний фронт

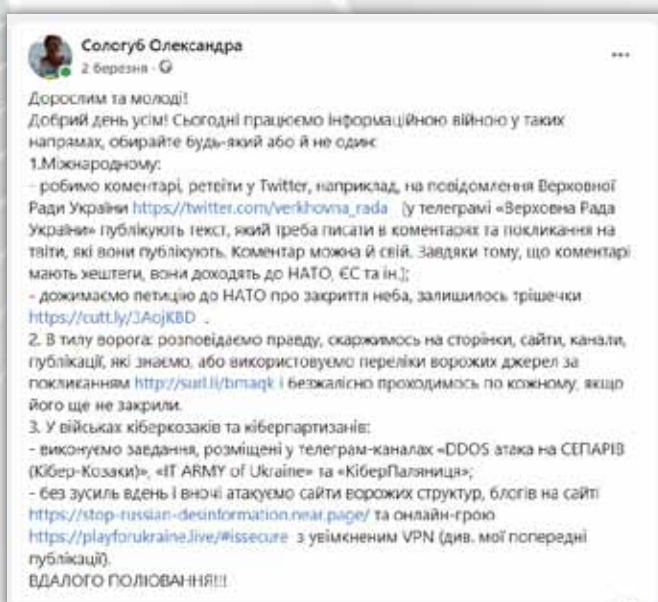
З перших днів війни в Україні Хмельницьким ОІППО була організована діяльність щодо залучення педагогічних працівників та учнів до боротьби проти агресора в інформаційному просторі. Потужний ресурс, який був у нашому арсеналі, – мережа освітянських груп у соцмережах та месенджерах. Головним завданням стало готувати вчителям чіткі інструкції-пам'ятки, які були б доступні як

педагогам, так і учням різних вікових категорій. Так з'явилась рубрика «Дорослим і молоді», під якою публікувались та поширювались поточні завдання, навчальні відео, практикуми щодо блокування акаунтів з метою протидії розпалюванню ворожнечі на інтернет-ресурсах, здійснення факт-чекінгу (виявлення невідповідностей між наявними фактами та навколишньою дійсністю) тощо.

П'ятий день війни: знайшлась робота і для найменших

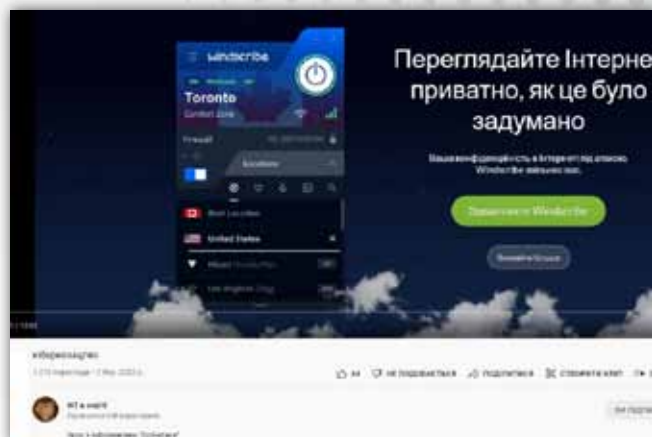
Одна із пам'яток «Дорослим і молоді»

Пам'ятка-практикум, в якій розповідається, як здійснювати факт-чекінг

Навчальне відео для кіберкозаків «Урок з інформатики "DoS-атаки"»

Україна понад усе!

